اوتون جوتون

استاد بخاري

روشني

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

اوتون جو تون

استاد بخاري

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

اوتون جوتون

شاعري

استاد بخاري

روشني پبليڪيشن
ڪنڊيارو
2005ع

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

Roshni Book No. 117

كتاب جو نالو: اوٽُون جوٽُون
شاعر: استاد بخاري

ڇاپو پهريون: © روشني 1994ع
ڇاپو ٽيون: © روشني 2005ع
ڪمپوزنگ: حبيب قادر قريشي
روشني ڪمپوزر اينڊ پرنٽرز، حيدر چوڪ، حيدرآباد.
ڇپيندڙ: فائين ڪميونيڪيشن، حيدرآباد،
ڇپرائيندڙ: روشني پبليڪيشن، ڪنڊيارو، سنڌ

OOTOON JOTTON

by: **Ustad Bukhari**

Composed by: Habib Qadir Qureshi.
Roshni Composer and Printer, Hyder Chowk, Hyderabad
Printed by: Fine Communication, Hyderabad, Sindh.
Published by: Roshni Publication, Kandiaro
Second Edition © Roshni 1994
Third Edition © Roshni 2005

اسٽاڪسٽ

شاهه لطيف ڪتاب گهر - حيدرآباد
سچل بوڪ سينٽر، ممتاز مارڪيٽ - حيدرآباد
ڪاٺياواڙ اسٽور - اردو بازار، ڪراچي
حسين عامر نيوز ايجنسي، مين بس اسٽاپ، سجاول
رابيل ڪتاب گهر - لاڙڪاڻو
رهبر بڪ اڪيڊمي، رابعه سينٽر - لاڙڪاڻو
نئون نياپو، ڪتاب مرڪز، گهنٽي ٽاور - لاڙڪاڻو
سليم نيوز ايجنسي، نيو بس اسٽينڊ - دادو
جنيد بوڪ ڊيپو - دادو
شاهه لطيف ڪتاب گهر، ميهڙ
مرچو لال بوڪ ڊيپو - بدين
عزيز ڪتاب گهر - بئراج روڊ، سکر
ڪتاب مرڪز - فريئر روڊ، سکر
يونائيٽيڊ بڪ لينڊ - مهراڻ مرڪز، سکر
نيشنل بڪ اسٽال، پنج گلو چوڪ، خيرپور ميرس
قاسميه لائبريري - ڪنڊيارو

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ارپنا

بابا حاجن شاهه، امان اُمراء جي نالي ڪيم
جن ڄڻي هيءَ ڏيهه ڏيکاريم
۽ جو ڏيهه سيکاريم
سو تو پيش پريان جي ڪريان

استاد بخاري

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

تعارف

ڪنهن قلمڪار ڪنهن هنڌ، گهر ڪان ٻاهر وڃڻ، تخليق تي ڪم ڪيو، ته اُتي سندس گهر ڪان ڪو ماڻهو سهڪندو اچي پهتو ۽ نهايت ئي ڏک سان ڪيس چوڻ لڳو، "افسوس جو توهان جو فرزند هينئر ئي تورو اڳ ۾ گذاري ويو." قلمڪار چوڻ لڳو ۽ نهايت ئي اطمينان ۽ سڪون سان چوڻ لڳو، "اها ڪا خاص ڳالهه ڪانهي، توهان ڏک نه ڪريو. آءٌ پنهنجو پيو فرزند پيدا ڪري رهيو آهيان. توهان گهر وڃو ته مرڻ واري جي ماءُ کي ٻڌائجو، ته هوءَ روئي نه، جو آءٌ قلم جي پورهئي ڪرڻ جي طاقت رکان ٿو، سو تمام جلدي هن جي هٿن ۾ منهنجي جگر جو ٽڪرو پهچندو."

استاد بخاريءَ جو هڪڙو شاهڪار ۽ امر شاهڪار، اچ سنڌيءَ زبان جي ڪتابن ۽ شاعريءَ جي ڪتابن ۾ شامل ٿي رهيو آهي. استاد بخاري انهيءَ پنهنجي نئين تخليق کي پيار ڪري، مرڪندي ۽ چمڪندڙ اکين سان منهنجي هٿن ۾ ڏنو آهي. آءٌ هن شاهڪار کي ڏسان، پڙهان ۽ اکيون ٺاريان - جو ته هي هڪ قلمڪار جي انهيءَ خون جي پيداوار آهي، جنهن ۾ وتاريل ۽ اوٻاريل ڪابه شيءِ ڪانهي. صاف فڪر، صاف زبان ۽ خلوص سان ۽ انس جي طفيل، شاعريءَ جي پڙهڻ وارن جي هٿن تائين پهچي رهيو آهي.

استاد بخاري هڪ تحريڪ بڻجي ويو آهي. هن جي فن ۾ هڪ هنڌ ويهي رهڻ جي ڳالهه ئي ڪانهي. هو سدا محرڪ طاقت جيان پاري جي هڪ پگهاريل ڦڙي جيان هڪ هنڌ ويهي نه سگهيو. جيئن "پوڙهي ماڻهو جي ڏڪندڙ هٿ جي ترئيءَ تي پاڻ پارو ويهي نه سگهيو هجي." (1) اها سيمابي خصوصيت (2) کيس لڳاتار اڳتي کان اڳتي وڌائيندي رهي آهي. (3) هو ويهين صديءَ جي پنجين ڏهاڪي کان لکندو ٿو اچي ۽ ڪيترن ئي دوستن کان شاعراڻي عمر ۾ به وڏو آهي. ظاهر آهي ته هڙئي حالت

(1) پوڙهو ماڻهو ڏڪندڙ هٿ تي بيهاري پارو،
آءُ بي چين الا ڙي اهڙو!

(2) تڙپ جن کي پياريل تج ۾ آ، اهي استاد، اسان پارا ته آهن.

(3) منگل، زهرو، محفل محفل، منزل اڳتا منزل منزل.
اڳتي کان اڳتي. . .
ڪوڪا پاڻي پيرن منجهه، تير سجائي سيني منجهه،
ڏنب سهائي رڳ رڳ تي، وڌ اڳتي او وڌ اڳتي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

۾ هن جو وڏو تجربو، مشاهدو، مطالعو، هن جو ذوق جاودان، ذات، ڏانءُ ۽ هن جي آدمي جي طاقت ڪٿي ڪان ڪٿي وڃي پهتي هوندي. [1]

اڄ هيءُ ڪتاب انهيءَ حالت ۾ آهي جو سياڻي وڏي، تهان پوءِ اجا وڏي، تهان پوءِ اجا وڏي، تهان پوءِ اجا وڏو ٿيندو. هن جي افاديت ۽ اهميت سدا وڌندڙ نظر ايندي. ان وقت بخاريءَ کي "سدورو ليڪڪ" سمجهي، اسان جو ايندڙ نسل، ان جي هن ڪتاب جي "ڪارنامن" ۽ فڪري صلاحيت ۽ ان جي "فني حسن" تي به ناز ڪندو ته شڪ ناهي.

هي ڪتاب، استاد جو اهو ڪتاب آهي، جنهن کي اسان "اوتون جوتون" جي نالي سان پڙهي رهيا آهيون، پر سڀي ڳالهه ايتري ناهي. اسان کي ڏسڻو اهو به آهي ته اها اوت، اها جوت جمع جي حالت ۾ ڇا هي؟ هي به ننڍا واهڙ، هڪ درياهه مان وهي ٿا هلن يا هڪ درياهه هنن ٻن واهڙن کي پاڻي پهچائي ٿو. آءٌ سمجهان ٿو، هي ٻئي ڳالهيون درست آهن. هڪ فنڪار يا شاعر جي حالت ۾ پاڻ استاد هنن ٻن وهڪرن جو هڪ سرچشمو آهي ۽ هي ٻئي وهڪرا هڪ ئي وقت استاد بخاريءَ جي فني ۽ فڪري قوت کي پاڻ سان کڻي، ڇوليون هڻندا اڳتي وڌندا ٿا هلن.

سچو فن ۽ سچو فڪر به جدا ڳالهيون نه آهن. اهي بهرحال خلوص، ذوق، محبت ۽ سڌاري جي اٿورچ طاقت مان ئي ڦٽي سگهن ٿا. اهڙي تخليق، جا هن قوت جي بنياد مان طاقت وٺي ٿي سا مرڻي ناهي. ان ڪري جيڪر آءٌ ائين چوان ته ڪنهن انسان جي لاءِ اهو ته چئي ٿو سگهجي ته "اهو مري ويو"، پر ڪنهن خلوص، محبت ۽ ذوق لاءِ اهو نه ٿو چئي سگهجي، ته اهو خير جو گذاري ويو.

هن حالت ۾ استاد جي ڪتاب ۾ (جيئن سندس نالي مان ظاهر آهي) "اوت" اهو ذوق آهي، جنهن کي ذوق يقين چئي ٿو سگهجي. "جوت" (روشني) اها شيءِ آهي جا ان ۾ روشني پيدا ڪري ٿي، جيڪا صحيح سوچ، سچ، ساڃاهه جي ترجمان آهي ۽ "جوت" جنهن جي ٻي معنيٰ همت، طاقت، ڪلا ۽ دولت به آهي، سا هن دؤر جي سماجياتي سوالن، مرحلن، مامرن، وٿن، ڏکن، ڏولاون، محتاجين، مسئلن، هدايتن کان سواءِ همت ۽ انساني قوت جو مفهوم به ڏئي ٿي. هي سڀ سماجياتي سوال آهن ۽ استاد تي تنقيد به فقط سماجياتي سوالن جي سوال تي ٿي سگهي ٿي. پر سماجيات جي هڪ شاگرد جي حيثيت ۾، استاد جي شاعريءَ ۾ ڪٿي به انومي (Anomy)

---

(1) اسانجا تخيل اجالا تڪا، ازل کان اڏاٿا ابد تي لٿا،
نه ڪو سونهن، سرهاڻ، سٽ جو ندان، نه کي عشق تنهنجا اٿا ۽ مٿا،
نه وينِي بهاري نه بيٺي قرار، هلون پيا بخاري هتا ۽ تتا.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سائيڪوپيٿي (Psychopathy) ڪي ڏسي نہ سگهيو آهيان. استاد پُر اعتماد ۽ باوقار جذبي سان ڀرپور شاعر آهي. (1)

اسان وٽ تمام گهڻن سوالن تي انسان ڪي بي وس، محتاج ۽ نراس ڏيکارڻ شاعرن لاءِ ضروري ٿي ويو آهي. جو اها هڪ حقيقت آهي، تہ موجوده دؤر جو انسان، سرمايي جي قوت سان پيدا ڪيل نظامن ۽ هٿيارن يا اٽڪلن جي انهيءَ زنجير ۾ جڪڙجي ويو آهي ۽ اسان ڪي ان جو اقرار بہ ڪرڻو آهي، پر اسان کي انهيءَ مسئلي جي سوال تي بہ سوچڻو آهي.

هيءَ صورتحال ڪا نئين ڪانهي، پاڻ ڪيترن ئي دؤرن ۾ شاعرن لاءِ موت ۽ گهاٽ مقدر جيان انهيءَ لاءِ آيو آهي، تہ شاعر لٽي ڪولي ۽ اونداهي ڪوٺڙي هڪ مقدر جيان موجود رهي آهي. استاد بخاري بہ چاڻي ٿو تہ ان جي اوت، جوٽ واري زور ۽ قوت جي خلاف ڪهڙيون طاقتون سرگرم عمل ٿي سگهن ٿيون. (2)

"اوتون جوتون" شاعري آهي يا شاعراڻي تخليق آهي. پر تخليقڪار، تخليق کان وڏو ٿيندو آهي. استاد بخاري، شخص، يا شاعر رڳو انهيءَ ڪتاب تائين محدود بہ ناهي، هن اڳ ۾ پنهنجي ساهت ۽ سماج ۾ نام ۽ مقام پيدا ڪيو. ان کان پوءِ هن پنهنجي تخليق کي اشاعت لاءِ پيش ڪيو: ۽ ادبي دنيا ان کي نرالي، چيندڙ ۽ اڳتي وڌڻ واري طاقت سان ڀرپور ڏٺو. اُن ڪري استاد بخاري پنهنجي انداز ۽ خيال کي قائم رکندي، ماڻهن جي لاءِ فڪري ۽ عصري قوتون حاضر ڪيون.

توهان هن شاعريءَ کي پڙهندؤ ان کي وري وري پڙهڻ جي ضرورت محسوس ڪندؤ جو هي ڪلام سنڌ جي ٻوليءَ جو هڪڙو اهڙو نرالو نمونو آهي جيڪا عام طور ڳالهائي وڃي ٿي ۽ انهيءَ حالت ۾ صاف ۽ شفاف آهي ۽ عوامي اظهار جو هڪ "ڍنگ" رکي ٿي. ان حالت ۾ استاد جي لغت کي جيڪا عام مقبوليت حاصل ٿي

---

(1) سٽ سٽ ۾ مون ساهہ وڌو آ،
واس، وچا، ويساهہ وڌو آهي.

شڪري کي شهباز جهٽي،
لوهہ کي زبرو لوهہ ڪٽي.

سمندر آڳ ۾ سنجري، جٽي ٿو،
جيئڻ جو هن جهان ۾ حوصلو ٿيو.

جي هن ڪنڌ وٽ ڪي ڪشالا بہ آهن،
تہ هن موڙ وٽ هو جمالا بہ آهن.

(2) عاشقن جا ساهہ ٽڏڙا ٿا ڪڇن،
ڪوڙ پيشانيون پگهرجيو ٿيون پون.

ايتري نازڪ مزاجي باغ جي!
هير هلڪي ٿي ڇري، پن ٿا لڏن!

عشق آزار جي، آهہ مون جي ڪٽي،
ناز انداز کي زلزلو ٿي لڳو!

زلف زنجير جي ڏيکهہ نبري نٽي،
ور ورن ۾ وڏو سلسلو ٿي لڳو!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

آهي، سا فطري طور تي ظاهر ٿيٺي هئي. اسان استاد کي پاڻ شعر پڙهندي به ڏٺو آهي. انتهائي جوشيلو، جذباتي ۽ پراثر رهي ٿو، جڏهن تحت اللفظ پڙهي ٿو ۽ انتهائي پرسکون، پرسوز جڏهن ترنم ڪري ٿو. (1)

استاد، سولي ۽ سلوڻي سنڌيءَ جي انداز ۽ ڍنگ ۾ پنهنجي فڪري قوت پري، ان ۾ شاعريءَ جون قوتون وڌيون آهن - ۽ مان يقين سان چوان ٿو ته ٻوليءَ جي معصوميت، اثرائتي استعمال ۽ بيان جي رواني واري خصوصيت، استاد جي مقابلي ۾ اسان مان مشڪل ڪنهن وٽ ملي. استاد درسي ڪتاب واري ٻولي ڪم نه ٿو آڻي، ته اها هن جي لغت جي بي پناهه وسعت آهي. هن وٽ لفظ سچا موتي آهن. هن وقت هو ٻوليءَ جو وينجهار آهي. (2)

ايندڙ نسل کي هيءَ دولت هو مفت ۾ پيش ڪري ٿو ۽ هن طرح سنڌي زبان جو فڪري انداز، ان جي اصليت ۽ نوعيت پنهنجو پاڻ هڪ صديءَ جي مستقبل ۾ گهڙي وڃڻ ۽ زنده رهڻ لاءِ هن سان گڏ پيش ڪري رهيا آهيون. (3)

استاد جو ڪلام اهڙا موضوع پيش ٿو ڪري، جيڪي ڪنهن قوم کي زنده رکڻ لاءِ تمام ضروري آهن. مونکي ياد آهي ته ڊاڪٽر طٰه حسين جهڙي بين الاقوامي شخصيت، عربي ادب کي دنيا جي بين ادبن سان ڀيٽيندي، اهو ٻڌايو آهي ته "قومون پنهنجي ادب جي ڪري زنده رهنديون آهن." هيءَ خيال انهيءَ خيال کان هڪ وک اڳتي آهي، ته ادب زندگيءَ جو ترجمان آهي. ڊاڪٽر موصوف هن طرح ادب کي رکي، بي وس، محتاج، ڪاهل، بي معنيٰ، نبل ۽ سڪي سڙيءَ زندگيءَ جي لاءِ هڪ قوت ۽ معنيٰ جي حيثيت ۾ پيش ڪري ٿو ۽ اهو به ٻڌائي ٿو ته عرب به پنهنجيءَ شاعريءَ تي زنده رهن ٿا ۽ هڪ قوم جي حيثيت ۾ موجود آهن. هن طرح

---

(1) اٿي اوٺر، گجن گوڙون، وهن واهڙ
تڏهن سمجهو ته ڪجهه تڙپيا اسين آهيون

(2) ٽاڪاٽا ٽهڪايان ٿو پيٽو، اکرن کي اوجاريان ٿو پيو،
آءٌ سنڌيءَ جو سونارو.
ڪرڙيون، مٽڪا، ماڻڪ، لال، پيش پرين جي جهڙا حال،
ماروئڙن جو مٺيارو.
* ٻڪيا پنهنجي دل جا اُڏيڙي ڇڏيا سين
لڪين لال، موتي ڪنڌيڙي ڇڏيا سين

(3) گهڙين جي گهڻن سان صديون ٿيون سنورجن، مٿان دوست سمجهين، مڙئي دم گذارو!
جدوجهد جو ناد تڪ تڪ گهڙيءَ جي، هي ڏک ڏک هنئين جي هٺڻ جو نغارو.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

استاد جي شاعري قوم لاءِ نهايت ڪمائتي ۽ انتهائي جديد پڻ آهي، جنهن جا موضوع انسانيت جي عظمت، انسان جي همت، قوت ۽ تعميري صلاحيت کان سواءِ انساني دک، درد، ڏولاوا، سور، سڪرات، پيڙا ڏيکاريندڙ ڀرپور تخليقي صلاحيت جا پرتوآهن. (1)

استاد وٽ سک ۽ سوز، سور ۽ سرور، حسن ۽ عشق پڻ نرالي حيثيت ۾ ملن ٿا.(2) هو پنهنجي ماڻهن جي معصوميت ۽ قوت سان گڏ محتاجي ۽ سماجي نفسيات تي به لکي ٿو ۽ هر حالت ۾ اها تحريري شاعري آهي ۽ اسان ان کي ڪنهن به قومي اداري ۾ پاڙهي سگهون، ته ان کي وقت جي شاعريءَ جيان پاڙهيو ويندو.

هي گيت ۽ غزل توهان جي ملڪيت آهن ۽ توهان جا نسل هنن گيتن، غزلن کي ڳائيندا ۽ انهن جي اندر ۾ اوتيل ذوق ۽ حسن، همت ۽ پوروسي جي قوت تي زنده رهندا. ان ڪري اهو اسان جو فرض آهي ته اسين هن "عظمت جي مناري" کي پري کان رڳو ڏسندا نه رهون، پر ان مينار جي روشنيءَ ۾ پنهنجي زندگيءَ کي ڳوليون ته ڪيئن ۽ ڪٿي آهي؟

سچ پچ ته اها شاعري، جيڪا ڪنهن کي سڏي نه ٿي سگهي، ڪنهن کي پيار نه ٿي ڪري، ڪنهن سان به سچي ناهي ۽ ڪنهن کي به جياري ۽ اٿاري نه ٿي سگهي، سا بڪواس آهي، جيڪا رڳو ماڻهن جي ڪنن جي قوت سماعت تي برو اثر ڪري سگهي ٿي ۽ ٻيو ڪجهه به نه. (3) استاد بخاريءَ جي شاعري اهڙي نستي ۽ نڪمي شاعري جي ابتڙ آهي. هوءَ سڏي ٿي، اها ستل کي جهنجهوڙي جاڳائي ٿي، اونگهيل کي اُٿاري ٿي. (4) اها زندگيءَ جون عظيم عصري قوتون حاضر ڪري ٿي ۽ هن طرح

(1) رات، انڌ اونداهه جابر جهڙ منجهان، وڄ ڪري پئي "يانحسي" مارن، متان!
* ڪڪري ڪڪري رنو، ٽڪري ٽڪري پئي، واءِ سهڪي چيو "ڪنهن جا ڳرڙها اگهان؟"
* باغ، باغيچن، عطر عنبيرن هوندي هوءِ! رت جي ڏپ چو مرندي ناهي محلن مان؟
(2) زهر کي ماريون ته ٿئي اڪسير ٿو، سوز کي ساڙيون ته ساٿي ٿئي سرور.
(3) هر بيت هو بڪواس ته هر شعر هو شو شو، داناءُ تخلص رکي نادان اچي نڪتو.
(4) جاڳو جاني، جاڳ ڪٿي! مان ته نه ٻڪندس: ڀاڳ ڪٿي.
• ڏٺو آ چنڊ، ڏاٽا ٽا ٽپايون، الٽو اٿورچ، لابارا ته آهن!
• رات، ڪارونيار جهڙ، طوفان، لڙ، ڪجهه وڏو ها: وڄ جو تجلو ته هو!
• دنيا ٿئي پئي دوزخ دونهون، ڪو ته سدورو آسري سونهون! ايتم بم ريٽي!
ڏاها! ڏاتون ڏي.
لاهه رليءَ کي جهل دروازو، بگهڙ لتا ٿئي تر ۾ تازو، ٻڪرين ۾ ٻي ٻي!
• جاڳو جاڳو ٻانگ اسان جي، در در نڪ نڪ ڏانگ اسان جي.
ڳائي ڳائي نيٺ بخاري، ڳوٺ اٿاري وڃهنداسين.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

هاڻي اها هڪ نرالو انداز ۽ ڍنگ پيدا ڪري، استاد کي نهايت ئي ممتاز ۽ منفرد حيثيت ڏئي چڪي آهي.

استاد جي شاعريءَ جي اڀياس مان معلوم ٿيندو ته اها عام ماڻهن جي وچ ۾ ويهي ڪئي وئي آهي. بيشڪ هي شاعري نه الهام آهي نه نزول، پر هي شاعري حسين آهي ۽ پياري. هوءَ سڏي ٿي، پڪاري ٿي ۽ موجود انسانن لاءِ ڪئي وئي آهي.

استاد پنهنجون قدرون يا وٿون (Values) آسمانن مان ڪٿي هيٺ ڪونه لٿو آهي. هن پنهنجا خيال عوام مان ميڙيا آهن. جيڪي هن جي اوسي پاسي زنده آهن ۽ بس ڪٿي چنجي ته جي رهيا آهن. ان ڪري استاد جي ڪلام کي بي پناه عوامي مقبوليت حاصل ٿي وئي آهي. ماڻهو ان جو شعر پڙهن ٿا، ڳائن ٿا ۽ پوءِ پاڻ ۾ ان جي اوت، جوت ۽ ذات تي ڳالهائين ٿا.

مٿي مون ”عصري قوتون“ جهڙا لفظ ڪم آندا آهن. برورير مان ئي انهيءَ لاءِ ذميوار آهيان، ته مان هنن لفظن جو واضع مفهوم تحرير ڪري ڇڏيان. عصري قوتون حالتن ۽ واقعن جي پيداوار آهن ۽ شاعر جڏهن انهن کي ڪم آڻي ٿو، تڏهن انهن کي ملائي هو هڪ جامع نڪتو (Synthesis) يا وحدت قائم ڪري ٿو- ۽ پوءِ عظيم شاعرن جي حالت ۾ اهو نڪتو هڪ فڪر بڻجي ٿو پوي. هن خيال کان شاعري ڪرڻ وارا ماڻهو تمام گهٽ ملندا جو فڪر کي صرف حسن نه، پر هڪ دليل ۽ هڪ منطق به گهرجي ٿو. هيءَ شاعري ان ڪري اڀياس، فڪري صلاحيت، ڳوڙهي ويچار ۽ عشق انسان جهڙن معاملن سان تعلق رکي ٿي ۽ استاد به هي عصري قوتون ڪم آنديون آهن.

گهڻا شاگرد، استاد جي شاعريءَ کي سمجهڻ لاءِ اهو معلوم ڪرڻ گهرندا ته لفظي سرشتي (Word Series) جيڪي استاد ڪم آڻي ٿو ۽ جيڪي هن جي فني صلاحيت جي پيداوار آهن، انهن جو گرامري ۽ وياڪرڻي قاعدو ڪهڙو آهي؟

آءٌ اهڙن دوستن کي ٻڌايان ٿو، يا هوند اها ڳالهه چوان ته، وڏا شاعر وياڪرڻ جي قاعدن جا پابند رهي نه ٿا سگهن. جو هو نوان قائدا پاڻ جوڙين ٿا. استاد ڪٿي ”ٻتا هڪ جهڙا“ ڪٿي ”تڪا هڪجهڙا“ به ڪم آڻي ٿو- پر وڏي ڳالهه يا مشڪل اتي ٿي پيدا ٿئي، جتي ”ٻتا مختلف“ ڪم آڻي ٿو- پاڻ لفظ به هڪ سرشتو (Word Ser-ies) آهي. آءٌ سمجهان ٿو ته هنن لفظي سرشتن کي سمجهڻ لاءِ استاد کي صلاح ڏجي ته هو پنهنجي آواز ۾ پنهنجو سجو ڪلام رڪارڊ به ڪري ڇڏي. مون پاڻ ڏٺو

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

آهي ته جا ڳالهه پڙهڻ ۾ مشڪل سان ٿي سمجهه ۾ اچي، سا استاد کي پڙهڻ سان آسان ٿيو پوي. اهو به معلوم هئڻ گهرجي ته استاد جو "انداز شاعرائو"، نرالو ۽ منفرد آهي. ان ڪري هن جي پڙهڻ جو طريقو به سندس همعصر شاعرن کان گهڻو مختلف آهي ۽ هئڻ به گهرجي. استاد پنهنجو شعر پڙهي ٿو ته هڪ انداز پيدا ڪري ٿو- ۽ پنهنجي شعر جي اها خصوصيت سمجهائي ٿو، جنهن ۾ هو هڪ لفظ کي گهڻيون معنائون ٿو ڏئي. هو هرهڪ لفظ کي ڇهي، ڇٽي ڪم آڻي ٿو. هن طرح هو هئڻ جي چرپر ۽ ڳلي جي صلاحيت کان اهڙو ڪم وٺي ٿو سگهي، جو اهي هن جي من مطلب کي واضع ڪرڻ جو ڪم بخوبي ڪري سگهن ٿا. هيءَ ڳالهه اسان جي تمام گهڻن شاعرن ۾ ڪانهي.

مون قمر شهباز ۽ شمشير کي ٻڌو ته شعر پڙهڻ به هڪ تمام وڏو فن آهي. هر شخص اثرائتي انداز ۾ شعر پڙهي نه ٿو سگهي. هوشيار شاعر ئي آهي جيڪو پنهنجو شعر تمام بهتر طريقي سان پڙهي سگهي ٿو. اڙدوءَ ۾ شاعرن جو وڏو تعداد پنهنجو شعر چڱيءَ طرح پڙهي ٿو ۽ ڪوشش ٿو ڪري ته هو داد حاصل ڪري ۽ پنهنجو مطلب ماڻهن تائين پهچائي. پر سنڌيءَ ۾ شاعريءَ ڪرڻ وارا صاحب، انهيءَ ڳالهه جي پرواهه ئي نه ٿا ڪن. منهنجو ذاتي تجربو آهي ته ڪي شاعر هڪ ٻئي کي سمجهڻ ۽ سمجهائڻ جي ڪوشش ڪرڻ ۾ لڄي ٿا ٿين. هڪ هيءَ ڳالهه به عجيب آهي ته اسان جي شاعرن ۽ اديبن ۾ وڏ ماڻهپ جو ڪجهه احساس به آهي. ان ڳالهه کي خسيس ٿا سمجهن ته هو ادبي محفلن ۾ ور ور ڪري وڃي حاضر ٿين ۽ هڪ ادبي حلقي مضبوط ڪرڻ ۾ مدد ڏين. مان ميان ٿو نه اچڻ جا ڪي سبب به هوندا آهن، پر آخر جا ڪجي؟ ڇا انهن جي لاءِ يا اسان جي لاءِ اچڻ ضروري نه آهي؟ پر اوهان ڏسندا ته استاد ادبي ڳڏجاڻين کي وڏي اهميت ٿو ڏئي ۽ اڪثر انهن ۾ شريڪ به ٿئي ٿو. آخر ائين ڇو آهي؟ جواب معلوم آهي ته استاد لاءِ سنڌس فن ۽ پيغام انتهائي اهم آهن. هو اهي عوام تائين پهچائڻ ٿو گهري. (1)

هڪ صاحب جيڪو اسان جو يا اسان سڀني جو دوست آهي، سو تمام وڏيڪ ماڊرن آهي. هن جو خيال آهي ته يورپ ۾ جڏهن شعر صرف ٽيپ رڪارڊ تي ملي ٿو. تڏهن مشاعرا، محفلون، بزمون ڇو قائم ڪجن؟ مان سمجهان ٿو هيءَ ڳالهه درست

---

(1) در در تي استاد بخاري، دانهن ڪري ڪا دردي ويو آ.

* ڪنڊا ڳوليو يا گل چونڊيو، مان پنهنجو گلزار ڪنيو، هر ڪنهن آڏو لنگهندو وتان ٿو.

*ساز آهيان استاد بخاري، سوز پريو سرتار ڪنيون، پاٺي پاٺي وڄندو وتان ٿو.

* جهنگن کي جهنجهوڙي، ڇرن کي ڇيڇولي – تکو تيز اوتر ٿي گذري وياسين.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

آهي- پر يورپ جي معاشري ۽ اسان جي سماج ۽ پنهي حالتن ۾ ٻولين جي اثر ۽ جوڙجڪ جو فرق به وڏو آهي. اسان وٽ ٻولي لفظ ٻُجهارت ۾ به ڪم اچي ٿو ۽ اسان ٻوليءَ کي ائين ڪم آڻيون ٿا جيئن (بقول پيغمبر اسلام) ڏاچي ۽ ان جي ڳورڙي جي وچ ۾ جيڪو پيار آهي، سو ظاهر ٿيندو هجي. ان ڪري آواز ۽ اسان جي صورت به ٻوليءَ کان جدا ڪا شيءِ ڪانه آهي. اسان جي استاد بخاري انهيءَ رمز کي سمجهيو آهي. هو ٻوليءَ جي انگ ڪان ڪم وٺن، ان ۾ اُمنگ اوتڻ لاءِ پاڻ پتوڙي ٿو- ۽ ادبي محفلن، مشاعرن ۾ ڀرپور حصو وٺي ٿو.

اسان جي نوجوان اديبن ۽ شاعرن لاءِ جيئن اهو ضروري آهي ته هو دنيا جو بهترين شعر پڙهن، تيئن اهو به ضروري آهي ته هو پنهنجي ٻوليءَ تي دسترس حاصل ڪرڻ لاءِ، ڪلام کي، استاد بخاري، شمشير، قمر شهباز، تان بلوچ ۽ ٻين اهڙن دوستن وٽان ٻڌن ۽ ڪوشش ڪري، پنهنجو پنهنجو منفرد انداز قائم ڪن. بيشڪ هو پنهنجو آواز رڪارڊ به ڪن ۽ ضرور ڪن، جو انهيءَ طرح به هو پنهنجو انداز سڌاري ٿا سگهن. (1)

مٿي مون تفصيلات ڪانسواءِ، استاد بخاريءَ جي مجموعي "اوتون جوتون" کي پنهنجي خيال ۾ رکي جيڪي به لکيو آهي، سو اهڙو آهي جو ان باري ۾ مونکي ڪجهه ذاتي راءِ جو اظهار به ڪرڻ کپندو هو، پر مونکي معلوم آهي ته نه ڪو شاعر منهنجي راءِ جي لاءِ لکي ٿو ۽ نه ئي اهو ضروري آهي، ته هر ڳالهه ۾ منهنجي راءِ هجي ۽ اها پڙهي به وڃي.

سنڌ جو اديب جيئن اسان کي معلوم آهي ته، انتهائي مشڪل حالتن ۾ لکي ٿو. ڇپائڻ جون تڪليفون، تحقيق ۽ مطالعي جون تڪيلفون، قاعدن ۽ قانونن جي دٻڙ ڏڙنس، ناقدري ۽ ٻين ڪٽڪن، اسان کي ڏاڍو تنگ ڪيو آهي.

تورا "هر صورت" جيڪي اڄ موجود آهن. اهي سڀ ڪنهن نه ڪنهن آزار کي محسوس ڪن ٿا. (2) اسان جي اديب، شعر کي ڪجهه به حاصل ڪونه ٿو ٿئي، هو هڪ اميد ۽ صرف بهتر مستقبل جي اميد، جنهن جو تعلق نئين نسل سان هوندو، تنهن لاءِ لکي ٿو، پڙهي ٿو، پاڻ پتوڙي ٿو. (3)

---

(1) هن باري ۾ ڏسجي، الهداد ٻوهيي جو مضمون "ٻولي جو تجربيگاهه".

(2) ٿميان ٿاڻه آويءَ ۾ پيا ٿا پچن، نه ٿا ڪا ڪتان ٻاڦ ٻاهر ڪڍن.

(3) ٻڪارا، اُجارا بيابان، ڪالي - خوشيون ڪوڙ ماڻيون خيابان ڏاري.
هليا ڪاڪ ڏي قافلا روشنيءَ جا، وڃا ڪي وڃائي ڪلا ڪي قطاري.

* فڪر ۾ استاد کي فردوس ها، هٿ، اهي سپنا جي ٿي ساپيان پرون!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

اسان جا ڪئين دانشور، ڪن نامعلوم قصورن جي ڪري عتاب هيٺ آهن. اسان چپ چاپ آهيون. پوءِ آخر هنن کي ائين ڪيئن ٿا چئي سگهون ته هيئن ڪريو يا هيترو ڪريو. (البت هر خيال ۽ فڪر جي لاءِ قيمت ادا ڪرڻي پوندي آهي) سو اهوئي سبب آهي جو اسان فقط ڪلام کي چڱيءَ طرح سمجهڻ ۽ ادب جي اوڻهي اپياس جي دعوت ئي ڏئي ٿا سگهون.

منهنجي دعا آهي ته استاد بخاريءَ جهڙو منڙو ماڻهو ۽ قومي درد رکندڙ شاعر،(1) ڪجهه حصو منهنجي عمر جو به ماڻي. هو خوش رهي، زنده رهي ٻول ٻڌائي، ڳڻ ڳائي، پيغام پهچائي ۽ اوتون جوتون، جيوتون ڏيندو رهي. هو پاڻ پيشي جي لحاظ کان استاد آهي، نهايت نماڻو، منڪسر مزاج، اڻٿڪ اهل قلم ۽ بردبار اهلڪار آهي. جيڪي مفيد، ضروري ۽ پائيدار آهي، اهو هن جي فن ۾ موجود آهي، پر ان جو فن ۽ سياڻپ رڳو هن ڪتاب تائين محدود نه آهي. استاد جا ڪي ٻيا ڪتاب به شايع ٿيڻ وارا آهن.

ڊاڪٽر الهداد ٻوهيو

---

(1) پڇين ٿا سنڌ ۾ سنڌين جي ڇو تسبيح پيو سورين؟
چيم: هاڻي پيهاڙي آ، عبادت جي ضرورت آ.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

اندر اور

هن آرٽ ۾ اوهان سان ڪيترو اندر اوريان، جڏهن ته ٿورو اڳيرو سيني صفحن ۾ مون احوال ڇنو، احساس ڇنو، آزار ڇنو، ساري ساري واري واري اوريا آهن.

محبتي مامرا ايترا ته گهڻا آهن جو اڌ درجن ڪتابن ۾ به سمائجي نه سگهيا آهن. اُهي جي هيئن، هتي ڪنڊي ڪٽي ڪولي ويهبا ته هڪ نئون اڌ نثري، اڌ نظمي ۽ ڪجهه ڳڻتين، ڪجهه ڳڻن جو ڳٽڪو جڙي پوندو.

بهرحال، مون سڄي زندگي مارن سان ملي محفلن مچائڻ، ميدان ملهائڻ جو پڪو پهه ڪيو ۽ ان سلسلي ۾ سوچڻ، لوچڻ، ڳالهيون ڳرهڻ جو پڻ. آءٌ اوهان سان ڳالهائيندو رهندس، پر شاعريءَ ۾. شاعري به ڪلام جو هڪ نمونو آهي، جو منهنجي جَليل، اُدميل دل ڪي پلو تو لڳي- دل، جا ڪٿي جوالا، ڪٿي جهرڻو، ڪڏهن صحرا، ڪڏهن دريا آهي:

سمي صحرا، سمي دريا اسين آهيون،
ڪڏهن ترسيا، ڪڏهن ٻوڙيا اسين آهيون.
اُتن اوتر، گجن گاجون، وهن واهڙ،
تڏهن سمجهو ته ڪجهه تڙپيا اسين آهيون.

1971ع ۾ "گيت اسان جا جيت اسان جي" - 1982ع ۾ وري "اوتون جوتون" ۾ وڏيڪ وکر ونڊڻ آيو آهيان. اڳتي "چاهت چنگ، چنجور" - "سهسين سنيها"، "جي پانيون جرڪي جيون"، ۽ ٻين ڪتابن ۾ نينهن نيائيندو رهندس.

وينجهارڪا وکر، جهونجهارڪا جتن، تنبوري- تارون، تلواري- جهنڪارون، قرباڻيون ڪچهريون، ڪروڙي للڪارون، ادب جو جاندار ۽ پربور حصو آهن. پيار- پچار، پيت- پيڙا، ڪنياءَ تي ڪرت ۽ ڏاڍ سان مهاڏو، هن وقت جي شاعريءَ جا مک موضوع آهن. ڪويتا- ڪيتر لاءِ اچا به انيڪ وشيه آهن، جن تي ڪلاڪار ڪوي پنهنجي سماج ۾ سکيا، ابياس ۽

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪوجنا، پيار ۽ ڏڪار، ويساهه ۽ اُتساهه جي بنياد تي پالوت ڪن ٿا- ۽ پنهنجي پنهنجي ادم، اُتام جا اهڃاڻ آهن.

ٽئگور، نذرل، ڪاليداس، ميران، تلسي، مير، نظير، غالب، انيس، وارث، فريد، اقبال، رحمان، خوشحال، رومي، فردوسي، حافظ، سعدي، ڀٽائي، پاڳو پان، سانگي، ثابت اسان جي اڳيان آهن. ڀٽائي ڀلارو بهرحال بهڳٽو، گهڻ- وڙو شاعر آهي. ان جو اثر سڌو سنئون اسان جي اڪثر شاعرن تي آهي، جو اسان وٽ هر شاعر، هر موضوع تي لکي ٿو.

هن ڪتاب ۾ بہ ڏسندؤ:

رتل رنگ ڏاڍو، جُٽيل جنگ ڪيڏي؟
ڪلهي ڪينرو، چيلهہ چاقو، ڪٽارو.

ڏماڪن جي ڏوڏُو ۾ ٻچ ٻُچ چپن جي،
هي سنسار، مَچ ۾ نچڻ جو نظارو.

آءٌ بہ عام انسان آهيان، ڪٿي ڇٽجي عام محبتي، محنتي ماڻهن جيان دل جا. دنيا جي دورن جا. گهٽا ٿي گهاءُ ڪاڏا اٿم. پر گهاءُ ڪائي. گهيرتجي گهوٽجي وجڻ نٿو گهران. اميد، عزم، حيلا، حوصلا ڳائجن، ڳولجن! ڏڪ پچائي، ڦٽ جُٽائڻ جون وايون چاڻان- جمالا جهد، همرچا هٿ، ٻيلڻ دانهون ٿين تہ بن بنجن!

مايوسين جي مهاساگر ۾ مان بہ ترڳيو آهيان. اُداسائين جي اوتر ۾ اُٿليو پٿليو آهيان. تنهن هوندي بہ انساني عقل، عشق جي پر تي ڌرتيءَ آڌار اُٿي، اُپري، قوم سان ڪٽي، ڪنڌيون، ڪنارا ووڙيان پيو.

نراسائيءَ جي ساگر ۾، اُداسائيءَ جي اوتر ۾،
هزارين همتون تہ بہ تيز آهن تانگهہ جي تر ۾.

پچون پولا، ڪيون دل هول، بس محبوب سامهون آ،
اجهو سيخون ٽُٽيون، ڏارون وڏيون ديوار ۾ در ۾ءا

منهنجي عقيدي ۾، هن جيون- جنگاهہ ۾ شاعريءَ جو عظيم ڪارنامو، ۽ زنده شاهڪار، اُها سٽ آهي، جا سڌو سنئون سر ڌڙ جي بازي لڳائي، ديس- ڌرتيءَ لاءِ ٻلهار ٿئي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪُوڪون، ڪارُون ڪافي ڪاٽي، او شاعر 'استاد' ؟!
ساهه سُڪي ٿو: "دعبهه" بنجي، مرڪي ماڳ ملهايان!!

شاعر جي آءُ، اسان – تون، توهان آهي. "اسان" استادن، عالمن، اديبن، شاعرن، فنڪارن، اهلڪارن کان اڳيرو سيني انهن انسانن تائين آهي، جيڪي انسان ذات جي ڀلائيءَ، امن، آزاديءَ، انصاف ۽ مساوات لاءِ پاڻ پتوڙي رهيا آهن.

اسان

زندگي زيب ڏني!
روشني تيز ٿئي!
پاڻ پاريون ته پيا!
محبتن ۾ مچي،
پريت تو ۾ پچي!
هاڻ ٺاريون ته پيا.

آدمي، سُونهي،
تنهنجي پيئندي ٻُبي،
روئندي، مرڪندي،
هونگڙيون ڏيندي ڏيندي،
ڪيا سيِن امڙ!
قول پاريون ته پيا!

لفظ،
لُولا ۽ لنگڙا ۽ ليلهر اسانجا،
سگهارا، سڏا،
ڪلڪ
ڪوڏر، ڪهاڙي، ڪٽاري ڪري،
ڏاڍ، ڏاريون ته پيا.
وقت،
بي انت،
بي روڪ،
بي جان کي،
جان بخشيون اسين.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪالهه گذري،
سياڻي پري،
"هن هينئر" ،
کي اُجاريون ته پيا:
سچ،
سقراط
عيسيٰ
گليلو
بلاول
عنايت
ڀڳت،
سوچ،
جيڪا سچائي سگهاري ڪري،
سنواريون ته پيا.

آڳ،
افغان، ايران
لبنان ۾
الامان ايشيا!
هي ميارون مڃون ٿا!
پڄون ڪين ٿا،
پر
پڪاريون ته پيا.

سونهن، سرهاڻ ڪارڻ،
ڪريو ناس، نابود،
سڀ "نيوٽران" !
روز،
آواز، 'استاد' ، عاشق اسين،
هيءُ اُتاريون ته پيا.

چوندؤ اهو ته نثر ۾ وري نظم پيو سڻائين! ته سائين، انهيءَ وسيلي سان
ئي ته سائين تائين "اوتون جوتون" پهچائجن ٿيون.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ثورا: اڳواٽ ئي انهن سيني سڄڻن جي سهائتا مڃان ٿو، جيڪي ڪتاب خريد ڪري، قيمتي وقت رنيائي، پڙهن به پيا ته سوچين به پيا،

ان کان اڳ ادا الهداد بوهئي جا جهجهي کان جهجها احسان، جنهن پنهنجي امل عمر جون اهم گهڙيون ڏئي، ڪلاڪار قلم سان هن ڪتاب جو تعارف لکيو ۽ هانءُ کولي منهنجي همت وڌائي.

۽ ان کان به اڳ محترم نواز علي شوق جون وڏيون وڏيون مهربانيون، قربداريون- جنهن الائي ڪيترين قربانيون ڏئي، ڪتاب کي ميدان ۾ آندو.

آخر ۾ ثورائتو آهيان پنهنجي ويجهي ۾ ويجهي ساٿي سليم سولنگيءَ جو، جنهن جي سرت پري سوچ ۽ روشن راءِ لاءِ مونکي نهايت عزت آهي. هن ڪتاب جي ترتيب، مواد جي چونڊ، ۽ ڪٿي ڪٿي مُنجهيل مامرن تي سندس قيمتي صلاحون مون سان شامل رهيون آهن.

ثورا نه ٿورا، مون تي ماروئڙن جا-

- استاد بخاري

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

گيت

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ه

○

دنيا ٽئي پئي دوزخ دونھون،
ڪو تہ سگھارو اُسري سونھون!
ايتر بہ ريٿي!
ڏاھا ڏاتون ڏي!

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

او ذات ڏينمر!

او ذات، ڏينمر اوتي، سَرُ تار تي پوان!
سرهاڻ، سونهن، ستُ جو سهڪار تي پوان!

ساقي پلي سجڻ تئي، مان سات جو سقو[1] ئي!
سرواڻ هو سهي، آءِ آڌار تي پوان!

بي تاب تروري مان تي آفتاب چمڪان!
گل- گؤنچ مان گلابي گلزار تي پوان!

موڪي، مذون پراڻيون، زي زنگ زهر واريون!
پوري اکيون پيان جو؟ هوشيار تي پوان!

غمخوار هو ادو هو، غمتار تون پلي تي،
منهنجو نئون ارادو، "غمر- مار" تي پوان!

لانگها لنگهن اُتارُو، تارو ترن اوهاگين،
تانگهو تمام اونهو، آجهار تي پوان!

هر جاءِ هيج تنهنجو، منهنجو منا مجيجي،
اورار پيو تو اُپڙان، يا پار تي پوان!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

هر حال حُسن هوندو، ڪو فرق ڪونہ پوندو،
اقرار تي پوان يا انڪار تي پوان!

اوتار آءٌ ناهيان، پر پاڻ پيو پتوڙيان،
ڪنهن زهر زندگيءَ جو اوتار تي پوان!

"اوتون" ازل ابد جون، "جوتون" جڳت جڳت جون،
جهونجهار "جيوتن" جو وينجهار تي پوان!

موسي، علي، خٽڪ[2] تي، هوچي تي، چي گويرا،
جرئت- اُجار، ساهت- سينگار تي پوان!

ڪٿ بيت، ڪات- قاتل، ڪٿ گيت، ڪنڌ- ڪوريل،
ڪٿ تي قهار ڪڙڪان، ڪٿ پيار تي پوان!

تنبور کو ڪنبائي، تلوار کي تنبايان،
ڪلياڻ کو لڄائي، ڪيڏار تي پوان!

"سڀ نيوٽران لوڙهيو"، "بم، ريز، باهہ پوڙيو،"
ڪُڪون ڪنڊڙ ڪروڙن جو يار تي پوان.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

مجنون مست ناهيان، عاشق اگهوڙ آهيان،
ڪو عار ناهي مونکي جي خوار ٿي پوان!

ڪوئين منزلون ٿيون، ميچون مِليون مِليون ڏئي،
روڪين ڏوڏ، زوري، ڏوپار ٿي پوان!

پنهنجي سموند- سر مان، پلٽي، پيان، پياربان،
ولهار يون پلي ٿئي، وسڪار ٿي پوان!

'استاد' عشق منهنجو، شاگرد شوق منهنجو،
الهام عزم منهنجو، اظهار ٿي پوان!

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

قومَ چوي ٿي ٻول!

قومَ چوي ٿي ٻول،
او شاعر ٻول!
اسانجي ٻچڙن جي لئي ٻول!

ٻاهر اُجرا اُوچا ماڻهو،
اندر نيرا، نيچا ماڻهو،
للڪاريون لاحول،
رُسي ماحول،
او شاعر، قومَ چوي ٿي ٻول!

گيرا نعرا، کيرا هوڪا،
خالي کوکا تن ۾ دوکا،
جي ٽا کوليون پول،
تہ ڏانڊيا ڏول،
او شاعر، قومَ چوي ٿي ٻول!

ڪھڙا رهزن، ڪھڙا رهبر،
ڏهرا روپ، دغارا دلبر،
منھن تان گھونگھٽ کول،
لھي ٻيل پول،
او شاعر، قومَ چوي ٿي ٻول!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

هيڏي ڌرتي، هيڏا دريا.
هوندي، ڌڙدون ڪاٺي دنيا.
هي، ٻُجهارت ٻُول.
وڏو ڪنهن ڏول.
او شاعر، قوم جوڳي ٿي ٻول!

او أنڌاري، او اونداهي!
ايندي سج کي ڪهڙي ڦاهي.
سج جو ٻالا ٻول.
ڪٻو، سر گهول.
او شاعر، قوم جوڳي ٿي ٻول!

○

www.sindhsalamat.com
books.sindhsalamat.com

ڏاها ڏاتون ڏي!

هن هنڌ، هن پنڌ تي،
هن دڳ هن جڳ کي،
ڏاها، ڏاتون ڏي!

دنيا ٿئي پئي دوزخ- دونهون،
ڪو نہ سگهارو اُسري سونهون،
ايتم بم ريٽي،
ڏاها، ڏاتون ڏي!

جنم جنم جا بَندڻ جن سان،
ڪهڙا ليکا رکبا تن سان،
ليکي نہ ڪو ليکي،
ڏاها، ڏاتون ڏي!

ٽانڪي جانڪي ٽات ٽري پئي،
ڏيئا ڏيئا ڏات ٻري پئي،
جوتون ٿئي جيڪي،
ڏاها، ڏاتون ڏي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

جيٽي، ڏائي جٽ ٻہ جڪائي،
سُور تہ سڀ جو ساھ لچائي،
چِڪُ جيڏي ڪيڏي،
ڏاھا، ڏاتون ڏي!

ڪينجھر ڪَر ڪي، موھن تر ڪي،
شھر شھر ڪي، نگر نگر ڪي،
سيڪ پيو سيڪي،
ڏاھا، ڏاتون ڏي!

اوساريو آ آسي پاسي،
ڪوڪاريو ڪارونجھر ڪاڇي،
ٻاڪريو ٻيلي:
ڏاھا، ڏاتون ڏي!

لاھہ رليءَ ڪي جھل دروازو،
ٻگھڙ لٿا تٿي، تر ۾ تازو،
ٻڪرين ۾ ٻي ٻي،
ڏاھا، ڏاتون ڏي!

ڪارڇيين، ڪالينگن(3) ڪي ھڻ،
ڪاريھر، ڪوراڙن ڪي ھڻ،
ڪاپاري ڪي ڪي،
ڏاھا، ڏاتون ڏي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

هُوڪَر ڪوٽ عمر جا ڪنگرا،
هي پر جهانگيئڙن جا جهوپا،
هوڏي چا هيڏي!
ڏاها، ڏاتون ڏي!

منگل، زهرو، محفل – محفل،
منزل! اڳنا[4] ماٺيون منزل،
اڳتي ڪان اڳتي،
ڏاها، ڏاتون ڏي!

اکر اکر ۾ اثر ’بخاري‘،
زير، زبر جي نِيت نياري،
چئج چڱيان چيتي،
ڏاها، ڏاتون ڏي!

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ماروئڙن جو مٺيارو

نک نک نک نک، نا نا نا،
ناهيان ناٽ محبت جا،
آءُ بہ آهيان نانارو،
نانارو او نانارو!

ٽاڪاٽا ٽِچڪايان پيو تو،
اکرن کي اوجاريان پيو تو،
آءُ سنڌيءَ جو سونارو،
سونارو او سونارو!

ڪوڏيون، مَڻڪا، ماڻڪ، لال،
پيش پرين جي ههڙا حال،
ماروئڙن جو مٺيارو،
مٺيارو او مٺيارو!!

هٿ ۾ ڏاتا هوڪارا،
لاهيون لايون لابارا،
لاءِ ڪنڻي جي لاهيارو،
لاهيارو او لاهيارو!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

منهنجي قرب ڪچي سان آ،
منهنجي پريت پڪي سان آ،
مان ڪاچيلو، ڪوهيارو،
ڪوهيارو او ڪوهيارو!

گڙ گڙ گڙ گڙ، اُڀ گجيو،
آسو، پاسو عام اُٿو،
توءِ ترپلو تاسارو،
تاسارو او تاسارو!

ڏو ڏو ڏو ڏو ڏمرُ درياه،
پيار اُتاريو آت اُتساه،
اُپڙان، اوليان اوپارو،
اوپارو او اوپارو!

زون زون زون زون، تيز جهاز،
گذري ويو چڙ بحري باز،
هاءِ حياتي لامارو،
لامارو او لامارو!

بازر بند نه تيٽي آ،
ذات ورائي ڏيٽي آ،
ڏيندو ويندو وٽجارو،
وٽجارو او وٽجارو!

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

گيت ڪارا نہ ڇئو!

گيت ڪارا نہ ڇئہ!
ڪو چوي پيو چوي،
تون تہ پيارا نہ ڇئو!
گيت ڪارا نہ ڇئو!

سونهن، تنهنجي اڻ،
پيار، منهنجو منجهڻ،
سوز سڀ جو رکڻ،

مُشڪڻا- مشڪڻا،
سُڏڪڻا- سڏڪڻا،
قرب وارا ڪٽا،
سي ڪسارا نہ ڇئو!
گيت ڪارا نہ ڇئو!

لاڙ، ڪاڇو سِڪي،
واريا سو سڪي،
هرڪو تاسو سڪي،

سانوڻيءَ جا ڪکر،
ڏر تتيءَ جا ڇپر،
ڇئو ٻلي ڇئو مگر،
وار ڪارا نہ ڇئو!
گيت ڪارا نہ ڇئو!

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

پيڙا

ڪنهنجي پيڙا، ڪوبہ نہ ڄاڻي.

چا چاچاڻا، چا ماماڻا،
ساڳيا ٽاڻا، ساڳيا ٽاڻا،
ڪو ساٿو ڪو ماڻا ماٽي،
ڪنهنجي پيڙا ڪوبہ نہ ڄاڻي.

دم دم، رگ رگ رهڙي گدري،
ڪنهن جو ذينهن خوشيءَ ۾ اڏري،
ڪئي ٽاٽايون ٽوڙيون ٽاٽي،
ڪنهنجي پيڙا ڪوبہ نہ ڄاڻي.

چور سُجا ڪٽ ڊور سُجا ڙي،
مينهن ۾ ڪي مور اُجا ڙي،
ڪو تڙ تڙپي، ڪا اُڄ تاڻي،
ڪنهنجي پيڙا ڪوبہ نہ ڄاڻي.

نينهن نہ منٿين پنجي سگهجي،
نينهن نہ ڇڙپئي ڇنجي سگهجي،
نينهن نہ ڳنهجي سگهجي ناڻي،
ڪنهنجي پيڙا ڪوبہ نہ ڄاڻي.

برہ الائي ڇا هي 'بخاري'،
باس ڪٽي باھہ آهي بخاري،
دم دم داڳي، ڪن ڪن ڪاڻي،
ڪنهنجي پيڙا ڪوبہ نہ ڄاڻي.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

تڙپ

تو ۾ تڙپ غضب جي آ،
تو ۾ تڙپ غضب جي آ!
او، ڏُکي دِلڙي!
او، جَلي جِندڙي!

تو کي عشق ٻچي اڳني،
تون مجنون تون مجني،
سچ تو کي چوان سجني!
تو ۾ تڙپ غضب جي آ!

تو ماٺ ڇڏي ماري،
تنهنجي لونءِ لُونءِ للڪاري،
آڙاهه اُلا ٻاري:
تو ۾ تڙپ غضب جي آ!

هر پُور اندر پهه ڪو،
تون دردن جو دهڪو،
سُوسات، سَڻُون، سهڪو:
تو ۾ تڙپ غضب جي آ!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

وِه، بيهڻ تي پائنين،
تِر تانگهه نه ترسائين،
تي لوچ لُڇي لائين:
تو ۾ تڙپ غضب جي آ!

تنهنجو نالو ئي هلچل،
تون اوتر آن اڻ جهل،
بي چين ڪنوڻ، بادل:
تو ۾ تڙپ غضب جي آ!

بي چين 'بخاريءَ' کي،
پاري جي پياليءَ کي،
تڙپائي نه تيلي ڏي!
تو ۾ تڙپ غضب جي آ!

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

آءُ بي چين

پوڙهو ماڻهو، ڏکڻي هٽ تي،
بيهاري پارو،
آءُ بي چين الاڙي اهڙو!

نازڪ نار، ڏسي جيئن ننڊ ۾،
اوجهڙ اوٿارو،
آءُ بي چين الاڙي اهڙو!

اوپارو طوفان اُٿي ٿو،
واهڙ لهوارو،
آءُ بي چين الاڙي اهڙو!

ڪاچي وارو مال وڃي پيو،
تڙ ڏي تاسارو،
آءُ بي چين الاڙي اهڙو!

ڪالهوڪو نيرانو نينگر،
ماءُ، ڏري ڏارو،
آءُ بي چين الاڙي اهڙو!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

پُور وهيءَ ۾ چور هجي ڪو،
ڏُور پرين پيارو،
آءُ بي چين الاڙي اهڙو!

نيرو گهرو ساگر ترپي،
سانوڻ ڇا سيارو،
آءُ بي چين الاڙي اهڙو!

ويان موت، حياتي آڌو،
ڇ ۾ ويچارو،
آءُ بي چين الاڙي اهڙو!

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

قرب ڪڪوريو ڪو ڪو

هن چن، چير نہ ڪو چمڪار،
قرب ڪڪوريو ڪو ڪو ايندو!
سوچي، لوچي، سرجڻهار،
قرب ڪڪوريو ڪو ڪو ايندو!

منهنجا ڪتوتا، سسئي هوندي،
وڻ ۾ رڙندي، وڳندي وتندي،
ڪاهي چاهہ هليو ڪوهيار،
قرب ڪڪوريو ڪو ڪو ايندو!

منهنجي تمنا سمجهو تو ڏي،
ڏنءَ- ڏم آڏو، او تہ بہ اوڏي،
سُهڻيءَ سامهون مُنهن- ميهار،
قرب ڪڪوريو ڪو ڪو ايندو!

موکي اوکي، واهو پياري،
ماري ماري، جوان جياري،
هن ميخاني تي ميخوار،
قرب ڪڪوريو ڪو ڪو ايندو!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

پرچان ها تہ پَڪاريان ها ڇو؟
ماڙيون، محل ڏڪاريان ها ڇو؟
پڪڙن پنهوارن سان پيار،
قرب ڪڪوريو ڪو ڪو ايندو!

عشق 'بخاري' عيش تہ ناهي،
آهي ڪو جو سينو ساهي؟
ڇاتي- ڪاتي، ڪرٽ- ڪپار،
قرب ڪڪوريو ڪو ڪو ايندو!

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

تاڏل وارو

ڇمڪ ڇمڪ ڇمڪ ڇمڪ،
ڇمڪ ڇمڪ، ڏنڊو ڪونڊو،
گهر گهر گهر گهر، گهاٽو گهوٽو،
هر هر هوڪو، پيئو- جيئو!
پيئو- جيئو!

ڇمڪ ڇمڪ، ڏنڊو ڪونڊو،
ڏوڙا ڏنئرا، سهڪي سينو،
تڏڙي تاڏل، گرم پسينو،
محبت محنت پيلهه پڌي او،
پيئو- جيئو!

ڇمڪ ڇمڪ، ڏنڊو ڪونڊو،
گهوٽ، گنگهر جا گهوٽن گهوٽا،
دنگن منگن ڏنڊا، موٽا،
روٽي، اوٽ، لنگوٽي ڏيئو!
پيئو- جيئو!

ڇمڪ ڇمڪ، ڏنڊو ڪونڊو،
هاڙهه غضب جو ڪارو ڪاڙهو،
هر ڇُرنڊڙ جو ڇهرو ڳاڙهو،
تا ٽر جوٽر ٽانءِ ته ٽيئو!
پيئو- جيئو!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

چمڪ چمڪ، ڏندو ڪوندو،
باھ بدن ۾ پڙڪن پاندا،
نيڻ اُساٽيل تمڪن ٽاندا،
ڏينهن ڏني جو هرڪو ڏيئو!
پيئو - جيئو!

چمڪ چمڪ، ڏندو ڪوندو،
سُک، وکن مان لکيا آهن،
ڏک، رُخن مان پڌرا اهن،
بکَ.اکين مان-پائي ليئو!
پيئو - جيئو!

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

پيتَ ڪتورا، رت ڪتورا

پانهون- پيلڻ(5)، محنت- مورا،
پيت ڪتورا، رت ڪتورا.
جهد- جمالا، هٿ- همرچا،
لوڙون- لوليون، هاج- هندورا،
پيت ڪتورا، رت ڪتورا.

”جانيئڙا آ، لولو ڪاءِ“
لولو پاتئين پاڳين پورا،
پيت ڪتورا، رت ڪتورا.
روئڻ- هاريون سڀ پتهاريون،
ڪامن ڪوهر، ڏيڏڪن ڏورا،
پيت ڪتورا، رت ڪتورا.
نينگر- ناريون، ڪٽن تغاريون،
ڳيچ- ڳيا ڪت پاهڻ ڳورا،
پيت ڪتورا، رت ڪتورا.
وِيرا! ورو جو ويرين وچ ۾،
هينري هچڪي، هورا ڪورا،
پيت ڪتورا، رت ڪتورا.
مونجهارن ۾ من مٺيارو،
جو تو ڳائين ڄلڙا جورا!
پيت ڪتورا، رت ڪتورا.
ورسارو پيو سار ’بخاري‘،
چوماسي جا گهر- تڙ گهورا،
پيت ڪتورا، رت ڪتورا.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ووڙين چا ٿي وي ويڳاڻي؟

ڀنڀٽي ڀنڀٽي، ٻاٽي ٻاٽي،
ووڙين چا ٿي، وي ويڳاڻي!
ووڙين چا ٿي، وي ويڳاڻي!

دنيا، هيڏي سهڻي پياري،
عقبيٰ ڪيڏي نالي واري،
هيءُ هڪ ناٽڪ، هوءَ آڪاڻي، .
ووڙين چا ٿي، وي ويڳاڻي!

منهنجي مَن جي اِيڙا پيڙا،
او سچ- ڪِرڻا، او ڪوهيڙا!!
تون چا ڄاڻي، تون چا ڄاڻي؟
ووڙين چا ٿي، وي ويڳاڻي!

”محبت محبت“، محبت ڪهڙي؟
سهڪي سسئي، ڪوڪي ڪيچي!
هُن چا ماڻيو، هن چا ماڻي؟
ووڙين چا ٿي، وي ويڳاڻي!

اديون ڙي 'استاد بخاري'،
ٻاهه ٻنوري، ڪاهه ڪوهياري،
اڪ آرياڻي، سڪ ساماڻي،
ووڙين چا ٿي، وي ويڳاڻي!
ووڙين چا ٿي، وي ويڳاڻي!

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

رات انڌاري

رات انڌاري، ڳمر سمر تارا،
جيڏان ڪيڏان جهُڙ جا جهارا،
رات انڌاري، ڳمر سمُر تارا.

سورج وچڙئي، سهڙي سانجهي،
مَنجهه مُنجهي پيا مانجهي وانجهي،
ڇرڪن، ڇوليون ماٿ ڪنارا،
رات انڌاري، ڳمر سمُر تارا.

هي جهُڙ جهاپا، لڙ شڙ ڪيتر؟
هي هٿراڌو ڳڙ ڳڙ ڪيتر؟
نيٺ ته ٿيندا صاف نظارا،
رات انڌاري، ڳمر سمُر تارا.

واءُ وڏائي، ”هائُو هائُو“
ٻات ٻجائي، ”ٻائو ٻائو،“
جام ججائو، وهمن وارا،
رات انڌاري، ڳمر سمُر تارا.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ٺيم نہ ٺاريو، ڏيئڙا ٻاريو،
جيئڙا جرڪن، هينئڙا ٻاريو،
جوت جياريو، جُوءِ جيارا،
رات انڌاري، گُم سُم تارا

جهوپي جهوپي ۾ جهونگارون،
لانڍيءَ لانڍيءَ جون للڪارون،
ٻونگي ٻونگي ڪيئن ٻوهيارا،
رات انڌاري، گُم سُم تارا.

o

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

پن چڻ گيت

چڻ چڻ چڻ چڻ، پَنن چٽڻ جي،
چن چن تا چرڪن،
چڻ چڻ چڻ چڻ، پنن چٽڻ جي.

چٽني پاسي چؤواتن تي،
واچوڙا وڙڪن،
چڻ چڻ چڻ چڻ، پنن چٽڻ جي.

ڪونہ رهيو پَن، پڌرو ٿيو تن،
شاخون ٿيون شڪجن،
چڻ چڻ چڻ چڻ، پنن چٽڻ جي.

ويس اتاريو، تارِ ۽ تاريون،
ننگا ناچ نچن،
چڻ چڻ چڻ چڻ، پنن چٽڻ جي.

پيار- پکيئڙا، ڪوڙيو ڪنيڙا،
تڙڪن ۾ تڙپن،
چڻ چڻ چڻ چڻ، پنن چٽڻ جي.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

جهلجن جهرڪيون، ٽپجن طوطا،
ڏيلو ٽيون ڍهڪن،
چڻ چڻ چڻ چڻ، پنن ڇَڻڻ جي.

سَنڌ سُڪل پن، پيرن هيٺان،
ڪِسرُ پُسر، ڪڙڪن،
چڻ چڻ چڻ چڻ، پنن ڇَڻڻ جي.

پَرَ، پَرَ جو پڙپانگ 'بُخاري'،
ٻن ٻن جو پڙڪن؟
چڻ چڻ چڻ چڻ، پنن ڇَڻڻ جي.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڀُورل ڀُورل، سانول سانول

بلي بلي سانوڻ تنهنجا بادل!
ڀُورل ڀُورل، سانول سانول!

ڇم ڇم ڇم ڇم، هِير گهُلي پئي،
رم جهم رم جهم بوند وسي پئي،
جهوم ته جهومون، جهولن جل ٿل،
ڀُورل ڀُورل، سانول سانول!

ڪالهوڪاري، ڪڪر گجن پيا،
مَرڪن مارو، مور نچن پيا،
ڇَپ ڇَپ ڇر ۾ ڇوڪر اڻ ڇهل،
ڀُورل ڀُورل، سانول سانول!

جهُمريون پائن جهاڙيون ڳاڙهيون،
ڳاهون ڳائن ڪٽڇون ڪاريون،
ڪيڏن ڪچڪن ڇيها ڇنڇل،
ڀُورل ڀُورل، سانول سانول!

پاڻ ملهائي، هاٿي 'بخاري'،
ماٺي ونجي، مُند ملهاري،
پيار پرين تا پيارن پل پل،
ڀُورل ڀُورل، سانول سانول!
بلي بلي سانوڻ تنهنجا بادل!

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

بعضي بعضي

مونکان پڳ مٽ يار،
بہ تي بيزار وڃن ٿا،
بعضي بعضي.

يار تہ ڇا؟
پر پائڙ پيئڙ، ٻار،
بہ تي بيزار وڃن ٿا،
بعضي بعضي.

ٻار تہ ڇا؟
پر پنهنجي ٻت جا وار،
بہ تي بيزار وڃن ٿا.
بعضي بعضي.

وار تہ ڇا؟
پر گهر واريءَ جا پيار،
بہ تي بيزار وڃن ٿا.
بعضي بعضي.

پيار تہ ڇا؟
پر سوچون ۽ ويچار،
بہ تي بيزار وڃن ٿا،
بعضي بعضي.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ساهه سڙي ويو سڄڻان!

جهوڪ، جهڪون، جهولا،
ساهه سڙي ويو سڄڻا!

ڏينهن ڏکيرا، تاوَ تکيرا،
هاڻي هلي آ هولا!
رات رُلي رولا،
ساهه سڙي ويو سڄڻا!

ساک سنياريو، ڍاک تنواريو،
مينهن ملاءِ مولا،
ساهه سڙي ويو سڄڻا!

پروانن جا کنبپ کُسي ويا،
تِندڻ تِلن تولا،
ساهه سڙي ويو سڄڻا!

هِير تڏيءَ جا، مُند منيءَ جا،
ڳوٺ ڳليون ڳولا،
ساهه سڙي ويو سڄڻا!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سيارو لاهي، ساوڻ پائي،
مُند متيا چولا.
ساهه سڙي ويو سڄڻا!

کھکائن ٿا پنھنجا ڪِيتا،
پتڪائن پولا.
ساهه سڙي ويو سڄڻا!

منين مونجهه مٽين، ڪينئن نکري،
تَند ٽٽي تولا.
ساهه سڙي ويو سڄڻا!

هيءَ جا تانگهه نه تي تِر ترسي،
سالَ ڪٽي سولا!
ساهه سڙي ويو سڄڻا!

سالن ڪان 'استاد' سنياربان،
من مارو ڍولا.
ساهه سڙي ويو سڄڻا!
هاڻي هلي آ هولا!

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

مون ڏي موڙ مهار پرين!

پاپي پارو ويو،
ساڙو سيارو ويو،
موٽي آئي بهارا هائي،
مون ڏي موڙ مهار پرين!

خاصي خُوء ڪٽي،
سرهي بوء ڪٽي،
موٽي آئي بهارا هائي،
مون ڏي موڙ مهار پرين!

مِٺڙي موسم آ، ٺڏڙي هِير هوا،
هڙن ڏينهن ۾ ڪاوڙ ناهه روا،
هڪ دل، حيف چوانءِ!
بي دل، منٿ ڪيانءِ،
موٽي آئي بهارا هائي،
مون ڏي موڙ مهار پرين!

تازا لوڙهه پيا، صوفي پير پڪا،
پهرين ڪٽڪن جا آيون عام لٽا،
تو ريءِ ڪيئن چڪان؟
تنهنجي ڪاڻ رڪان،
موٽي آئي بهارا هائي،
مون ڏي موڙ مهار پرين!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

آسي پاسي ۾ سهڻين سرهايون،
پنهنجي ٻاڳي ۾ آيون ارهايون،
سارو جڳ جهومي،
منهنجو مَن ڏومي،
موٽي آئي بهار! هائي،
مون ڏي موڙ مهار پرين!

طوطو، طوطي سان، ڳيرو، ڳيري سان،
جوڙيل جوڙائين جاني جوڙي سان،
منهنجون تنهايون،
تنهنجون ارڏايون،
موٽي آئي بهار! هائي،
مون ڏي موڙ مهار پرين!

جيون جيڪي گهڙيون، تن مان ڪي ته لڙيون،
ڪي 'استاد' ڪئيون توريءَ پار ڪڙيون،
باقي جيڪي بچيون،
سر ڪر سرس سچيون،
موٽي آئي بهار! هائي،
مون ڏي موڙ مهار پرين!

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ماڻ تہ ماٺيون موسم پياري!

چيت چٺايا چٽ چوڌاري،
جيڏان ڪيڏان جلوا جاري،
ماڻ تہ ماٺيون موسم پياري!

پتر ڦڪا گل، سُرهي[6] سرهي،
ڪوتڪ، ڪانڌيري بہ نہ ارهي،
سيڪنهن پنهنجي سڪ سينگاري،
ماڻ تہ ماٺيون موسم پياري!

ڪيل، گلابي گلم وڇايا،
نيرين تنبڊين جا ڏڻ آيا،
گهورا گهُربل، ڪاٻہ نہ گهاري،
ماڻ تہ ماٺيون موسم پياري!

پوپٽ، پوپٽ پويان اُڏري،
ڳيرو، ڳيري آڏو اُنگري،
ڪو بہ نہ ڪوئي، ڪارو ڪاري-
ماڻ تہ ماٺيون موسم پياري!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

هيءُ گل سهڻو، هيءُ پن سُهڻو،
هن ون ڪان وڏ هي ون سهڻو،
هيءُ من موهي، هيءُ دل ٺاري!
ماڻ ته ماٺيون موسم پياري!

سوٽيون ڪٺڪون سنگ لُڏن ٿا،
سنگ ڏسي، انگ اُٿن ٿا،
جُهومي هارڻ، جهولي هاري-
ماڻ ته ماٺيون موسم پياري!

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڦڳڻ ڦلهاريو

جهنگ جهُنگاريو، چنگ چُنگاريو،
ڦڳڻ ڦلهاريو، ڦڳڻ ڦلهاريو!

خشڪ تڏين خنزير(7) هوائن،
سونهن سڳنڌ کي مُهلي(8) ماريو،
ڦڳڻ ڦلهاريو، ڦڳڻ ڦلهاريو!

ڌر جي ترِ ترِ ترسي ڪيتر،
آخر اوير پاڻ اوياريو،
ڦڳڻ ڦلهاريو، ڦڳڻ ڦلهاريو!

پوهه ڪڏوڪو چوهه چڙهي ويو،
مانگهه مٿان ڪنهن تانگهه تنواريو،
ڦڳڻ ڦلهاريو، ڦڳڻ ڦلهاريو!

مانگهه اڳيئي مينگهه گهرائي،
وڏڙئي(9) وڻ وڻ کي وهنجاريو،
ڦڳڻ ڦلهاريو، ڦڳڻ ڦلهاريو!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

گھچلي، گدلي مُند متي آ،
ٻُهر ٻُهاريو، اڱڻ اُجاريو،
ڦٻڻ ڦلهاريو، ڦٻڻ ڦلهاريو!

ڪلندي ڪلندي توڪ نموني،
ڪِڙندڙ، ڪُسندڙ ڪي ڪيڪاريو،
ڦٻڻ ڦلهاريو، ڦٻڻ ڦلهاريو!

رنگ برنگي ڦول ڦُٽي پيا،
”هولِي هولِي“ ، پون پُڪاريو،
ڦٻڻ ڦلهاريو، ڦٻڻ ڦلهاريو!

سيء ستايل، سيم ستل کي،
هوري هوري هاڙهہ اُتاريو،
ڦٻڻ ڦلهاريو، ڦٻڻ ڦلهاريو!

پويان سرديون، آڏو گرميون،
راتيانِ پارو، ڏينهن پگهارو،
ڦٻڻ ڦلهاريو، ڦٻڻ ڦلهاريو!

ڏڳ ڏڳ ڳايا راڳ بسنتي،
ٻڳ ٻڳ پنهنجو ٻوٽو ٻاريو،
ڦٻڻ ڦلهاريو، ڦٻڻ ڦلهاريو!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

تازو توانو، نئون نڪورو،
آسي پاسي واس اُڏاريو،
ڦگڻ ڦلهاريو، ڦگڻ ڦلهاريو!

رت منجي تان ريت ٻہ منجي:
هاريءَ هاريءَ کي هوڪاريو،
ڦگڻ ڦلهاريو، ڦگڻ ڦلهاريو!

هوءَ هاٺي 'استاد' اچي پٺي،
هوش سنياري جوش جياريو.
ڦگڻ ڦلهاريو، ڦگڻ ڦلهاريو!

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

پيار پيالو، پيءُ پيالو!

چيٽ مهينو، ڏينهن جهڙالو،
پيار پيالو – پيءُ پيالو!

پرجي آيا پيدي بادل،
پورل پورل، سانول سانول،
لڳهه لڳايو، اُس کي تالو،
پيار پيالو – پيءُ پيالو!

امرت پيتل پريت اسانجي،
موت لڙي تہ بہ جيت اسانجي،
هٿ، هٿ ۾ ڏي، ڳاءِ جمالو!
پيار پيالو – پيءُ پيالو!

مينديءَ رتڙو رنگ لڳي پيو،
ڌرتيءَ جو انگ انگ مچي پيو،
جاڳي پيو جهر جهنگ جيالو،
پيار پيالو – پيءُ پيالو!

جاڻ مري وئي، غم جي ٽولي،
منهنجي مصرع مصرع گولي،
تنهنجي پنبڻي پنبڻي پالو،
پيار پيالو – پيءُ پيالو!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

کينجهر ڪپ تي پن جي جهوپي،
هٿ ۾ جونگو، ڪڇ ۾ گهوگهي،
ساقي سهڻو سورهن- سالو،
پيار پيالو- پيءُ پيالو!

ٻيڙيءَ جي ڇت، ننڍڙو ڪنڌ آ،
تنهنجو چهرو چوڏهينءَ چنڊ آ،
منهنجي هٿ کي پاڻيءَ اپالو،
پيار پيالو- پيءُ پيالو!

هر هر تنهنجا وارَ وکيري،
چولو چوري، ڇاتي ڇيڙي،
واءُ تکيرو تيرهن تالو.
پيار پيالو- پيءُ پيالو!

منهنجون اکڙيون ڪاريون ڪڪريون،
تنهنجو سينو ڄاڙيون ٽڪريون،
نينهن نيارو، ڏيک نرالو.
پيار پيالو- پيءُ پيالو!

مينهن وسايون، منهن تي ڦهنگون،
نينهن دکايون دل ۾ ڇٽنگون،
هوش ڳڱاتيل، جوش جوالو.
پيار پيالو- پيءُ پيالو!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سَر جي سونهن سجي پي وِجهجي،
تورو پنهنجي ٿانءَ جو مڄجي،
اهڙو هجهجي مست موالو.
پيار پيالو- پيءَ پيالو!

ڪاڪ ڪنواريون، ڪنور ڪڪوريا،
چاهت انگ ڀٽائيءَ چوريا،
ڇيڙ دنبورو، ڪول رسالو!
پيار پيالو- پيءَ پيالو!

چُغل چنيسر، دلبر دودو،
نُگرو ناٿون، هيمون جودو،
هو بہ حوالو، هيءَ بہ حوالو.
پيار پيالو- پيءَ پيالو!

ڪينجهر- موجون ڪيسيتائين،
جُوءِ- جَت جيڙا جيسيتائين،
جُهوم جهڪيرو، سمجھ سٺالو.
پيار پيالو- پيءَ پيالو!

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڦِرَيون ڦرَيون پيار

جهوري جهوري، جوڙي ويو ڙي!

ڦريون ڦريون پيارا!

تانگھُن تاري پار ڪيائين،

باقي ٻيڙي ٻوڙي ويو ڙي!

ڦريون ڦريون پيارا!

جيڏيون ڪيئن ڇڏايان جندڙي،

جوڻن جيئن وڪوڙي ويو ڙي!

ڦريون ڦريون پيارا!

منهنجا ماٺا تاٺا ماٺي،

نخرا، ناز نهوڙي ويو ڙي!

ڦريون ڦريون پيارا!

شرم حيا جا پيارا پردا،

رانيوٽي سان روڙي ويو ڙي!

ڦريون ڦريون پيارا!

جيءُ جتن جا جهنڊا، خيما،

ڪِلنڌي ڪلنڌي ڪوڙي ويو ڙي!

ڦريون ڦريون پيارا!

جيون جوهر ڏانهن 'بخاري'،

منهنجو منڙو موڙي ويو ڙي.

ڦريون ڦريون پيارا!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

عشق لڳڻ ۾ ڪيئن لڪايان!

ٻاهه، ڪکن ۾ جا مان، ڇپايان،
عشق لڳڻ ۾ ڪيئن لڪايان!

واس، وڳا، ڳهه، سينڌون، سُرمو،
هر هر هٿ ۾ تم آئينو،
پاڻ ٻڌائي، پاڻ وٽايان.
عشق لڳڻ ۾ ڪيئن لڪايان!

"ائي ڇو آن ويڳاڻي ايڏي!"
جا ٻه پُڇي ٿي جٽ، هڪ جيڏي،
ڳالهه مٽي ٿي، نينهن نٽايان.
عشق لڳڻ ۾ ڪيئن لڪايان!

"سَل مون سان، البيلي راڻي!
تن- من ۾ ٿي ڪنهن ڏي تاڻي؟"
آيل اوري، آءُ لنوايان.
عشق لڳڻ ۾ ڪيئن لڪايان!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سمڪي سمڪي، ڪانءُ لنوي ٿو،
پڙڪي منهنجو هانءُ پوي ٿو،
ڦٿڪي ڦٿڪي ڦارون پايان.
عشق لڱن ۾ ڪيئن لڪايان!

تنهنجي ايندي نس نس ڦرڪي،
چڳ چڳ جرڪي، رڳ رڳ مرڪي،
هانءُ خوشيءَ ۾ پڙڪي پانيان.
عشق لڱن ۾ ڪيئن لڪايان!

ڪيئن ٺران، اڄ تور ڦري وئي،
تنهنجي آڏو وک وسري وئي،
ٿڙندي ٿڙندي، پاڻ بچايان.
عشق لڱن ۾ ڪيئن لڪايان!

پنهنجي مُنهن سان ڏاڍو سوچيان،
تنهنجي سامهون ڏرتي ڪوٺيان،
هٽڪان، هٻڪان، گِ گِ گهبرايان.
عشق لڱن ۾ ڪيئن لڪايان!

چَپُ چَپَ تي چُپِ، توکي عجب آ،
ماٺِ مٺيءَ جو ڪو تہ سبب آ،
تون جو پڇين ٿو، مان ڇا ٻُڌايان!
عشق لڱن ۾ ڪيئن لڪايان!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

توري، تنهنجي تانگهه تپائي،
سُورن وارا سهرا ڳائي،
پنهنجي پاڻهئي دل پِرچايان.
عشق لڳڻ ۾ ڪيئن لڪايان!

لوڪ سمهي تو. آءُ اُتان تي،
لُنءَ لُنءَ ۾ 'استاد' لُڇان تي،
تڙپي تڙپي، پاند پُسايان!
عشق لڳڻ ۾ ڪيئن لڪايان!

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

چا ڪريان!

هير، گهُلندي وڃي،
ماڪَ، پوندي وڃي،
رات، ٺرندي وڃي،
ياد تنهنجي اچي.
ننڊ، ڦِٽندي وڃي، چا ڪيان!

چنڊ، ڏاڍو وٽي،
نيڻ مون ڏي ڪٽي،
هانءُ ۾ چڪ هٽي،
ياد تنهنجي اچي.
تانگھ توڏي ٽٽي، چاڪيان!

ڳوٺ وارا سمهن،
ڪيت،ٻارا سمهن،
چنڊ، تارا سمهن،
ياد تنهنجي اچي.
سُور، سارا اٿن، چا ڪيان!

ڪانگ پٽ تي لنوي،
گرھ هٿ مان ڪِري،
شل نه ڪا اڪ ڦري،
ياد تنهنجي اچي.
ٻاھ پڙڪي ٻري، چا ڪيان!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ساز، وڄندا رهن،
گيت، نچندا رهن،
درد، ڏُکندا رهن،
ياد تنهنجي اچي.
نيڻ ٿمندا رهن، ڇا ڪيان!

چو نہ عيدون اچن،
رنگ خوشيون رچن،
مُحب، موجون مچن،
ياد تنهنجي اچي.
ساهہ ٿڙڪا ڪجن، ڇا ڪيان!

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

تنهنجي سونهن

سونهري لُون، لال لڱن تي،
ڪڪڙي سنهڙي بُوند ڳلن تي،
تنهنجي سونهن، روح ورونهن.

جهجهڪن جهونا جهونا جوڳي،
جهُولن ڪارا نانگ ڪُلهن تي،
تنهنجي سونهن، روح ورونهن.

ٻُڌبو آهي بهشت ترئ تي،
هوندي ميندي آهه هٿن تي،
تنهنجي سونهن، روح ورونهن.

جوڀن جو نه بدن ۾ ماپي،
گهُنجي گهگهرو، سوڙه لڪن تي،
تنهنجي سونهن، روح ورونهن.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

لالڻ لوڏ لڪيٽي تنهنجي،
جهم جهم جهانجهر، پنڌ پين تي،
تنهنجي سونهن، روح ورونهن.

چوڏهينءَ جي چانڊوڪي چمڪي،
سرها سرها ساهه صحن تي،
تنهنجي سونهن، روح ورونهن.

تنهنجي تن تي چنبڙي چمڪن،
منهنجي من کي رِيس، وڳن تي،
تنهنجي سونهن، روح ورونهن.

ڪيپ خوشيءَ جا هيج هزارين،
شوق اکين ۾، تڙپ بدن تي،
تنهنجي سونهن، روح ورونهن.

جان جان جلوا، تان تان جذبا،
جيڏان ڪيڏانهن مچ مچن تي،
تنهنجي سونهن، روح ورونهن.

سونهن، سڪڻ، سرهاڻ 'بخاري'،
منهنجي گذري عمر انهن تي،
تنهنجي سونهن، روح ورونهن.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

لهر لهر ليلايان

ساخل سنگ سرچايان،
لهر لهر ليلايان.

ميڙ پوَن ۽ پونم آڻيان،
پاند ڳچيءَ ڳل پايان،
لهر لهر ليلايان.

ڪر نه ڪنارا، پيتم پيارا،
ٻوڏ ڪري ٻاڏايان،
لهر لهر ليلايان.

چوڌيون چوليون ٻاڻ لڳائي،
ور ور ڏئي واجهايان،
لهر لهر ليلايان.

تانگهه تڪايون طوفانن جون،
تڙ تڙ ڪي تڙپايان،
لهر لهر ليلايان.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

هي هڙهڱ هاسا، چڙهڱ، چوماسا،
مستي موج ملهايان،
لهر لهر ليلايان.

گونج گگن ۾، ڪنوٽيون ڪيڏن،
جهر مِر جيءُ جهرڪايان،
لهر لهر لِيلايان.

مون سڪ - ساگر، تو سنگ - صحرا،
مَن مَن سان ماپايان،
لهر لهر ليلايان.

ساحل جي ساراهه 'بخاري'،
سانوڻ، سياري ڳايان،
لهر لهر ليلايان.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

تون جيءُ، تنهنجو جوين جيئي!

جُڳ جُڳ جاني جيون جيئي،
تون جيءُ، تنهنجو جوين جيئي!

تنهنجي باغ بهار بدن جي،
ٽاري ٽاري، پن پن جيئي!
تون جيءُ، تنهنجو جوين جيئي!

تَن بِن مَن ڇا، مَن بِن تَن ڇا،
موج مچي جي تن من جيئي!
تون جيءُ، تنهنجو جوين جيئي!

راڳ، شام، ڳِئن، ڏڻَ، ٻنسي،
ڳَڏجي ڳُونج ڪئي، ٻن جيئي!
تون جيءُ، تنهنجو جوين جيئي!

ڇن ڇن ڇير ته ڇمڪي ٿي ڀئي،
ڪيسيتائين ڪو ڪَنُ جيئي!
تون جيءُ، تنهنجو جوين جيئي!

عشق، جيئي 'استاد' سدائين،
دل- دنيا جو هيءُ ڏن جيئي!
تون جيءُ، تنهنجو جوين جيئي!

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

گھڙي گھڙي آڳاڙهي ڪنوار

گھڙي گھڙي آ ڳاڙهي ڪُنوار،
پل پل لال لھن ٿا لائٿون.

وقت وهي پيو ڪاڪ ڪڪوري،
مهل مهل آ مومل يار،
پل پل لال لھن ٿا لائٿون.

سانوڻ- سيارا، نينهن- نظارا،
چيت ڪَتيءَ جا حُسن هزار،
پل پل لال لھن ٿا لائٿون.

سال، مهينا، باغ، بغيچا،
ٿاڻا مُگري، ميندي ءَ ٿار،
پل پل لال لھن ٿا لائٿون.

آنجهي مانجهي جهُمريون پائي،
ڇنن ڇنن ڇن ڇن ڇمڪار،
پل پل لال لھن ٿا لائٿون.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سانجهہ- سويرا، ڳائن سهرا،
گهوٽ گهٽن تي گهوڙيسوار،
پل پل لال لهن تا لاٽئون.

جوڏا، ڏن جا ڏنش پچن تا،
ڪاچ، ڪُماريون هٿ ۾ هار،
پل پل لال لهن تا لاٽئون.

چنڊ ملهائن مرد مُهارو،
پيارو پنڌ: هوا- پولار،
پل پل لال لهن تا لاٽئون.

ڏرتي سيج 'بخاري' سهٽي،
هنڌ هنڌ هيج پري هُبڪار،
پل پل لال لهن تا لاٽئون.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪانگن جي ڪان ڪان

باڪ بڊي جي، ماڪ مهل ڪان،
ڪانگن جي ڪان ڪان،
ڪان ڪان ڪان ڪان ڪان.

هلڪا بادل، توري تاڏل،
سرهي ساجهڙ سان.
ڪان ڪان ڪان ڪان ڪان.

مَهل مِنيري، هير تڏيري،
ڙِرڪي تَن مَن تان.
ڪان ڪان ڪان ڪان ڪان.

ٻات ٽُني پئي، لات ڦُٽي پئي،
ٻاڪ ڪَرايس ٻان.
ڪان ڪان ڪان ڪان ڪان.

سُونهن- سهاري، پيار- پناري،
هوند هُجون تون مان.
ڪان ڪان ڪان ڪان ڪان.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

نرنان- ناري، ڪُرمي- ڪاري،
محبت- محنت سان.
ڪان ڪان ڪان ڪان ڪان.

هيج بنا هيءَ لات ’بخاري‘،
تاڻي جي تان تان-
ڪان ڪان ڪان ڪان ڪان

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

هن هيڏيءَ محفل ۾

مان ڇو بہ رُنو آهيان،
پر يار رُنو آهيان،
ڏسون ڪير تو پرچائي؟
هن هيڏيءَ محفل ۾!

مونکي وچڙيل ٿي سمجهو،
پل ڀتڪيل ٿي سمجهو،
ڏسون ڪير تو ڏڳ لائي؟
هن هيڏيءَ محفل ۾!

دل قرب ڪڙي آهي،
ڪنهن سان تہ اڙِي آهي،
ڏسون ڪير تو ڳل لائي؟
هن هيڏيءَ محفل ۾!

جيڪو ڏاڍو محجوب آ،
سو منهنجو محبوب آ،
ڏسون ڪير تو شرمائي؟
هن هيڏيءَ محفل ۾!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

جيڪو اڄڪلهه مظلوم آ،
سو منهنجو مفهوم آ،
ڏسون ڪير ٿو وهجائي؟
هن هيڏيءَ محفل ۾!

’استاد‘ ڪيون آهون،
۽ درد پريون دانهون،
ڏسون ڪير ٿو ورنائي؟
هن هيڏيءَ محفل ۾!

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

جام تي جام

تنهجون نظرون جو مون کي ڇُهي ويون،
منهنجي تن من جون تارُون وڄي ويون.

تنهنجي آئي گهڙيون ٿيون گلابي،
دل ربابي ته نغما شرابي،
عشق، اُدما، عياشيون وڌي ويون،
منهنجي تن من جون تارُون وڄي ويون.

ڇو تو روڪينم، لالڻ لبن کان؟
پيو تو چونڊيان جاني، چپن سان،
جڻ ته لوپيءَ کي لالون لڳي ويون،
منهنجي تن من جون تارُون وڄي ويون.

جام تي جام پياري، پڏائي،
مون کي بي هوش، بيوس بنائي،
پو پتو ناهه، ڪيڏي وڃي ويون،
منهنجي تن من جون تارُون وڄي ويون.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

موج محبت جي، جوين جون جهوليون،
تنهنجي مَنهنجي طبيعت جون چوليون،
جڻ تہ تئن گاج، منجر ملي ويون،
منهنجي تن من جون تارُون وجي ويون.

سورنون توٽي سهٽيون سڳوريون،
سي دليون توڙي ديدون سدوريون،
چاهہ جي چوٽ جيڪي چڪي ويون،
منهنجي تن من جون تارُون وجي ويون.

مون تہ ڳالهيون ڳُجهيون ڪي لڪايون،
شاعريءَ جون 'بخاري' پلايون،
منهنجون مون تي سِتون ساک تي ويون،
منهنجي تن من جون تارُون وجي ويون.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

اوتي ڏينم!

اوتي ڏينم، اوتي ڏينم!
اوتي ڏينم!
اوتي ڏينم!
سهڻا ساتي، ساقي تينم!
اوتي ڏينم!

سهڻو آهين سو تہ مڃين تو،
چاه ڪرين تو سو بہ چوين تو،
باقي ساتي! ساقي تينم!
اوتي ڏينم!

جاتي ڦلجي ڦوهہ جواني،
جيڏي تنهنجو جوين جاني،
پياري پياري اوڏهن نينم!
اوتي ڏينم!

جو تو چرڪين زهر تہ ناهيان،
شوق بنايو شربت آهيان،
پلٽي پلٽي پيتم پينم!
اوتي ڏينم!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

جاني، جوين، جيون جيمر،
محنت، محبت، مِٺڙي ميمر،
ماڻ تہ ماٺيون، جيمر ۽ ميمر!
اوتي ڏينمر!

پيئون- جيئون، جيئون- پيئون،
وندڙ 'بخاري' ورچي ڏيئون،
پيئي- جيئي ساري سيمر!
اوتي ڏينمر!

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

تنهنجا نيڻ، منهنجا نيڻ

تنهنجا نيڻ،
منهنجا نيڻ،
تنهنجا منهنجا نيڻ، تي ويا سهٽا سائين سيڻ.

ڏاڍا ڏوراپا ڏئي پوءِ،
اوڪا اوڙاپا ڏئي پوءِ،
پرتا سرتا پاڙهي پاڻ، تنهنجا نيڻ- منهنجا نيڻ،.
تنهنجا منهنجا نيڻ تي ويا سهٽا سائين سيڻ.

مونکي تنهنجي ڏاڍي لوڙ،
توکي هوندي منهنجي ووڙ،
جيڏان ڪيڏان تاڻي تاڻ، تنهنجا نيڻ- منهنجا نيڻ.
تنهنجا منهنجا نيڻ تي ويا سهٽا سائين سيڻ.

سوچون سانتيڪا سنگيت،
گهورون گهرا گهرا گيت،
لهري لهري ۾ لالاڻ- تنهنجا نيڻ- منهنجا نيڻ.
تنهنجا منهنجا نيڻ تي ويا سهٽا سائين سيڻ.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

بعضي ٻيلي بعضي ٻاڻ،
بعضي ڪوڪا بعضي ڪاڻ،
ٺاٺي ٺاٺي جا اهڃاڻ- تنهنجا نيڻ- منهنجا نيڻ.
تنهنجا منهنجا نيڻ ٿي ويا سهٽا سائين سيڻ.

دانا، ديوانا 'استاد'،
ايندا ڏيندا رهندا داد،
منڊي ٻيٺا ڪي مانڊاڻ- تنهنجا نيڻ- منهنجا نيڻ.
تنهنجا منهنجا نيڻ ٿي ويا سهٽا سائين سيڻ.

o

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

او جاني، او جاني!

ٻهاريو زمانو، ڦلاري جواني،
مَلي رنگ بو جي ڪريون ٻاغباني،
او جاني او جاني!
او جاني او جاني!
او جاني!
او جاني!

هٽي پيار- مَهرون، ڪريو موڻ ڪي قابو،
پلي محب مون تي جڙيو جوپ جادو،
نہ جا موت ماري،
نہ جا وقت ڳاري،
اُڪيريو اها ڪا، نہ جُهرٽي نشاني.
او جاني او جاني!
او جاني او جاني!
او جاني!
او جاني!

محبت مصيبت متان ميت ڀانئين،
هي جيوت غنيمت صحيح سمجھ سائين!
سچو پيار- سودو،
نہ ڪر يار سنسو!
پلو پروسو آ، بُري بدگماني.
او جاني او جاني!
او جاني او جاني!
او جاني!
او جاني!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

حياتي نہ هلڪي نہ ڳوري ’بخاري‘،
جي سلجهي تہ سهڻي سدوري سگهاري،
ڪچي ڪنهن نہ ڪم جي،
گهڙي، پهر، دم جي،
پچي تي پوي، تي سچي زندگاني.
او جاني او جاني!
او جاني او جاني!
او جاني!
او جاني!

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سونهن - پچاري

هن مَنُ موهيو، هُن دل ناري،
ڪيئن پُڇون اسين سونهن پچاري.

ڪا اک ناسي، نيري گهري،
ڪا اک ڳاڙهي، ڪڪڙي ڦهري،
ڪا اک ڪاري زاري زاري!
ڪيئن پُڇون اسين سونهن پچاري.

ڪي ڳل ڏاڙهون، ڪي ڳل لالا،
مُرڪي آچن موتئي- مالا،
باغ بدن ۾ بوءِ بهاري،
ڪيئن پُڇون اسين سونهن پچاري.

ڪنهنجي تور، ڌلا هنجن جا،
ڪنهنجي چيلهه، ڇها ٻيٽن جا،
ڪنهنجي هاڻي سهٽي ساري.
ڪيئن پُڇون اسين سونهن پچاري.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪن جي سنگت سونا ڪُشتا،
ڪن جي نسبت نت نت رشتا،
ڪنهنجي محبت امرت واري،
ڪيئن پڄون اسين سونهن پڄاري.

پيارو پيارو پورنماسي،
سورج لئه ته به آس اداسي،
سوچ سنياري باک 'بخاري'،
ڪيئن پڄون اسين سونهن پڄاري.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

هتي ۽ هينئر

ماڻ جيون، جواني، هتي ۽ هينئر،
جيڪي آهي سو جاني، هتي ۽ هينئر!

نيڻ، نيڻن سان سوگهيون نگاهون ڪريون،
محب، محبت جون مضبوط ٻانهون ڪريون،
اور نزديڪ آني، هتي ۽ هينئر!
جيڪي آهي سو جاني، هتي ۽ هينئر!

ڪو پتو ناهي ساجن سياڻي صحي،
ڪيڏي توڏي ٿي دل تيز تاڻي پئي،
مون تي ڪر مهرباني، هتي ۽ هينئر!
جيڪي آهي سو جاني، هتي ۽ هينئر!

موت ڪانپوءِ ماتم نه مچرائجانءِ!
پاڻ ڪارا لٽا ڪين پهرائجانءِ!
نينهن جي ڏي نشاني، هتي ۽ هينئر!
جيڪي آهي سو جاني، هتي ۽ هينئر!

پاڻ ڪان پوءِ ايري نه ايري پرين!
خير گهُر خير سان شال گذري پرين!
هيءَ ذري زندگاني، هتي ۽ هينئر!
جيڪي آهي سو جاني، هتي ۽ هينئر!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

مون، مقامن، مسائن ۾ گولي ڏٺو،
ڊوڙ ئي ڊوڙ هئي ڪوبہ سھٽو نہ ھو،
حُسن جي حڪمراني، هتي ۽ هينئر!
جيڪي آهي سو جاني، هتي ۽ هينئر!

آءُ هڪ ٻئي کي خوش ٿي ڪتوري ھٽون،
سونهن سک جي ڪھاڻي 'بخاري' ڪٿون،
زندگي جي زباني، هتي ۽ هينئر!
جيڪي آهي سو جاني، هتي ۽ هينئر!

O

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

هنجون نہ هارجانءِ!

سور کي سرور سان مِسارجانءِ!
منهنجي لاءِ تون هنجون نہ هارجانءِ!

منهنجي لاءِ دردمند ٿين متان،
ريت- رسم منجهہ بند ٿين متان،
منهنجي پيڙ، پريت سان پگهارجانءِ!
منهنجي لاءِ تون هنجون نہ هارجانءِ!

ماتمي لتا متان ڪرين مِٺا،
ڏيهہ جي نظر ۾ تي نہ پٿون ڏٺا،
ديس جو ضرور ڏيان ڌارجانءِ!
منهنجي لاءِ تون هنجون نہ هارجانءِ!

دل گهري تي تون سدا ڳلاب رهہ!
آئيني جي اک جو انتخاب رهہ!
ڳاڙها ڳاڙها ڳل ڳري نہ ڳارجانءِ!
منهنجي لاءِ تون هنجون نہ هارجانءِ!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

اور حُسن ارتقا ڪري پيو،
هاڻ هن جهان جو ٽري پيو،
صبح- سانجهہ سونهن کي سنوارجانءِ!
منهنجي لاءِ تون هنجون نہ هارجانءِ!

زندگي اجيا ٻلي ٻلي ٺٺي!
آس ’استاد‘ جيءَ ائين جٺي!
نينهن کي ٺٺين سنئين اُجارجانءِ!
منهنجي لاءِ تون هنجون نہ هارجانءِ!

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

دل لاتي سا لاتي

دل لاتي سا لاتي،
دل لاتي سا لاتي!

انگ انگ ان جي سنگ لڳي يا،
ڇلڇي پئي ڇاتي.
ڇاتي،
ڇاتي- دل لاتي سا لاتي!

ننگو نيت ڪيو تي سو مون،
پريت ڪٽي پاتي.
پاتي،
پاتي- دل لاتي سا لاتي!

تقدير تان لڙ ۾ لوڙهي،
تدبيرن تاتي.
تاتي،
تاتي- دل لاتي سا لاتي!

انگ انگ انجي سنگ لڳي ويا،
ڇلڇي پئي ڇاتي.
ڇاتي،
ڇاتي- دل لاتي سا لاتي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سوريءَ بيهي سونهن پُڪاريو،
چاهه چڙهي چاتي.
چاتي،
چاتي- دل لاتي سا لاتي!

دل- دنيا 'استاد' اسان جي،
آهي اجا آتي.
آتي،
آتي- دل لاتي سا لاتي!

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

جمالو - جمالو

اچان پيو اڪيلو،
وچان پيو اڪيلو،
متو پيو آ ميلو،
تہ پوءِ چا هي، چن چن، هي هيڏو اتالو.
جمالو جمالو!

متي تي لڏو آ، اڏي تي اڏو آ،
هوندي جو هڏو آ، هڏي تي ڦڏو آ،
ڦڏو ڪو ننڍو ناهہ ڏاڍو وڏو آ،
تہ پوءِ چا هي، چن چن، مچي پيو ملهالو.
جمالو جمالو!

اڏڙ ۾ اندارو، اڏڙ ۾ اجالو،
جي ”ڪي ٽو“ ڳڱاتيو تہ ”ٽوڙو“ جوالو،
سعودي سگهارو، بنگالو اپالو،
تہ پوءِ چا هي، چن چن، نچي گرز پالو.
جمالو جمالو!

اتيئي خزائون، اتيئي بهاري،
اتيئي قهاري، اتيئي ’بخاري‘،
اتيئي فراري، اتيئي قراري،
تہ پوءِ چا هي، چن چن، ”زوالو- ڪمالو.“
جمالو جمالو!

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

هوندو هوندو!

حُسن نہ جنهن جي من ۾ مرڪيو،
مردو هوندو!
چنڊ نہ آئيني ۾ چمڪيو،
اونڌو هوندو!!

عشق ائين هر دل کي ڌوڏيو،
واءُ جئين وڻ وڻ کي لوڏيو،
طوفانن ۾ جو بہ نہ تڙپيو،
توڏو هوندو!

پيار تہ پاڻهئي وڄندو آهي،
سينو سڪ ۾ سُرندو آهي،
گيت نہ جنهنجي چپ تي گونجيو،
گونگو هوندو!

محبت محبت تي ملندي آ،
پريت ڏئي مون پريت وتي آ،
پئسن تي ڪنهن پيار خريديو،
هوندو هوندو!

سهج سنگيتا، سُندرتا جو،
ڀاڳ ڀليرو ڀُون- ماتا جو،
جو بہ 'بُخاريءَ' سپنو سوچيو،
سُوڌو هوندو!

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ميلو ميلو

هي جڳ جاني، محبت- ميلو،
ميلو – ميلو.
ماڻ، مليو جو وارو ويلو،
ميلو- ميلو.

ڪالهہ پلو هو گدري ويو پر،
سوچ سياڻي سهڻو ويتر،
اڄ تہ اينئين ئي اربيلو.
ميلو- ميلو.

جاني هڪ جهت ۾ جيئون،
چئن گهڙين جي چت ۾ جيئون،
جنم جنم جو پولو پيلو.
ميلو- ميلو.

تارون بنجي تڙپي پيو ڪو،
چيرن وانگر چمڪي پيو ڪو،
ڏک سک جو وک وک ميلو.
ميلو- ميلو.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ويجهو تڪبو وڻ وڻ تنها،
وڻ چا وڻ جو پن پن تنها،
گهور پري کان گهاتو پيلو.
ميلو- ميلو.

خوشبو سان ڳڌ خار ڏسون ٿا،
دل سان شامل ديد رکون ٿا،
ڦول چمون ٿا سيري سيلهو.
ميلو- ميلو.

پريم نگر جا پُور هزارين،
سهسين سُور، سرور هزارين،
آهه، ڪٿي 'استاد' اڪيلو،
ميلو- ميلو.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪير اسان جا سُور سهيڙي!

ڪير اسانجا سُور سهيڙي،
دل ڏکجي پئي ميڙي ميڙي.

لوچون جن کي لوليون ڏينديون،
ڳجهڙيون ڳٽيون پيڙون ڏينديون،
سي ڪيئن سمهندا پير ڊگهيڙي!
دل ڏکجي پئي ميڙي ميڙي.

ماٺهن ليکي مُرڪون تا پيا،
باهہ، ٻيَڙ ۾ ٻڙڪون تا پيا!
هاءِ! ڏسي ڪو هانءُ اُڌيڙي.
دل ڏکجي پئي ميڙي ميڙي.

عشق ڪرڻ ڪو عيش تہ ناهي،
سوري سلجڻ سيج تہ ناهي،
نينهن ۽ نيزا نيڙي- نيڙي.
دل ڏکجي پئي ميڙي ميڙي.

جيون سک ۾ ساجن سائين،
جڳ جڳ جوڙون، جنت تائين،
ڪوڙ چڏياسين خواب ڪنڊيڙي.
دل ڏکجي پئي ميڙي ميڙي.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

محبوباڻي محفل ميلو،
هاڻ مليو تئي وارو ويلو!
سونهن ٻه سامهون، نينهن ٻه نيڙي.
دل ڏکجي پئي ميڙي ميڙي.

ڏِگ ڏِگ ڏُونهان، ڏُوڏ ڏکايا،
ٻِگ ٻِگ ڳِارا، ٻاپ لڳايا،
ٻو ٻه ’بخاري‘ پيار پکيڙي،
دل ڏکجي پئي ميڙي ميڙي

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

محفلون يا مَمڻ؟

هيججڻ يا هڃڻ سامهون،
جيڪي آ سو سڄڻ سامهون!

منزلون ٿيون ٻَڃن مشڪلون!
سوچ ساٿي، ڪجون يا ڪلون؟
محفلون يا مَمڻ سامهَون-
جيڪي آ سو سڄڻ سامهون!

باز، قندن ۾ قتڪن پيا ٿا.
باغ، جهولن ۾ جهُلسن پيا ٿا.
ڪنيجڻ، ڏنيجڻ سامهون-
جيڪي آ سو سڄڻ سامهون!

مُند ناهي متي اوچتو،
راند پئي آ رتي دوستو؟
ڪامجڻ يا ڪٽڻ سامهون-
جيڪي آ سو سڄڻ سامهون!

وار زوري وڪوڙين ٿا،
تير چنيڻ ۾ چوڙين ٿا،
ونگجڻ، انگجڻ سامهون-
جيڪي آ سو سڄڻ سامهون!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڏنڊ، اوندهہ انڌارن منجهان،
ماڻ، هر رات تارن منجهان،
چنڊ چمڪي پوڻ سامهون-
جيڪي آ سو سڄڻ سامهون!

مون هو ڏاڍو سنجيدو ٻُڌو،
اڄ 'بخاري' اکئين تي ڏٺو،
تنهنجو تڙپڻ، تنبڻ سامهون-
جيڪي آ سو سڄڻ سامهون!

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سونهن سهاري

سونهن - سهاري،
پيار - پناري،،
پنهنجو هيڏو هانءُ، الو ميان، پنهنجو هيڏو هانءُ!

ڪيئن لڪايون عشق اکين ۾، ڪيسن ۾ خوشبوءِ!
نيڻ - نظاري،
نينهن - نغاري،
تنهنجو منهنجو نانءُ، الو ميان تنهنجو منهنجو نانءُ!

پاڳل جڳ تون پڳ پڳ مون کي چا تو سمجهائين!
ڪنڌا ٽُڏبا،
چمپا چمبا،
ذات ڏسيو هيءُ ذانءُ، الو ميان، ذات ڏسيو هيءُ ذانءُ!

ديدون ساري سونهن پسن ۽ دل پيئي سڀ پيار،
پو بہ نہ ڍاپي،
ڪو بہ نہ ماپي،
منهنجي من جو ٿانءُ، الو ميان، منهنجي من جو ٿانءُ!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

تون منهنجو آن، مان تنهنجو هان، هرڏم هڪ ٻئي سان،
اڪ ڦڙڪي ڇو؟
دل ڌڙڪي ڇو؟
لات لنوي ڇو ڪانءُ، الو ميان، لات لنوي ڇو ڪانءُ!

سونهن جو پنهنجو، پيار جو پنهنجو آهه مقام 'استاد'!
تون، تون آهين!
سهڻا سائين!
آءٌ به آهيان آنءُ، آلو ميان، آءٌ به تہ آهيان آءٌ!

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

عشق جيئي

اکڙيون آليون کو تہ اُگهي ها!
هانءُ- هندورو کو تہ لُڏي ها!
تون نہ هجين ها، پيو کو هجي ها!

عشق تہ مون کي ڪرڻو هو من،
پيار جو پيت تہ پرڻو هو من،
پيار تہ مان هر حال ڪريان هان!
دل جو پيڙو نال نيان ها!
چاهي تري ها، چاهي ٻُڏي ها!
تون نہ هجين ها، پيو کو هجي ها!

اکڙين کي آجهاپو گهُرجي،
لونءِ لونءِ کي لاڳاپو گهرجي،
تڙپان ها تہ بہ جاني جاني،
جهومان ها تہ بہ جاني جاني،
ساڄن ڏاران ڪجھ نہ سُجهي ها!
تون نہ هجين ها، پيو کو هجي ها!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سوز سوا هي سينو ڪوڪو،
پيار ڀنا پٿريلو پنڌو،
ڪوڪو سينو ڪڏهن سنڀجي،
پاڻ پنڌو اُڃلي ڇڏجي،
لالڻ جي لئه جي نه لُڇهي ها!
تون نه هجين ها، ٻيو ڪو هجي ها!

عشق جئي 'استاد بخاري'!
جنهن دل ٻاري، جنهن دل ناري،
محبت ۾ جي مان نه پران ها!
جاڙ جيان ها، مفت مران ها!
پاڇولي کي ڪير پڇي ها!
تون نه هجين ها، ٻيو ڪو هجي ها!

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڏوڻ تہ ڏوٽيون پير

ڇم ڇم ڇمڪي ڇير، او ڇورا! ڏوڻ تہ ڏوٽيون پير!
ڀڻ ڀڻ ڀنئوري ڀير، او ڇوري! ميڙ تہ ميڙيون پير!

ڇوڙيون، جهومر، جهانجهر پائي،
تولئہ آيس پاڻ ٻڌائي،
جهٽ ڪر، ڪونهي ڪير، او ڇورا! ڏوڻ تہ ڏوٽيون پير!

تنهنجا هٿڙا، مينديءَ رتڙا،
ڳاڙهيون ڳاڳون ڇيڙا ڳلڙا،
محبت ڏيرون ڏير، او ڇوري! ميڙ تہ ميڙيون پير!

هونئن تہ ڏاڍي ڊڄڻي آهيان،
ٽپ ٽپ ٽهڻي هرڻي آهيان،
شوق ٻڌايم شير، او ڇورا! ڏوڻ تہ ڏوٽيون پير!

ڳاڳن سان گڏ ڪُڪرا، ڪنڌڙا،
ريشم جهڙا تنهنجا هٿڙا،
پشم پدمڙا پير، او ڇوري! ميڙ تہ ميڙيون پير!

سِينڌ ڏيان تي پريت پڪي تي،
جيوت جي اڄ جيت پڪي تي،
ان ۾ اير نہ غير، او ڇورا! ڏوڻ تہ ڏوٽيون پير!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ناري نينهن نيائي جاٺي،
ٿانڊن ۾ تڻ ماٺي جاٺي،
ان ۾ ڦند نہ ڦير، او ڇوري! ميڙ تہ ميڙيون ٻيرا

تنهنجي تر جو خير گهُران ٿي،
تنهنجي گهر جو خير گهُران ٿي،
تنهنجي سر جو خير، او ڇورا! ڏوڻ تہ ڏوٽيون ٻيرا

ٿوهر وهيءَ جا ٿول سُگهڻ جي،
جوڀن- رس ۾ ٻينگهہ لُڏڻ جي،
هينئڙي تي وئي هير، او ڇوري! ميڙ تہ ميڙيون ٻيرا

جهومر کي ڇڏ، جهانجهر کي ڇڏ،
واندن واري ڏاڏر کي ڇڏ،
ڏاڍي تي وئي دير، او ڇورا! ڏوڻ تہ ڏوٽيون ٻيرا

سر تي، ايري صبح- ستارو،
ٻاک ٻکي ۽ چمڪي چارو،
ورجان وير سوير، او ڇوري! ميڙ تہ ميڙيون ٻيرا!

مان سهٽي مان سسئي آهيان،
مان ساهڙ مان آري آهيان،
دل جو ديس دلير، او ڇورا! ڏوڻ تہ ڏوٽيون ٻيرا
محبت ماڳ مٿير، او ڇوري! ميڙ تہ ميڙيون ٻيرا!

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

گلابي- گلابي

نيڻ تنهنجا گلابي گلابي،
گيت منهنجا گلابي گلابي،
شوق شيشا ڪٽڻ،
عشق اوتي پيڻ،
شهر ليکي شرابي شرابي،
نيڻ تنهنجا گلابي گلابي.

باغ تنهنجو بدن، واس تنهنجي وهي،
سر بسر آهين هُبڪار هڳساڻ تون،
سبز، پيلي نظاري ۾ سرجي، رهي،
قرمزي قرب ۾، لئي ۾ لالاڻ تون،
مون ٻه ميندي ملي،
تو ٻه سرخي مکي،
پريت تنهنجي ۽ منهنجي عجابي،
نيڻ تنهنجا گلابي گلابي.

هاڙهه ڪاڙهو رجائي ته جاني،
مينهن محبت جو تي تو بچائين!
سيءُ جاڙيون ڏڪائي ته جاني،
مچ محبت جا تون تو مچائين!
رات جو نازنين،
ماهتابي لڳين،
ڏينهن جو جوت ڏين آفتابي،
نيڻ تنهنجا گلابي گلابي.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

بند ڪمرن ۾ نيچو نچون چو؟
هل تہ ڪينجهر ڏي جهومون نچون!
روم، پئرس، منيلا هلون چو؟
چونہ ڪاڇي، ڪڇي ڏي گهُمون؟
عشق عامي ڪريون،
دل عوامي ڪريون،
نينهن گهُرجي نہ هاڻي نوابي،
نيڻ تنهنجا گلابي گلابي.

مون کان تون چو پُڇي تو لڄائين!
کهڙي ڪوفي جو آهين پلا تون!
ڏيان جو ڌرم توڏي سدائين،
ديد جو دين آن دلربا تون!
تنهنجي، محبت مٺا،
منهنجو مذهب تہ آ،
مان نہ سني نہ شيعو، وهابي،
نيڻ تنهنجا گلابي گلابي.

عشق 'استاد' اعلان آهي،
لوڪ سمجهو، تون چو تو لنوائين؟
پيار ڪيسي ۾ بدبو تہ ناهي،
جنهن کي ايڏو تو جاني لڪائين!
ڳالهہ دل جي هلي،
جڻ تہ خوشبو ڪلي،
ڪابہ خوشبو ۾ ناهي خرابي،
نيڻ تنهنجا گلابي گلابي.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

رم جهم رم جهم

وک وک، ہک ہک، ٻئي ٻلهارا!
رم جهم رم جهم، مينگهه- ملهار.

ڄاڻ ڄمرڙا، ڪارا، اڇڙا،
تڏڙيون هيرون، ٻُت تي تڏڙا،
ڦر ڦر ڪپڙا،
ٽر ٽر انگڙا،
ڦوهه جوانيون، پيار ڦهارا!
رم جهم رم جهم مينگهه- ملهار.

ڪڻ ڪڻ ڪڻ ڪڻ، جهڙ ڦُڙ جوتي،
پوت پسي پئي، چولي ڇُهتي،
سوڙهي انگي،
ڄاتي ونگي،
تنهنجي ننگي تيز نهارا!
رم جهم رم جهم مينگهه- ملهار

پيني پيني پينڊن جي ٻُو،
سرهي سرهي ساهن جي ٻو،
وار ڪستوري،
پيار ڪستوري،
هڪ ٽڪ تي وئي هڙ هُبڪارا!
رم جهم رم جهم مينگهه- ملهار

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

چاهت جي چوڏول چڙهان ٿي،
پريت- رسيءَ تي پينگهه لُڏان ٿي،
هلڪا لوڏا،
چوها لوڏا،
جهولو بنجي جهولان يارا!
رم جهم رم جهم مينگهه- ملهار.

جنت- جهوٽو، پول پُڏان پيو،
جوپن- جهوٽن منجهه رُجهان پيو،
مست مچان پيو،
رنگ رچان پيو،
چڱن چمن ۾ هيج هزارا!
رم جهم رم جهم مينگهه- ملهار.

پياري پي پي، پي پي پياري،
ڏوم مچي وئي آديءَ ڏاري،
هوش هٽي ويا،
جوش ڪٽي ويا،
چوٽ چڙهي ويا ڪيپ خمارا!
رم جهم رم جهم مينگهه- ملهار.

سنهڙي سرير، سهڪ سروز[10]،
مرڪ سٺي سُر، ٺهڪ سروز،
گفتو گفتو،
لهرو لهرو،
ڄمڪو جملو گُونج گتارا!
رم جهم رم جهم مينگهه- ملهار.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

تون ايندين

تازي ريت تنواريو تم،
تون ايندين!
ساري رات سنپاريو تم،
تون ايندين!

جڳ مڳ جڳ مڳ جاڳي جيءَ ۾،
سيارو، پو ٻہ سويري سيءَ ۾،
ٻهڪي اڱڻ ٻُهاريو تم!
تون ايندين!

ماءُ وهاڻءَ تي ٻار سنواري،
مائي جيئن ڪا ڪنوار سنواري،
ساجن! پاڻ سنواريو تم!
تون ايندين!

سانجن، سهج ڪري، گل ٻنجي،
وٽندڙ اُس ۾ ويهي، ٻوسڪي،
ڏيڏيءَ ڏانهن نهاريو تم!
تون ايندين!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

"ايندين نہ ايندين"، دل جا ردڪد،
ڪو دم گم سم- ڪو دم گد گد،
ڏک، سک ڏينهن گذاريو تم!
تون ايندين!

هڪ آئينو ہيو اوسيئڙو،
جرڪيو، مرجهي منهنجو جيئڙو،
سانجهيءَ ڏيئڙو ٻاريو تم!
تون ايندين!

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

هو هو ڳاهه ڳلهي ڳلهي!

گهو گهو گهو گهو ڳيرا،
ڪٽڪانوان ديرا،
هو هو ڳاهه ڳلهي ڳلهي،
هاري ڏاند هلي ملهي.

ڏنوڻ ڏمائن، جهولا شعلا،
ڏُپ ڏڳن ديرا.
هو هو ڳاهه ڳلهي ڳلهي.

ڪنڌ سلهاڙيل، ٻُوٽ ٻوٽاڙيل،
ڇنوڙي تي ڇيرا،
هو هو ڳاهه ڳلهي ڳلهي.

تيز لُڪون لون، زر، زمين زون،
ڇيڻي ڇَر ڇيرا.
هو هو ڳاهه ڳلهي ڳلهي.

ڏوڪي ڇنڙيون، ڏوگهي- ماريا،
ڦيڙهي ڏين ڦيرا.
هو هو ڳاهه ڳلهي ڳلهي.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

تچکن پير، تَتل پڙ دانگي،
ٺانڊن تي پيرا،
هو هو ڳاهہ ڳلهي ڳلهي.

وهڙا، ڍانڊيا[11]، ڳاڙها تارا،
واچون، جهگ- ٺيرا.
هو هو ڳاهہ ڳلهي ڳلهي.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

آس

تمڪي تمڪي، ٽُلڪي ٽُلڪي،
رات سڄي پيو رُلندو آهيان-
آس انهيءَ ۾ اِجهو هو آيو.

صبح سويري سورج وانگي،
اُلري اُلري اُٿندو آهيان-
آس انهيءَ ۾ اِجهو هُو آيو.

پنهنجي مُنهن تان مونجهارن جو،
جايل جارو اُگهندو آهيان-
آس انهيءَ ۾ اِجهو هُو آيو.

ڪلٽو ملٽو ياءُ بٽائي،
گَهاءَ لڪائي گهُمندو آهيان-
آس انهيءَ ۾ اِجهو هُو آيو.

جهوليءَ ۾ ڪئين جهولا پائي،
واهوندو تي گهُلندو آهيان-
آس انهيءَ ۾ اِجهو هُو آيو.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

پک پک تي دک پچرا لوڏي،
آکپري ڏي اُڏندو آهيان-
آس انهيءَ ۾ اِجهو هُو آيو.

سوچون سيلها ڪنڊا، سي تان،
چمپا سمجهي چُمندو آهيان-
آس انهيءَ ۾ اِجهو هُو آيو.

پاپ- پتر ڪي پُوڄڻ بدران،
جيٽي بنجي جُهندو آهيان-
آس انهيءَ ۾ اِجهو هُو آيو.

ڪُوڙ نپايون ڪاتيون جيڪي،
تن ڪاتين کي ڪُهندو آهيان-
آس انهيءَ ۾ اِجهو هُو آيو.

دل- دردن جا دريا ساندي،
ساحل وانگي سُمهندو آهيان-
آس انهيءَ ۾ اِجهو هُو آيو.

ڪٿ بہ هجان 'استاد بخاري'!
ڪوتن کي پيو ڪُڪندو آهيان-
آس انهيءَ ۾ اِجهو هُو آيو.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

هڪڙو سهڻو پيار

هڪڙو سهڻو پيار ڪنيون، سور هزارين سهندو وتان ٿو.
اڻ ڪُٺو آزار ڪنيون، ڪنهن تہ خوشيءَ ۾ ڪلندو وتان ٿو.

دم تم ڏرتي، درد همالو،
ڪيڏو ڳورو بار ڪنيون، راتيان ڏينهان هلندو وتان ٿو.

ڪنڊا ڳوليو يا گل چونڊيو،
مان پنهنجو گلزار ڪنيون، هر ڪنهن آڏو لنگهندو وتان ٿو.

پل پل پيئان پوءِ بہ اُڃارو،
دم دم جو ديدار ڪنيون، پڳ پڳ پيالا پيئندو وتان ٿو.

مان ئي داتا، مان ئي پينو،
جذبن جو پندار ڪنيون، جُهر جهنگ جلوا پنندو وتان ٿو.

دو ڪا نڳيون تازيون بستيون،
قرب قديم آثار ڪنيون، ويرانن ۾ وسندو وتان ٿو.

ساز آهيان 'استاد بخاري'!
سوز ڀريو سر تار ڪنيون، پاٺئي پاٺئي وڄندو وتان ٿو.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

جڳ جڳ جهولا

جڳ جڳ جهولا، جل ٿل جهوليون،
ڏين جيئڻ جون، پَل پَل لوليون-
جڳ جڳ جهولا، جل ٿل جهوليون....

سرديون- گرميون، مٽ سٽ سيجون،
ڏک سک ڏاجا، ڏورڻ ڏوليون-
جڳ جڳ جهولا، جل ٿل جهوليون....

هڪڙن اُڏري، چنڊ چڪاسيو،
هڪڙن هڦجي، ڪوليون ڪوليون-
جڳ جڳ جهولا، جل ٿل جهوليون....

رت ۽ رڱ جي راند رتل آ،
هيڏان محرم، هوڏان هوليون-
جڳ جڳ جهولا، جل ٿل جهوليون....

هلڪي هير ۽ هلڪيون لهرون،
چوهو واءُ ۽ چوهيون چوليون-
جڳ جڳ جهولا، جل ٿل جهوليون....

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ماٺوءُ جي مرجات هڪائي،
باقي ٻولا، ٽولا، ٽوليون-
جڳِ جڳِ جهولا، جل ٿل جهوليون....

جنگم[12] تي جَمدوت[13] جلن ٿا،
موت اڱيان ڪن مرد الوليون-
جڳِ جڳِ جهولا، جل ٿل جهوليون....

اوسر زنده باد 'بخاري'،
آوليون قولهي، سَوليون ڳوليون-
جڳِ جڳِ جهولا، جل ٿل جهوليون....

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

اءُ هيڪلڙو

گنگهور گهنا گهُرندو تو وتان،
گهر گهاٽ اُتان گهمندو تو وتان-
آءُ هيڪلڙو هڪ بادلڙو!

مَنَ مينگهه ملهارن ساڻ مِلان،
هيءَ رمز رکيو رُلندو تو وتان-
آءُ هيڪلڙو هڪ بادلڙو!

وشواس ڪري، آڪاس تڪيو،
ڪا آس رکيو اُڏندو تو وتان-
آءُ هيڪلڙو هڪ بادلڙو!

ڪٿ چور سُجا، ڪٿ ڍور سُجا،
جهرجهنگ اُجا، جڳندو تو وتان-
آءُ هيڪلڙو هڪ بادلڙو!

اڪاڙ تپي، ڏُپ هانءُ جهَپي،
ڇا ڇا نہ ڪپي، لڇندو تو وتان-
آءُ هيڪلڙو هڪ بادلڙو!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪو مينهن مديو، ڪو نينهن نندڙيو،
دن- رين رڳو رُئندو تو وتان-
آءُ هيڪلڙو هڪ بادلڙو!

ڪو واءُ وري، وسڪار وڏي،
چوماسو- چس، جُهندو تو وتان-
آءُ هيڪلڙو هڪ بادلڙو!

ڪڪري- ڪڪري، بادل بادل،
’استاد‘، پتو پڇندو تو وتان-
آءُ هيڪلڙو هڪ بادلڙو!

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

اچي بہ وڃ الا!!

سريا سُڄاڳ ڏينهڙا، سُڄهيون سُهاڳ راتڙيون،
هليون بسنت هيرڙيون، اتيون لطيف لاتڙيون،
تڏهن تہ ڪُوڪ، ڪُوڪ تي، سِڪي سِڪي ڪيم سڄڻ!
اچي بہ وڃ، الا اتثي، بهار جو قسم سڄڻ!

وري وري فبروري، ڦڳڻ ڦِريو، رُتون وريون،
ٻڏي تي ڪٽڪ تي، ڪڪوريا پيز ۽ ڦريون ڦريون،
وڻون وڏيڪ سوڪڙيون، ڪري رکيون اتم سڄڻ!
اچي بہ وڃ، الا اتثي، بهار جو قسم سڄڻ!

مِنٽي ملهار، مُند مست، هير هانوَ ٺار ڏس!
سڳنڌ، سونهن، ساوڪون، ڦڪي، اچي ڦلهار ڏس!
هي گل تہ ڏس، هي گوُنچ ڏس، هي ٻور ڏس نرم سڄڻ!
اچي بہ وڃ، الا اتثي، بهار جو قسم سڄڻ!

سٽين باغبان تا، نوان قلم، نيون چڪيون،
گلاب، موتئي، رتن، عقيق، نازبوءِ جون،
اميد، عزم، چاہ، چُوچ جون چَڪيون هنيم سڄڻ!
اچي بہ وڃ، الا اتثي، بهار جو قسم سڄڻ!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

جهجهڪ جهڪي ڪري عجيب، آءُ ضرور پيار ۾،
سچو مزو، سچي خوشي، صحيح سُرور پيار ۾،
ڏکن، ڏچن، ڏجهن جو آ وڌيو وڌو وهم سجڻ!
اچي بہ وڃ، الا اتئي، بهار جو قسم سجڻ!

اچو تہ اڳيرو وڌون، ڪچو، پڪو ملير آ!
ٺري پون اکيون، دليون ڏسي ايار ڏيهہ جا،
هڻي چيٽ، ٻيٽ، کيٽ پنهنجي پونءِ جو پرم سجڻ!
اچي بہ وڃ، الا اتئي، بهار جو قسم سجڻ!

لڳي هوا، پڃي سڳند، بار بار تنهنجي لئہ،
اُمنگ انگ انگ ۾، اُڪنڊ آر تنهنجي لئہ،
شديد انتظار ديد- دل ڪي دم بدم سجڻ!
اچي بہ وڃ، الا اتئي، بهار جو قسم سجڻ!

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

هاري هر سنيارن!

ٽڪرن ۾ ڪڙڪات،
هاري هَرَ سنيارن.

کوهن ۾ ڪوڪار ڪڏوڪو،
ٽڪرن ۾ ٽڙڪات،
هاري هَرَ سنيارن.

ڪارونجهر ڪان قارا قورم،
چوڌاري چمڪات،
هاري هَرَ سنيارن.

روئن ڏيهه- ڏڪاريا ڏاڍا،
روهن ۾ رانيات،
هاري هَرَ سنيارن.

واهيون واهڙ، گڙ گڙ گڙ گڙ،
ووڙن ساگر- وات،
هاري هَرَ سنيارن.

وڄ وراڪا، ڏسجن ڏاڪا،
لڪَ- پسائي لات،
هاري هَرَ سنيارن.

ورسارا، وسڪار 'بخاري'
پلٽي پرجن پات،
هاري هَرَ سنيارن.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

هلي آ هلي!!

پوھہ پارا ٽُٽي ويا، هتيا سِيءَ سيارا، هلي آ هلي،
مانگھہ موسم مچائي، چٽيا چيٽ چارا، هلي آ هلي!

چيٽ، آڪاڙ، جهولا اجهوٗ تو گهلائي، جلائي دليون،
سوچ ساٿي سگهو، جلد جيون- جيارا، هلي آ هلي!

ڳگَ ڪي توءِ جون چوٽيون، مريءِ جون ٻهاڙيون، نري ننب تيون،
سي بہ سورج رچايون، اُڙها عام ڏارا، هلي آ هلي!

ثور، جوزا پري، سجّ آ حوت ۾، پيو حُمل ڏي هلي،
نيڻ منهنجا نجومي، سٽاوا ستارا، هلي آ هلي!

واس واسيو وسنتي، هيڪانديون هوا ۾ ڪتوريون ڪليون،
باغ- بر، جهنگ- جهر، گهات- گهر نينهن نعرا، هلي آ هلي!

ڦوت ڪٽڪون ڪڪوريون ڪچي ۾، پڪي تي، وچولي، سري ڏي،
ڦوگ تر ۾ ڦلاريا، چيڙ، پيش- تارا، هلي آ هلي!

آسمان تي ڪئين رنگ ڪڪرن نڪيريا، تڏيرا، تڪيرا،
ڪڻ اکيون يار ڏس، ڪوڙ ڪنوٽيون اشارا، هلي آ هلي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪوئلون، بلبلون، ڪانگ، ڪڇون ته جا، پنئر پٽڪڻ لڳا،
چنگ ڇهتي چپن کي، چڪا چاهه وارا، هلي آ هلي!

ڪاٻه ڪامهِ[14] نه سامهون لڳي، هيءَ موسم هتيو[15] جو هجي،
مند موتي، وريا واهوندن[16] جا ٻه وارا، هلي آ هلي!

ڪتڪتايون ڪڏي آس جي ڪيتڪي[17] کي سدوري صبا،
جهنگ جهومي جهونگاري، ڪڏن ڪنگوتارا، هلي آ هلي!

ڪيل[18]، قالين گهرا گلابي وڇايا، پنل پوڻ تي،
پير تن تي پري ٻاک جهڙا پلارا، هلي آ هلي!

پُور پن چڻ جا پوندي، هتان جي هوا کي پنواتيون اچن ٿيون،
سرءَ سوچي اچن ٿا، وڻن کي اوڪارا، هلي آ هلي!

گيت لکنديون رُتون، راڳ چونديون هوائون، ڌما ڌمر ڌنون،
ساز ڪٽندا سما، ناچ وجهندا نظارا، هلي آ هلي!

درد ڏُڪ تي وڃن، هڻ جي ويجهو هجن، دوست 'استاد' کي!
اهنج اُجڙي وڃن، سهنج ٻنجن سگهارا، هلي آ هلي!

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

گگن پون گوگاءَ

گگن، پون گوگاءَ، هلي آ،
سجڻ، جيئڻ جا ساءَ، هلي آ.

سُور سمي ۾، سجڻن داران،
کير کري کهڪاءَ، هلي آ!

جهنگ- جهر تنهنجون تيز تنوارون،
پدر پدر پڙلاءَ، هلي آ!

ڇَمر، ڇپر، ڇر، ڇن ڇن ڇانئون،
توڙ ڇڏيندا تاءَ، هلي آ!

واس وسي، سنديس رسايا،
هَور هُلايا واءَ، هلي آ!

ويچا ميت، وچوٽيون ڪاتيون،
ڏهڪايون ڏهڪاءَ، هلي آ!

سپنن ۾ 'استاد' نپايا،
صدين جا سوداءَ، هلي آ!

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

جَوءِ جياري وجهندا سيين

ڏُنڊي ڏُنڊي، سچ جي ٻيڙي،
پار، اُڪاري وجهندي آ.

ڊرنڊي ڊرنڊي، رات، ستم جي،
سجُ اُڀاري وجهندي آ.

ڏُڪندي ڏڪندي، سر جي تيلي،
ٻيلا ٻاري وجهندي آ.

ٻرندي ٻرندي، اڪ جي ڪاني،
لوهه پگهاري وجهندي آ.

ڇُهندي ڇُهندي، سنهڙي ڇيٽي،
ڏونگر ڏاري وجهندي آ.

وَڄندي وڄندي، جهانجهه جيئڻ جي،
جُوءِ جياري وجهندي آ.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

لوءِ لوٺان لولي

جل تل- جهولي، ڏونگر- ڏولي،
او، لوءِ لوٺان لولي-
عمر نہ ٻوليون ٻي ڪا ٻولي.

منڇر، ڪينجهر، سنڌو، ساگر،
ڇڪ ڇڪ ڇيڇڪي، ڇولي ڇولي،
او، لوءِ لوٺان لولي-
عمر نہ ٻوليون ٻي ڪا ٻولي.

پَٽ جو پَٽڪو، پَٽ جي پوتي،
ڍٽ جو ڍولو، ڍٽ جي ڍولي،
او، لوءِ لوٺان لولي-
عمر نہ ٻوليون ٻي ڪا ٻولي.

شهريچن سينن سان سانڍي،
ڳوناٺن ڳُٺوانن ڳولي،
او، لوءِ لوٺان لولي-
عمر نہ ٻوليون ٻي ڪا ٻولي.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

كائر- كيت، كشادي دنيا،
كوت كلوري؛ کُڏڻو، كولي،
او، لوءِ لوئان لولي-
عمر نہ ہوليون ہي كا ہولي.

جاني جُوءِ جمالا آجا،
اکڙئين عيدون، ھَينئڙي هولي،
او، لوءِ لوئان لولي-
عمر نہ ہوليون ہي كا ہولي.

پنهنجي ہولي ہول 'بخاري'!
سهڻي سرهي، سهنجي، سولي،
او، لوءِ لوئان لولي-
عمر نہ ہوليون ہي كا ہولي.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

هانءُ نہ هاريندڙ

موسم ڏيل ڏڪائيندي پر،
ٽاٽا ٽارڻ وارا آهيون، هانءُ نہ هارڻ وارا.

ڌرتي- ڌامون، جهولا- شعلا،
لڳ ائين جيئن تئي تي لولا،
ڏڳ ڏڳ ترسي،
ٻڳ ٻڳ ٻرسي،
پوٽا ٽارڻ وارا آهيون، هانءُ نہ هارڻ وارا.

سرءُ سٽائڻ ايندي آهي،
ٻيڻ ٻَرو ڏئي ويندي آهي،
گند گهٽائي،
مُند مٽائي،
تيئڙ ٽارڻ وارا آهيون، هانءُ نہ هارڻ وارا.

مينهن وسن ٿا، پند پُسن ٿا،
سانڙو پارا سَند وٺن ٿا،
ٻُنڊ، پوڙائيون،
لُونيون ڪانيون،
ٻارڻ، ٻارڻ وارا آهيون، هانءُ نہ هارڻ وارا

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ننڊ ڪريون ڪيئن چور سُجهن ٿا،
ڪيت پلا پر سور سُجهن ٿا،
چورن ڪارڻ،
سُورن ڪارڻ،
ٻہ ڏکيون ڏارڻ وارا آهيون، هاڻ نہ هارڻ وارا.

چيت، بهاريون چاهيون سائين،
ٿاڦ بسنتي ٿاهيون سائين،
آس وسايون،
واس گهلايون،
سونهن سنوارڻ وارا آهيون، هاڻ نہ هارڻ وارا.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

او سرتي، او ذرتي!

گهٽين ۾ گهٽيون ٿي مقالون ٻڌان ٿو،
چون ٿا تہ ڪنهن تي چريو ٿيو وتان ٿو-
او سرتي، او ذرتي!

او سرتي، او ذرتي مان خود ٿي مڃان ٿو،
قسم تنهنجي سر جو مان توتي مران ٿو-
او سرتي، او ذرتي!

تون محبوب، مطلوب، پياري حسينان،
تون سهڻي، تون سسئي، تون نوري، تون ليلان-
او سرتي، او ذرتي!

ڪرڻ قرب توسان مصيبت وڏي آ،
مگر درد تو وارو دولت وڏي آ-
او سرتي، او ذرتي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

پري تير، پرپور توٽي ٽٽين تي،
مگر پو بہ مظلوم ڏاڍي وٽين تي!
او سرتي، او ڌرتي!

پنيا وار تنهنجا پني رات پانيان،
سڄي رات تات آهي لُڇندي لنگهايان–
او سرتي، او ڌرتي!

جڏهن تنهنجي تن تي اُجالو ڏسان تو،
نظر بنجي تنهنجي ڳلن تي نچان تو–
او سرتي، او ڌرتي!

سمونڊن جون ڇيريون مون ڇاتيون بہ تولڻ،
وڏيون مون پهاڙن ۾ ڪاتيون بہ تولڻ،
خلائن ۾ پاتيون مون جهاتيون بہ تولڻ–
او سرتي، او ڌرتي!

مري پو بہ محبوب کي ڏاڻ ڏيندس،
پلي پونءِ توکي، ڳري پاڻُ ڏيندس–
او سَرتي، او ڌرتي!

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

وڏ اڳتي!

ڏنڌ، انڌارو پس پُنتي،
ڏوڙ، ڏماڪا هن ڏڳ تي.
وڏ اڳتي، او وڏ اڳتي!

چيتو چيت، سچيتو ٿيءُ،
سوچ اُجاري، جرڪي جيءُ،
پنڌ پُڄائي، پڳ پڳ تي.
وڏ اڳتي، او وڏ اڳتي!

گلشن گود ويهاريندا،
تارا ديد ملائيندا،
جيئڙو جهور نه جهڳ مڳ تي.
وڏ اڳتي، او وڏ اڳتي!

جايون جوڙ نه نڪ چپ ۾،
پيڙيون پوڙ نه غب غب ۾،
سنڌرو جوڙ نه چڳ چڳ تي.
وڏ اڳتي، او وڏ اڳتي!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪوڪا پائي پيرن منجھ،
تير سجائي سينن منجھ،
ڏنب سهائي، رڳ رڳ تي.
وڏا اڳتي، او وڏ اڳتي!

محفل مچندي ماڻھن مان،
ساحل ليندو سيرن مان،
منزل ملندي مارڳ تي.
وڏا اڳتي، او وڏ اڳتي!

اوسر پُرجهي پنڌ نوان،
سهسين ساٿيا، روز روان،
واتون ساکي وڳ وڳ تي،
وڏا اڳتي، او وڏ اڳتي!

انسانيت بحر عميق،
اڳتي موتين- جوت رفيق،
جهيڙو جوت نہ جهڳ جهڳ تي.
وڏا اڳتي، او وڏ اڳتي!

پريت وڌائي، پورهيت جيءُ!
جوت جڳائي، جيوت جيءُ!
سوڀ سجائي، پڳ پڳ تي.
وڏا اڳتي، او وڏ اڳتي!

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

آءُ انسان!

ڪارُو خارَ ڪسيندوسانِ،
زوريءَ پيار وندينوسانِ،
پيچو ڪِين ڇڏينوسانِ.
آءُ انسان- آءُ انسان!

هوڏ هنيلا ڏونگر ڏاڍ،
ڪوري آنُ ڪٽيندوسانِ،
پيچو ڪِين ڇڏيندوسانِ.
آءُ انسان- آءُ انسان!

جهنگل جهنگل- صحرا صحرا،
ڪاٺُو ڪيتَ ڇتيندوسانِ،
پيچو ڪِين ڇڏيندوسانِ.
آءُ انسان- آءُ انسان!

هيڏا سارا ڪارا ساگر:
صاف ڪري پر ويندوسانِ،
پيچو ڪِين ڇڏيندوسانِ.
آءُ انسان- آءُ انسان!

جا پلندا پرماري باقي،
واهون نيٺ ونگيندوسانِ،
پيچو ڪِين ڇڏيندوسانِ.
آءُ انسان- آءُ انسان!

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سمجهي سمجهي هل

أسريا آهيون لال اويلا،
سمجهي سمجهي هل!
ساٿئين سهڙون شال سويلا،
سمجهي سمجهي هل!

سانول، گل ڦل ساهه ڪڻن ٿا،
ساوڪ تي ڪئين جيوَ جيئن ٿا،
ساول پيليون ٿا البيلا-
سمجهي سمجهي هل!

سيلها ڪندا، لوڙها لمبا،
نانگ، درندا، ڏاڙا، ڏنگا،
چارا سوڙها، گهاٽا ٻيلا-
سمجهي سمجهي هل!

چوڏهين چاهت، چيٽ مهينو،
برهه- ٻتيلو، سنڌو- سينو،
چوليون ڇُهندو، ڇيل ڇبيلا-
سمجهي سمجهي هل!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

هَٽَ وڏائي، وٽ وهايون،
جيڏا جيڏيون، جهومون ڳايون،
مس مليا هي ميلا، ويلا-
سمجهي سمجهي هل!

سڄڻن کي ها هار هٿن ۾،
ويرين آندا وار ورن ۾،
چاقون، گوليون، گئس، گليلا-
سمجهي سمجهي هل!

جيون جا جهوراٽا جهوريون،
جنگ ۾ چوريو، ڏٺ ۾ ڏوريون،
ڳاراٽن ۾ ڳر نه ڳهيلا-
سمجهي سمجهي هل!

o

گفتگو

ڪجھ نجي نينهن جي، خانگي گفتگو،
ٻي سڄي ديس جي، قوم جي گفتگو.
گفتگو، گفتگو،
گفتگو، گفتگو!

مئي- سُبو جي زبان ۾ ڪٻي گفتگو،
رنگ- بو جي زبان ۾ ڪٻي گفتگو.
جي بدو گفتگو،
دوبدو گفتگو،
ٻو ته ڪڙڪي ڪٻي، ڪاتڪو گفتگو،
جو ٻه جهڙي ڪندو سا ڪٻي گفتگو.
گفتگو، گفتگو،
گفتگو، گفتگو!

ڇهچ چانهين، فيروزي، ڦڪي گفتگو،
ڪا ته ڪاري، ڪا گيڙو رنگي گفتگو،
منهنجي هر رنگ ۾،
منهنجي هر انگ ۾،
گيت ۾ بيت ۾، چاه ۾ چنگ ۾؛
قرمچي ڪجھ گلابي جهجهي گفتگو.
گفتگو، گفتگو،
گفتگو، گفتگو!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪُوڪ ڪوئل ڪري، ڪار ڪٺجي ڪجي،
”پيارو پيارو“ پپيهو پڇيو پيو پُڇي،
هر پکيءَ کي بہ آ،
پنهنجي ٻولي مٺا،
ڪوبہ روڪي نہ ٿو، ڪنهنجي ٻولي مِٺا،
مون بہ ڳهر ڳهات پنهنجيءَ ڳجي، گفتگو.
گفتگو، گفتگو،
گفتگو، گفتگو!

مونجهہ جي محل ۾ جي مجبجي ملون،
سُوراج جا سيان جا سنياري سليون،
چپ، چپن کي ٻڌن،
لڱ لڱن کي ٻڌن،
ڪن ڪراما ڏين، ڪين سرپر سٹن،
ساهہ جي سهڪ ڪان ٻي سنهي گفتگو.
گفتگو، گفتگو،
گفتگو، گفتگو!

”لڪ لڪئي مان لهيئي نہ ٿي“ ڇا چيئہ؟
هو چون تون مَ چئو“ سيدي، ڇا چيئہ؟
ڪول دفتر دلي،
ڏي سُتي سرت جي،

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

حال ڏس گول جو، ڳالهہ ڪر وقت جي،
ڪر اسان سان ٻنائي ٻلي گفتگو.
گفتگو، گفتگو،
گفتگو، گفتگو!

وات "واندي" هئيو، واءُ نڪري ويو،
قول مردن ڪيو، زندگي تي ويو،
ليڪ آ، جر تي ڪا،
ليڪ پٿر تي ڪا،
آس انبر تي ڪا، ڏاڪ آ، ڌر تي ڪا،
ڪا ڪچي گفتگو، ڪا پڪي گفتگو.
گفتگو، گفتگو،
گفتگو، گفتگو!

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

وقت پيو گذرندو

وقت پيو گذرندو،
وقت پيو گذرندو-

صبح جو سوجهرو، ماڪ تي مهڪندو،
شام جو ڏنڌلڪو، ڏوڙ ۾ سهڪندو-
وقت پيو گذرندو.

لاڏلي، چلولي زندگيءَ جي ڳُنيان،
اڻ جهليو، اڻ پليو، موت پيو وڙڪندو-
وقت پيو گذرندو.

منت ڏادي ڪبي، ٻيئي ٻانهون ٻڌي
جو نہ هو پرچندو، پر نہ جي پرچندو،
وقت پيو گذرندو.

سج- ورنو سجڻ، رات ايندي رُنو،
پاڻ، پاڻهئي اچي، صبح جو سهڙندو-
وقت پيو گذرندو.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

مينهن جي موج ۾، ڪنوڻ ڪامي جلي،
حسن جي هنج ۾، عشق پيو تڙپندو –
وقت پيو گذرندو.

ڪنهن به ڪڪريءَ جي صحرا نه وهنجاريو،
خير تس، تيز تڙڪي ۾ پيو تڙڪندو –
وقت پيو گذرندو.

هير هلڪي نه ساگر سان سرپر ڪندي،
تيز اوتر نه ڇا؟ وڏ ۾ وڏ ڦتڪندو –
وقت پيو گذرندو.

پونءِ[19] گولو گهمي، جهومندو جهولندو،
زلزلن ۾ ذرا تڙ ڦتڙ تڙڪندو –
وقت پيو گذرندو.

سرءَ جي سيس تي، سوار هوندي بهار،
پوهه جي پيٽ تي، چيٽ پيو چمڪندو،
وقت پيو گذرندو.

پن ڇڻن، پن ڦٽن، وڻ ڪرن، وڻ وڌن،
ڪو ڦريرو[20] ڦٽو، ڪو ڦڙهيو ڦڙڪندو،
وقت پيو گذرندو.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

پيار آلاپ، پولار ۾ گونجندا،
ڪو سٽي ٿهڪندو، ڪو ٻُڏي ٻڙڪندو،
وقت پيو گذرندو.

عشق ’استاد‘ کي، ڪين ڏيندو اُجهڻ،
راڳ جي رنگ ۾، آڳ تي پڙڪندو،
وقت پيو گذرندو.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

آرزو

آرزو، آرزو، آرزو، آرزو.
زندگي اڻ کٽي،
زندگي بي حدي،
پو بہ 'استاد جي آخري آرزو،
آرزو، آرزو، آرزو، آرزو!

ڪي تہ سپنا بہ تي تا سگهن ساپيان!
جا نہ تيئي سا هاٿي چوي ٿي تيان.
اڻ ڏٺي ٿي سهي،
اڻ چٽي ٿي سهي،
پو بہ جاني مٺي ڪان مٺي آرزو،
آرزو، آرزو، آرزو، آرزو!

هير وسڪار جي، سير مهراڻ جي،
صبح جي صحن تي نور سرهاڻ جي.
ديس جي دلبري،
پونء جي بهتري،
دل گهري دلربا، دادلي آرزو،
آرزو، آرزو، آرزو، آرزو!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

مان، ايمان ۾ ڪيرتر ڪان وڏي،
تاب، تاريخ ۾، بحر، بر ڪان وڏي،
چوھ چوليون لڪين،
لال لھرون لڪين،
سينڌ- سنڌونديءَ ڪان ڏگھي آرزو،
آرزو، آرزو، آرزو، آرزو!

سونھن سھٽيءَ ۾ ساھڙ جي ٻوڙي نہ ڪو،
سيج سسئي جي مزمان ساڙي نہ ڪو،
ڪوٽ ڪارا فنا،
ڏوڏ، ڏاڙا فنا،
ڪيٿ ماڻي، ڪلي ماروي آرزو،
آرزو، آرزو، آرزو، آرزو!

سنڌ سرتي جئي، ديس ڌرتي جئي،
تنھنجي منھنجي دل ۾ ديد پرتي جئي،
جيئي جيجي جئي!
آجي آجي جيئي!
مون رکي آ ازل کان ڀڪي آرزو،
آرزو، آرزو، آرزو، آرزو!

سنڌ جي سونھن 'استاد' سنسار سان،
تار وڻ ساڻ، وڻ چاڻ وڪار سان،
دوست دنيا سڄي،
شال رھسي رڄي،
جيتري ڪائنات ايتري آرزو،
آرزو، آرزو، آرزو، آرزو!

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

روبرو

هي بہ آ روبرو، هو بہ آ روبرو،
جو بہ جاتي هجي، سو بہ آ روبرو،
ڪوڪ قومي ڪوي ٿو ڪري روبرو،
روبرو، روبرو، روبرو، روبرو!

ڪوڙ ڪنيڙيون هوا ۾ اُڏامن پيون،
پنڙ، پوپٽ، پنيوريون اُيامن پيون،
او پتنگو ڪٿي؟
او اُمنگو ڪٿي؟
پونءِ شمع آهي، ٻئي ٿي ٻري روبرو،
روبرو، روبرو، روبرو، روبرو!

ڏانءُ ڏورڻ ڪٿي، ڏيل ڏاڙهيون گهٽيون،
يا تہ ڊاڙون گهٽيون، يا تہ تاڙيون گهٽيون،
عين عبرت ڪٿي؟
غين غيرت ڪٿي؟
ڏاڍ پيو ڏيهہ، زوريءَ ڌري روبرو،
روبرو، روبرو، روبرو، روبرو!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪير، ڪنڊيون، ڪلوڙا، ڪَڙهيون، سنبهيون،
تَن ۾ تنهنجون اُميدون ٻه ٽڙين پيون،
تنهنجا جذبا ڪٿي؟
انگ، عضوا ڪٿي؟
وقت توکي وڏي، پيو تري روبرو،
روبرو، روبرو، روبرو، روبرو!

راڳ، ڳاڏيءَ تي ڳائين پيو ڳتڪار سان،
تند ۾ نيڻ، بي هوش هونگار سان،
موڪ تڪجي ٽُٽي،
جوڳ تنهنجي ڇٽي،
ٻار آيئه چڪر جي اري روبرو،
روبرو، روبرو، روبرو، روبرو!

چاھ ڪي چيٽ ۽ خير ڪي ڪيٽ چٿون،
قرب ڪيتي وڏي، ٻاجھ ڪي ٻيٽ چٿون،
ڪونڌ، ڪڙمي ڪٿي؟
چُست چونڪي ڪٿي؟
دور پرمار ديھون چري روبرو،
روبرو، روبرو، روبرو، روبرو!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

خواب ناهي جو ڇئون: "خيرتئي خيرتئي!"
جاڳ ۾ پيو اچي نانگ تي پير تئي،
جي تو ڪوراڙ جي،
ڇيلھ، چوٽي ڇٽي،
پو بہ تي ٻيھ، ٽورو ٻري روبرو،
روبرو، روبرو، روبرو، روبرو!

مور، محبوب، منٺار مرندا ڏٺا،
گھوٽ، ڪنڌار، جھونجھار جنگندا ڏٺا،
مرد مرندا تہ ڇا،
مرد ڄمندا بہ پيا،
ماڳ ڪنھنجو نہ گھوڙا، مري- روبرو،
روبرو، روبرو، روبرو، روبرو!

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

تنهنجي نام

اڄ جي شام، تنهنجي نام!
آءُ مدام، تنهنجي نام!
شام رڳي ڇا!
ڇيٺ، ڪتي ڇا!
سال، صدي ڇا!
عمر تمام، تنهنجي نام،
آءُ مدام، تنهنجي نام،
اڄ جي شام، تنهنجي نام!

اِجڙي پڄڙي ڇئين ته سٽايان،
ٽوري پر نه ته ڪوڙ ڪٽايان،
جيءَ جا جذبا، اک جا آرا،
دل جا ڌهڪا، مطلب سارا،
نينهن نظام، تنهنجي نام،
آءُ مدام، تنهنجي نام،
اڄ جي شام، تنهنجي نام!

عيشن ڪان عاشُورن تائين،
نيشن ڪان ناسُورن تائين،
ڳوُرا ڳوُرا درد- دماڪا،
هلڪا هلڪا رنج رساما،
اهنج، آرام، تنهنجي نام،
آءُ مدام، تنهنجي نام،
اڄ جي شام، تنهنجي نام!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪڪڙيون تنبو تاڻي بيٺيون،
ڪنوٽيون سي ڪيڪارن بيٺيون،
نهرون ڇيڙي، وادي ڳائي،
خوشبو ميڙي، هير ورهائي،
هي نت نام، تنهنجي نام،
آءِ مدام، تنهنجي نام،
اڄ جي شام، تنهنجي نام!

جيسيتائين جيوت جاري،
آهي هي اعلان ’بخاري‘:
جو به لکيو مون، جو به لکان پيو،
ڪرڪي ڪرڪي، آءِ ڪريان پيو،
ڪل ڪلام، تنهنجي نام،
آءِ مدام، تنهنجي نام،
اڄ جي شام، تنهنجي نام!

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

منهنجو نالو لکو!

ٻوهه ڳُڏڙو آ ڳڏجي نہ ڇو ٿا ٻڄو؟
منهنجو نالو لکو!
ٻات کي ٻات چئي، ٻيو ٿئي ڪو ٽڪو،
منهنجو نالو لکو!

تون نہ تون، هو نہ هو،
مان نہ مان دوستو،
ماڳ ميڙو متو،
قوم ۾ ڪو بہ هوندو نہ آهي هِڪو،
منهنجو نالو لکو!

گرڻ- ڳاڙو ڳتو،
ڏينهن ڏاڍو تتو،
زور ڏيندي يڪو،
ڪي ٽڪا، ڪي لڪا، ڪو ڏياري ڏڪو!
منهنجو نالو لکو!

ريشمي شاعري،
شبنمي شاعري،
ڪوڪريا ڇا ڪندي؟
شعر ڪنهنجو شرر، تير ڪنهنجو تکو؟
منهنجو نالو لکو!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

وقت ويري وڏو،
ڏاڍ ڏاڍو ڏنگو،
جو سڏو سو سڙيو،
ڏات گهرجي ڏنگي، ڏانءُ گهرجي ڏنگو،
منهنجو نالو لکو!

پير، پاشا نه مان،
مير، راجا نه مان،
خان، خواجا نه مان،
مان نه ساقي، سقو ئي سهي، پر سگهو!
منهنجو نالو لکو!

ميندي ۾ ماروي،
سيندي ۾ سسئي،
ڪو تو ڳائي ڪوي،
ڪوت ڪارو ڪتو، ڪير چوندو چتو!
منهنجو نالو لکو!

عيد جي دهل تي،
ڪنهن وڏي شغل تي،
موت جي مهل تي،
ڪنهن جي دل، ڏيان ۾ ديس جو دڪدڪو!
منهنجو نالو لکو!

ڪوبه ڪُرمي ڪنجهي،
ڪوبه مانجهي مَنجهي،
منهنجي لون لون لنجهي،
ڏک سڄي ڏيهه جو، ڏيج مون کي ڏجو!
منهنجو نالو لکو!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ايل. افت اچي،
جي ٿا چاهيو تہ جي،
سر بچي. گهر بچي،
خاص ڪوڪا ڇڏي، لوڪ ہر جي لڪو!
منھنجو نالو لڪو!

ها جڏھن ۽ جتي،
ديس جي دنگ تي،
جوٽڻي جوتجي،
مون کي منھنجي قبر مان بہ ڪوئي نجو!
منھنجو نالو لڪو!

پيڙ آھي وڏي،
لست ڏاڍي ڏکھي،
وچ تي ناھي وٽي،
ڪنھن نہ ڪنھن ڪنڊ تي، سنڌ جا عاشقو!
منھنجو نالو لڪو!

هڪ صديءَ کان بہ پو،
جي ڪلاڪار ڪو،
هيءَ پڇائي پتو،
يونءِ- پُڇڪو، هتي هو 'بخاري' بہ ڪو؟
منھنجو نالو لڪو!

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

غزل

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سورهہ سنڌي ادب

Soorih Sindhi Adab

جي لهوارو لوڪ وهي ، تون اوچو وهه اوبار

صاحب خان ـ سورهہ ـ ميرائي

Cell No: 0344 3919786

0300 3404488

ازل ڪان اڄا اڳيرو ابتدا،
ابد ڪان ذرا پوئتي انتها.

اسان جا تخيل اُجالا تڪا:
ازل ڪان اُڏاڻا ابد تي لٽا.

اڃون آسَ، اُر ۾ وسون واس ۾،
اُهي ئي اسان جا اڳي پوءِ پتا.

سوا سچُ، سائنس ۽ سونهن جي،
ڪروڙين قصا، پر ڪُوڙَتي ڪٿا[21].

فرشتا ۽ فردوس پيو فلسفو،
نہ دنيا سَتي آ، نہ تون مان ستا.

گلابي ڏسي گيت، جهَٽ ريس تي،
اُفق انگ پنهنجا، شفق ۾ رَتا[22].

نہ ڪو سونهن، سرهاڻ، ست جو ندان،
نہ ڪي عشق تنهنجا آتا ۽ مَتا[23].

نہ ويٺي ٻَهاري نہ ٻيٺي قرار،
هلون پيا 'ٻخاري' هَتا ۽ تَتا.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ازل کان اچون پيا، ابد ڏي اُمارو،
نہ پنتي پنارو، نہ اڳتي ڪنارو.

وچون وقت بيشڪ عجب جو اُجالو،
اڳياڙي، پڇاڙي، اگهوري[24] انڌارو.

نرالا نرالا زماني جا نالا،
صديون، شال، اڄ، ڪالهہ، سومر، اڱارو.

رتل رنگ ڌاڙو، جُتيل جنگ ڪيڏي!
ڪُلهي ڪينرو، چيلهہ چاقون، ڪتارو.

تباهي اچي جي، تلافي ڪري ڪا،
وڏو ياءُ پونچال[25]، اوتر سهارو.

گهڙين جي گهڙڻ سان، صديون ٿيون سنورجن،
متان دوست سمجهين، مڙئي دم گذارو!

جدوجهد جو ناد، ٽڪ ٽڪ گهڙيءَ جي،
هي ڌڪ ڌڪ هينئين جي، هٺڻ جو نغارو.

ڌماڪن جي ڌوڌو ۾، ٻچ ٻچ ڇپن جي،
هي سنسار مچ ۾ نچڻ جو نظارو.

لُڇي پوءِ بہ استاد پيتم[26] پُڇي پيو،
الا! عشق آرو[27]، ڪپي، پوءِ بہ پيارو!

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

زماني جا قانون ڪيڏا نرالا،
اذڙ ۾ انڌارا، اذڙ ۾ اُجالا.

ڪَکر ٽا هوائن تي ڪڙڪان ڪن پيا،
سمونڊن کي حيرت، عجب ۾ همالا.

اُجهامن قفس ۾، هزارين حياتيون،
اُڏامن اُين ڏي، آپارين اپالا.

وروڏي(28) وڄون، منڊ ڳهلي ڳڙيءَ جي،
پڪل فصل هينان، مٿان جهڙ جهڙالا.

ننگي- پير نڪتيون، اسان جون ڪهاڻيون،
سِٽون، سچ- واڪا، رچون، رڻ- رسالا.

نه دودو نه دريا نه هوشو نه هيمون،
جِيون جي چٽي جُوءِ جوڏا جيالا.

اکئين آب ڪوسو، دلئين درد دونهان،
جتي گرم چشما، اتي ڪي جوالا.

گهڙيون چار سي هڻ هٽان ۾ هَڃي ويون،
بخاري ٽليون جا، سليون جا، الا لا!!

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

شڪري ڪي شهباز جهٽي،
لوهه ڪي زبرو لوهه ڪٽي.

نيرو[29]، شمرو، زار، مدد،
چڪ چڪ[30] تي ويا ظلم چٽي،

جنهن جي منهن مان زهر سمي،
چهرو تنهنجو تيغ چٽي.

ڪارو نانگ، ڪبوتر ڪائي،
دونهن وڌي تو سونهن ستي.

سرت، سمڪ جي جاءِ ڪٽي،
ڌرت چڏي جي ڏيهه ڏٽي؟

صديون گذريون گجندي جڳ ڪي،
"ناحق باقي ڏينهن ٻه ٽي."

ڪهنا قهر ڪڙيندو نيٺ،
وقت انکوري واڍ وٽي!

جاڳو جاني، جاڳ ڪٽي!
مان تہ نہ ٻڪندس: ياڳ ڪٽي.

جڳ ۾ جت ڪت جاري جنگ،
هيڏي ساري هيس هٽي.

عدل اُدم استاد ضرور،
انڌ، انڌير جو لوڙهہ لٽي.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

جيتر دلبر موسم موٽي،
تيتر گهنگهر پيءُ، پر گهوٽي.

جيسين ڳاڄ ڳجي ڪاڇيلا،
تيسين هر وهه، جوڙو جوٽي.

محبت، محنت، سيرت، سونهن،
هيسايا ڇو هڪڙي سوٽي؟

تن تڙپايو قاتل ڇولي،
ڇوت ڇڪائي اٿيي ڇوٽي.

هيڏي دنيا، ڏرتي دريا!!
راڄ رلي ويا، روٽيءَ هوٽي[31].

ڇا نہ ڪيو آ، ڏاڏا آدم!
تنهنجي پوٽيءَ، تنهنجي پوٽي.

جهونجهارن وٽ سهڙيون سوڀون،
توٽي تن کي ڳوليو ٽوٽي.

بانڪو، رڻ ۾ ٻمر بخاري،
ڪانئر، گهر ۾ ڪاهيون ڪوٽي.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

عاشقن جا ساهه تڏڙا تا ڪڇن،
ڪوڙ پيشانيون پگهرجيو تيون پون.

ايتري نازڪ مزاجي باغ جي!
هير هلڪي تي چُري، پن تا ڏڪن!

شبنمي، خاموش، شرميليون رتون،
ڪيترا طوفان - تن ۾ تا تُنبن!

صورتون جن سان اسان جون صحبتون،
جي ڪلڻ ڪنوٽيون رئڻ، ڪڪريون وسن.

منزلون آيون، ويون، ايندون اڃا،
پند تا اڳتي وڌي، پرتي پُڇن.

زندگي مهراڻ جون موجون مٿيون،
موت موهين جو دڙو، لالون لين.

شاهد آهن مير چاڪر ۽ مريد،
هم نشين تا هم نشينن کان هڇن.

هاءِ ڪو هابيل، ڪو قابيل آهه!
ڏيل آدم ۽ حوا جا تا ڏڪن.

فڪر ۾ استاد ڪي فردوس ها،
هئه اُهي سپنا جي تي ساپيان پون!

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

جو ڏاڍو سو ڳاڙهو، ڏکيو سلسلو،
مساوات، محبت، برابر ٻلو.

گهڻو گوشت، سٽيا، ته سيسر ٻه آهن،
مگر ڪاڄ ماڻهوءَ جو هيٺو پلو.

هٽي پريت تي موت هر وقت ڇاپا،
وڏو هاڻ جي ٽاڻ ۾ ٽرٽلو.

ڳڻڻ ڪان گهٽا خير- گهُرڻا ملائڪ،
اجل جو فرشتو هُيو هيڪلو.

مماتي، حياتيءَ ڪي هيسي نه سگهندي،
هڻڻ ڪان وڌڻ جو وڏو ولولو.

اِيرندي انڌارو ته لهندي ڪندو ڇا،
سلو سو سَٽُو جو انگورڻ پلو.

جراتيون جيئون تي ٻريون آڳريون،
نه تو پيد پُنءِ جو سلي "روپلو." (34)

انڌيون آفتون، ڏيت(35) دشمن گهڻا،
بشر ئي بشر جو پلو پرجهلو.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

رات اَنڌ- اونداهه، جابر جهڙ منجهان،
وڄ ڪِري پئي، يا نحُسي! مارِن متان!!

ڪئين دعائون، داد، سپنا، ساپيان،
رات ڳڙڪائي وئي، هڪ ڳيت سان.

ماهو(36) هو يا ڪو مهاساتو، مري،
جو جنازو نڪتو ڄڻ گهر گهر منجهان.

وڄ ڪي جيتر ونگيو ناهي وڃا،
ڪيت مرڪن، گهر ڪلِن تيتر متان!

خون ڪي ڳوڙهن ۾ لوڙهي جا ڇڏي،
دوستو، تنهن دل ڪي تو بزدل چوان.

قوم جا تون، مان، جي ويرين ۾ ونديل،
چو نه ڪائي نوڪرون، لوڙهون، لتان.

زور، زاريءَ سان ڪري گذري تو جا،
روز، ذرتيءَ تي ڪلي تو آسمان.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

موت! شايد ڪي مجو ماريا اٿئي!
هر دفعي تون آن مُٺو مڙسن هٿان.

جي جوان سقراط، عيسيٰ ۽ حُسين،
مار، جي ماري سگهين ڪو تن منجهان!

مرد– مايون، ميڙ– ميڙا، محبتون،
بوند– بوندون، نئن– نيون، ساگر سمان.

همتون استاد تن سان حڪمتون،
هن جهان جي جرڪ، جوش ۽ هوش سان.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

هوت، اڏ رات پاتي جُتي،
سُست سسئي اُتيئي سُتي.

پنبي اوندهہ ۾ ڪنهن پڙڪندي،
جُوت جي روت رڻ ۾ رتي.

سر ويو، سر جو سوداءُ نہ ويو،
غير گولي هنئي پر گُتي.

مينهن حق جا همون[37] پيا وسن،
پٽ اڳيئي پرم[38] جي پُٽي.

ڳنڍ، ڳڻ ڳوت سان پئي ڇڙي،
ڳاهہ، ڳوڙهي زماني ڳتي.

بين، حق جي بلاشڪ وڃي،
پل تہ پوئنڪي ڪا ڪوڙي ڪُتي.

جا سچي ست ’بخاري‘ لکي،
سا ٽَڪي[39] تي ککر ۾ ڪُتي.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ٿميان ٿانءَ آئيءَ ۾ ٻيا ٿا ڀڃن،
نہ ٿا ڪا ڪٿان ٻاڦ ٻاهر ڪڍن.

ايوڳيءَ مٽيءَ مان اياڳا ئي جُڙندا،
ٻڪي، چيڪي، چيڙهيءَ مان جوڏا جُڙن.

چنيسر، عمر، ڦوڳ، نائون نِنائون،
ڪلر، ڇار، ڪيريءَ مان ڪانئر ٿهن.

ڪٽي دز دريا خان، دودي سندي،
رچڻ[40] ۾ ملايو تہ ريٽا رچن.

مصيبت ۾ جن جي مٽي ڳوهجي پئي،
ٿيا نوڪرن، ٻيا چَڪن تي چڙهن.

ٻلي نينهن وارا نهائين ٻچائي،
متان ڪي ڪچا رنگ رهجي وڃن.

ٻچي لال تين جُنگ جُونگا جڏهن،
تڏهن سُرخ سهڻُن چپن سان لڳن.

ڪلالڻ تہ ڪُپڙي بہ ڪرڪي ڪنٽي پر،
متارن جي ٿِهہ[41] ناهہ لاٿي مٽن.

نوان دور استاد ناهن پري ڪي،
اجهي ٿا اچن، بس اجهي ٿا اچن!!

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

كنيون پانهن منزل، پريان پٺي پڪاري،
سِڪان تي ملڻ لئي، وڌو ها وِڪاري.

هتان سونهن منهنجي کي لاتيون لنوي ٿي،
اُتان عشق پنهنجو منجو ها اُڏاري.

حجابن جو اوڙاهہ وچ ۾ اچي ويو،
اسان هِن ڪناري، اوهان هُن ڪناري.

اُلهندي اچو ها، اُيرندي وڃو ها،
ٻني ٻاک، اوير چڙهيون ها اُياري.

ٻڪارا، اُجارا بيابان ڪاٽي،
خوشبوءِ کوڙ ماٽيون، خيابان ڏاري.

اسين اُڀ کي ٻنيءَ ٻانيون نہ ٿا پر،
وڃي ڪير ڪيڏي، جي ڌرتي ڌڪاري!

سنجهيئي سنياري، جهجهي جوت ڪٽجي،
رهي رات سا، چنڊ ٻاري نہ ٻاري.

هليا ڪاڪ ڏي، قافلا روشنيءَ جا،
وڃا کي وڃائي، ڪلا کي قطاري.

نہ ڪا سُونهن ميري، نہ ڪو پيار پيلو،
اهو عشق استاد، پيو تو اُجاري.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

حُسن هوڪاريو، چيم: حاضر حضور،
شوق کان اڳ ۾ وڌي پهتو شعور.

عشق- مجنون ڪي نہ ليلي- حُسن کي،
عقل- قاضيءَ کي گهٽو ٿي آ غرور.

حسن کان يا عشق کان يا عذل کان،
ٿي ڪٿي ڪنهن کان، ڪلور آهي ڪلور.

آسمان آهي ٿي ڪونہ، آهي مگر،
فڪر جو ناهي، نظر جو آ قصور.

جا منجهان جا تي چڪو آهي، اجا،
جو نہ ٿيو آهي، اهو ٿيندو ضرور.

زهر کي ماريون تہ ڪو اڪسير ٿئي،
سُور کي ساڙيون تہ ساٿي ٿئي سرور.

ڪوششون، ڪارون بخاري بهتريون،
درد داروءَ کان سوا ٿيندو نہ دور.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

وقت اٺويهہ سؤ سال هڪ گهٽ اسي،
هاءِ ڪيڏي، اجا بيڪسي، بيوسي!

ڪرت[42] خوشبوءِ مٽان، هي ڪٽان جون رٽان،
واءُ نہ ويندو ڪٽي، گل نہ ويندا گسي.

اينمي دؤر ۾، علم جي زور ۾،
ڪابہ ڪاچي ڏي، ٻاٽيءَ جي ناهي ڪسي[43].

داٻ دل جو هٽي ياڪِ ڪينسر ڪٽي،
موت جهاتو هٽي، مُرڪ زوري ڪسي.

ديس پنهنجي ۾ آزاد احساس تي،
هِيس ڏاڍي وڏي، رِيس ناهي رسي.

رعب جي ريت سان، سوڀ سرندي نہ آ،
قرب جي ڪار ڪر، پوءِ بہ ڪانهي ڪسي.

ڳالهہ دل جي ڳجهي، وٺي ٻنهي کي سجهي،
تو نہ مونکي ڏسي، مون نہ توکي ڏسي.

ديد جو ديد سان، آهہ چنبڙي پٽي،
چاهُہ، استاد تو، چاهہ کي ڏٺي ڇسي[44].

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ياندا ويندا نيٺ پري،
ڳالهيون ڏنديون تِڪ ٻُري.

ماٺوءَ ماٺوءَ ۾ رس پنهنجو،
ڪي ڪي ڪانگڙ[45]، ڪي نه تري[46].

قاتل ڪلهه جي ڳالهه نه ڪر جو،
رهندو پوندا جهير جهُري.

ڪن تي رحمت، ڪن تي لعنت،
هر ڪنهن پنهنجي گهور گهُري.

پير پن ـان، پاپي تڙڪن،
آجائيءَ جي هِير چُري.

وقت رسالو، ماٺو وايُون،
ڪا ڪا مصرع هانءَ هُري.

عيدن ڪان عاشورن تائين،
ڳالهه پنيان وئي ڳالهه چُري.

ڪجهه نه هجي 'استاد بخاري'،
ساري پونءِ نه ناهه ٻُري.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

وزن چال ۽ قافيا تنهنجا قدم،
شاعري صدقي ٿئي توتان صنم!

وار لهرائن، يا جهولن تا جهنڊا،
تنهنجي قد بت جا قصا اوچا علم.

تنهنجي ڪُرڪڻ تي ڪڪر ڪارائجن،
تنهنجي مرڪڻ جا ڪٺن ڪنوٽيون قسم.

هر چٽائي تنهنجي چهري ۾ پسان،
تنهنجي پير ۾ تا وڃن رهجي پرم.

هڪ گهڙي اُکري تہ بي مُهري متان،
زندگي اهڙيءَ طرح گذري اتم.

بات بنجي جوت، جڳ جڳ تي جٽي،
بُت برابر تا بخاري ٿين پسم.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

موت کان سخت جِيون آڙئي جي جَڪڙ،
هر گهڙي هڻ هٽان، هر جڳهہ وٺ پڪڙ.

پير ايندي ۽ ويندي اُگهاڙا اٿم،
ڪين پاتم جُتي، ايتري تڙ تڪڙ!

سمنڊ کي، سج کي، بوجهہ کي، ٻج کي،
گيت کي، گونج کي، ڪوڙڪيءَ ۾ نہ ڪڙ!

سوچ جو پيچ ڪيڏو ڪشادو تہ آ،
ٿي پڪوڙي ازل ۽ ابد جي پکڙ.[47]

مون لڪايا لقا، من اُٿائي ڇڏيا،
آءٌ سوسو[48] سهي، فڪر منهنجا ڦڪڙ.

سچ تي سچ جي اوٽ ۾ جو لڪون،
ڪير وينو ڪري، ايترا ورَ وَڪڙ.

بات توسان بخاري ڪندي هبڪجي،
سُونهن سامهون ائين، هونئن ناهي هڪڙ.[49]

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

موت کي مات ڏي، موت کان ٿو مرين!
هيءُ ڇا ٿو ڪرين، هيءُ ڇا ٿو ڪرين!

ماڻ ميدان کي، سُوڳ ڏي سيج کي،
جُو کي جوت ڏي، جيءَ ۾ پيو ٻرين.

قرب ڪر قوم سان، شخص جو شوق ڇا،
موت مهراڻ ڏيُ، ڍنڍ تي ٿو ڍرين!

وقت ويهين صدي، ايٽمي دور ۾،
تاڻ تحقيق ڏي، وهم ڏي ٿو ورين!

هن جون جهوليون ڀري، ڇَٽ جهر جهنگ ۾،
جيءَ جي جنڊ ۾، ڏات پيو ٿو ڏرين!

منهنجو مفهوم آ، محض مضمون ۾،
تون ٿو عنوان تي، ڏيان ڏاڍو ڏرين!

اڻ ڪُڇيو، اڻ ڪَٿيو، زندگيءَ جو پرو[50]،
عمر جو دائرو، اڄ، سياڻي، پرين[51].

سوچ استاد، عيسيٰ جي تنهنجي مجا؟
ڏيهه- ڏاها اچا، ڏاڍ کان پيو ڏرين!!

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڇڏي هو هليا ويا، اُلن ۾ الاڙي!
پِنون ۽ پنائي بچيا پرجهلاڙي!

سمونڊ آهيون پيا پاڻ پاڻهئي پتوڙيون،
تلها تي ويا ٿئون، مٿان ترٽلاڙي!

اسان جي اندر ۾ عياشيون نہ ڳوليو،
جلن ٿا جگر ۾ وڏا ولولاڙي!

نہ ڳوڙها ٿا ڳاڙيون نہ لالون ٿا لاڙيون،
وهن پيا گسن تان، غمن جا گلا(52)ڙي!

هتي وڃ! اکين جي اڳيان، او اجل! هتہ!
دلي دوستُ آهن، تو ماريا دلاڙي!

مڃون ٿا مخالف، ملائڪ نہ ناهيون!
پلي آزماءِ، آهيون ماٺهو پلاڙي!

هي ڌرتي هميشہ هندورو نہ ناهي،
مٿرجي بچي تي، وڏا زلزلاڙي!

رقيبن جي سامهون، عجيبن جي آڏو،
هجن هر جڳهہ تي، هَمُون، حوصلاڙي!

اچن هو، لهي سوءِ، 'استاد' اسان جي،
وڃون، هيج سان ڇيڄ، پايون ڇلاڙي!

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪاڇي ڪان ڪارونجهر تائين، وک وک تي ميخانا،
تيز ڪهاڙين وانگر چلڪن، هٿ هٿ ۾ پيمانا.

ڇولي ڇولي بيت، رسالو، مؤج پريو مهراڻ،
ڪٺڪ ڪڪوري قرب ڪهاڻي، ونئڻ وڏا افسانا.

گرمي- سردي، موڪيءَ واري ميخاني جي موسم،
اوڪي- سوڪي، ڏوڪي پيئڻ مهراڻي مستانا.

پاڻ پڇون يا پاپ پڇائي، مرڻا ناهيون مور،
ميڻ بتيءَ جا ناهيون، آهيون ڏرتيءَ جا پروانا.

وڏ مليا تہ بہ ڏيڏ ڏناسين، ڏنبي مليا تہ بہ ڏاڻ،
دردن کي بہ دوائون ڏيون ٿا، ديد رکون ديوانا.

منڙي مُنڪر ورتو آهي، مرشد محبت کي،
نظر- نظر کي ڏيٺا آهن، نگر- نگر ندرانا.

سُهڻي- سُهڻي قدرت ساقي، باقي گهُرجي ڇا،
روشن- روشن ميڪش نظرون، چنڊ، ڪتيون پيمانا.

بربادي جو آئيندو آ، آبادي 'استاد'،
اوندهہ کي بہ اجالو ڏيئي، شال ڪريون شڪرانا.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

رڳو نوڪرن جو سِٽيل سِلسلو،
اِلهو تي ٻِلهو ۽ ٻِلهو تي ٽِلهو[53].

جو پِچري ۾ ٻولي، سو سڏجي ”مِٺو“
جو ٻاهر ۾ اُڏري اهو ”هو ٻلو!“

رڳو پنهنجا پهراڻ ڦاڙيا آتو،
پِڳون هو ٻڌيو تا ڏنگن پاڳلو!

جيئڻ جا سليقا، وڏڻ جا طريقا،
سکڻ جي گهرُو تا، سمي سان ملو.

نہ ڏاتار ڌرتي، نہ ڏاتار اُڀ،
اسين پاڻ پنهنجو ڪنداسين ڀلو.

چيو موت ’استاد‘ آزاد آهين،
گهڙيءَ لاءِ گهوگهو ڪري گهرگهلو.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

مليا زندگيءَ ۾ گهٽائي سهارا،
ٻه ٽي ٽوڙ تائين هليا، ٻيا اُڌارا.

ڏکين کي ڏسي، ڏاڍ ڀَگهري پوي ٿو،
مليا مِڻ ٿي، ٻاھ سان، لوھ پارا.

وڏو هاڃُ ڌرتيءَ جو ڏوهڻ اُڌيڙي،
وئي ڪُوڪ سهٽيءَ جي ڪوري ڪنارا.

ڦڙا مينهن جا، ڏوڙ ۾ ڏوڙ ٿي ويا،
سمنڊن تي سهڙيا ته سوگها سگهارا.

ڏهاڙي ڏسي ڏاڍ روئون نه ٿا پر،
اڃن ٿا اکين کي الاڙي اوڪارا!

نوان چِٽ 'استاد' اهڙا چِٽيا جو،
پراڻا ٻه ٽي ويا نڪورا نظارا.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪچهريءَ جي ڪچين سوچن تي ڪڙهنداسين،
رئڻ تي روڪ جي رهندي نہ ڪلنداسين.

ڪڏهن، ڪٿ وقت تُر پُنتي هتيو ناهي،
نہ تي پريات ٿئي، اڌ رات ڏسنداسين!

بدي پٽڪيو: ٻرو ٻوست ٻڃي چڏبو،
اسوءَ للڪار ڪئي: تہ بہ لاب وجهنداسين.

جتي سِم، سيڪ، تڙڪو تيز تت گهُرجي،
تتل ريتيءَ مٿان وسڪار وٺنداسين.

سرا[54]، اوتر تڪا، مضمون برساتون،
قلم بجليون، تُنبي تجليون نہ لڪنداسين.

سمو ہوڙو صفا، اُپ، نُپ اندو آ،
اسين هڪ ٻئي کي چونداسين ۽ مڃنداسين.

پڙها، اعلان ڪئين 'استاد' سُڄن پيا،
اسان انسان ۽ احساس پڙهنداسين.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

هو جهڄي پيو هتان، هي هجي ويو هتان،
لوچ سنسار ۾، ناچ کهڙا نچان.

بحث: ڪشمير، بيروت، ڪمپوچيا،
راڄ ريهاڙ ۾، راڳ ڇا جا ڇوان.

باھہ بغداد وٽ، آڳ ايران ۾،
ڪُوڪ قنذار ڪئي: ايشيا الامان!

روز پرمار آزار لامار ڏئي،
آمريڪا اڳيان، ايفروشيا مٿان.

روح، ڌرتيءَ جو راضي ٿئي جي ڪٿي،
عقل اولھہ وٽان، عشق اوڀر منجهان.

وڄُ، ڪوڙا هٽي، ڏيھہ ڏونگرَ ڏنييا،
ڇرڪ منڇر ڀريا، بند، سنڌوءَ ڀنان.

ٽڪري ٽڪريءَ رنُو، ٽڪري ٽڪري ڀني،
واءِ، سهڪي ڇيو: ڪنهنجا ڳوڙها اُگهان!!

ڪُوڪ ڪوئل ڪئي، انب جي آڙ ۾،
ٽُرمتي (55) تاڙ ۾، ڪِيھہ ٿي ءِ ڪٿان!

باغ 'استاد'، داڳيا ويا آڳ سان،
ڇڪ خوشبوءِ سنا، ٿهڪ بَدبوءِ ڏنان.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

شاعريءَ جا نوتبوڪ اڄ، ٻار ڪي رانديڪڙا،
ساز ريڊيءِ جا لڳا، ڇڻ مست ڪڙڪايا ڇڙا.

جا ٻُڌي سهڻي، اها ساڳئين لڱين جيئڻي نہ آ،
پر پيچي پيلا، پڪا، اڳتي گهڙي سگهبا گهڙا.

نرم غاليچا وڇايل فرش تي، تنگيون پُنيون،
در، درين تي ريشمي پردا، پِنن ڦاٿل پڙا.

ٻمُ برسايا وڃن، تي وي ڏئي ٿهڪي خبر،
ڇيت، ڇت تي ويا، ڪليو ٿا ٻارڙا ڪائن ڳڙا.

هائڊروجن ٻم ۽ ائٽم ٻم جا ٻنجي ڍير ويا،
پنج کنڊ آيا نظر ڇڻ پنج ڌرتيءَ جا ڌڙا.

ماٺهو، ماٺهوءَ کان الڳ ۽ قومون قومن کان جدا،
ڪيتري تائين اچا ڏڙ، ڏيان هينئڻ تيندا ڏڙا.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

محبت، محنت بڻ انسان،
اڌ حيوان تہ اڌ شيطان.

عقل زماني جو مضمون،
عشق جهانن جو عنوان.

هڪڙي تانگھ هتي ہي تاٿي،
طوفانن تي نئون طوفان.

مَلڪ جُهڪن يا منگل، چنڊ،
ماڻهو، تنهنجو مان مهان!

تازو تاءُ ڏئي تو تازي،
سوچڻ- لوچڻ جو سامان.

ڪيتر خير حياتي گهرندي؟
ڪيتر دم دم ڏيندا دان؟

تارا رڪَ اُڏامي، چمڪي،
شام شفق پڙڪيو شمشان.

عشق تہ اهنجو آهيئي ڙي،
عيش بہ آهي ڪٿ آسان!

درد، خوشيون ٻي ڳاڻ(56) بخاري،
رئڻ، کِلڻ جو هرڪو خان.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

رات پَروڻ تہ تارا چاڻ،
سورج ويجهو، سَج اهجاڻ!

رات تپهري تاڻُ[57] تپيو،
چوڏهين جو چندِ آهہ اُپاڻ[58].

پنبِ اوندهہ جو ٻيپ ڏري پيو،
لاتيون- ڪاتيون، ٻوليون ٻاڻُ.

باک نکاري، امبر آکي:
سَهج اچي پيو سورج ساڻ.

اوسر ۾ ايمان اتئي جي،
اجُ نہ ڪلهہ ڪان چاڻ، اجاڻ!

صديون سباٽ، سدا جڳ- دڳ تي،
سعيو، سوچ سندن سرواڻ.

مان تہ ڪٽي مانار مچان پر،
مشرق، مغرب ۾ مانڌاڻ.

اُجهندو ڪيڏو انڌ ڪري تہ ٻہ،
سُجهندو 'استاد' آهہ سُجاڻ.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

جي هن ڪُنڊ تي، ڪي ڪشالا بہ آهن،
تہ هن موڙ وٽ، هوجمالا بہ آهن.

جي منجهر جون مجبور چوليون چون ٿيون:
اباڻا اياڻا آپالا بہ آهن.

تہ لڪيءَ جا چشما اُيامي اُتن تا،
"تہ هن ئي جوءِ پاليا جوالا بہ آهن."

جي پرمار، پاپي، عياشيءَ جا پُتلا،
تہ جهونجهار، جوڌا جيالا بہ آهن.

اڳيان هوشو، هيمون، ٻلاول رزاقڻ،
نوان ڪي اُتم، اهم تالا بہ آهن.

جوانن، جيالن جي جاڪوڙ وارا،
هليو هُل، هزارين حوالا بہ آهن.

اُيا ڳاٽ، طوفان آڌو اترڻا،
اُهيئي تہ هوندا همالا بہ آهن.

رڳو پنهنجي قبضي ۾ ڦلڪون تہ ڪينهن،
ڪروڙين مکون، پيند، پالا بہ آهن.

ڪکر وڄ، جُهڙ، سڄ، شب روز شاهد،
اُڪي[59] ناهہ اونده، اُجالا بہ آهن.

فقط گيت؛ سنگيت 'استاد' ڪاتي،
مُرادون، مسئلا، ملهالا[60] بہ آهن.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ٻَکيا پنهنجي دل جا اُڌيڙي ڇڏياسين،
لکين لال، موتي کنڌيڙي ڇڏياسين.

ستارا وڃائي سگهياسين نہ تولئہ،
تہ کي کنڊا، کوکا تہ ميڙي ڇڏياسين.

سڄي رات جاڳي، سڄي آسمان جا،
سيپئي ستارا سهيڙي ڇڏياسين.

وڏو ميل ماڻهن جو آهي متل پر،
ڦريل ۽ ڦرينڌڙ نکيڙي ڇڏياسين.

سُکيءَ تي، سمونڊن، هوا تي، خلا ۾،
پرا پورهيتن جا پکيڙي ڇڏياسين.

وڏا ديوتا، ديوتا، ڀوت، ڀوپا[61]،
عمل، علم جي ۾ آڪيڙي ڇڏياسين.

تکيءَ روشنيءَ جا، تکيءَ زندگيءَ لئي،
کلا ساز کرڻا بہ ڪيڙي ڇڏياسين.

نکورين کڇهرين، نين منزلن جا،
سوين ساز ’استاد‘ ڇيڙي ڇڏياسين.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

پيار جو پهراڻ ٺهرايو ويو،
سونهن کي سان سهج، پهرايو ويو.

زندگي جڳ جڳ جوان، نت نت نئين،
دور تي نئون دور جرڪايو ويو.

ناچ ڪرائي نوان دن- رين ڪان،
خون ساڱا[62]، سن جو گرمايو ويو.

شام "ڪامڻ"[63]، صبح "مولم"[64] ٿيو شروع،
ڪالهه هو چؤڦير "چوورايو"[65] ويو.

زندگي طوفان، جهوُنڪو واءَ جو،
اوچتو اُڀريو، اُٿيو، آيو ويو.

صبح، سانجهي، سجُ، تارا، ماڪ، ڌڙ،
ڇا نہ تي هر روز ورجايو ويو؟

ماڳ جو راهي، رُنو، پرتو ڪٿي؟
وڏ ۾ وڏ ڪجهہ پند پرچايو ويو.

مارئي ڇا، مونجهہ ۾ سارو ملير،
هڪ ڌهر ڇا، ڏيهہ کي ڏايو ويو.

ڪوٽ تي ڪوني چڙهي ڪاٽيار ڪئي،
لوڪ ليکي ڳيچ کو ڳايو ويو.

آنڌ مانڌ 'استاد' جي ٻڏري ڪجي،
اڏ صديءَ جو درد آٿايو ويو.

o

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

۱۰

چون ٿا، ”زندگي سپني سمان آهي-“ ائين ناهي،
نہ ڪي جوڳي چون ”جڳ جڳ جوان آهي،“ ائين ناهي.

حواسن سان يا ادراڪ سان ڇُهجي نہ ڪجھ ڇئجي،
چون ٿا، سونهن کي ڇُهندي زبان آهي، ائين ناهي.

نہ تو سگهجي ڇئي هو پنهنجي قدرت ۾ نہ ڪيئن آهي،
جنين کي ٿا چون اظهر عيان آهي، ائين ناهي.

نہ سر تي سائبان آهي، نہ ڪا نيلي ڇتي، چاچا!
نظر جو آهہ دوکو، آسمان آهي، ائين ناهي.

اسان جو عشق نوري، ڄام جهڙو آ، متان سمجهين،
چڪوري- چنڊ وارو داستان آهي، ائين ناهي.

خفا آهيون تہ خود آهيون، جي خوش آهيون تہ خود آهيون،
فلڪ، نا مهربان يا مهربان آهي، ائين ناهي.

رقيبن جو چوڻ ’استاد‘، ڪجھ ناهي، رقابت آ،
رفيقن جو چوڻ جادو بيان آهي، ائين ناهي.

o

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

منهنجي دل جي تمنا جياري ڇڏيو،
مونکي مارڻ گهرو ٿا تہ ماري ڇڏيو.

منهنجي محفل مَچي، روشنائي ٻچي،
منهنجون ہوتيون ڪري تيل ٻاري ڇڏيو.

پل تہ گل ڦل ڦُٽن، ديس واسي سُنگهن،
منهنجو پاندو ڪري، پاڻ ڳاري ڇڏيو.

مان جي آهيان ڳرو، مونکي لاهيو پلي،
منهنجي ٻيڙي بهرحال تاري ڇڏيو.

جڻ تہ جايو نہ هُس، جڳ ۾ آيو نہ هوس،
منهنجي نالي مٿان ليڪ واري ڇڏيو.

ڪنهنجي دل تي لُڇي، ڪنهنجي اک تي پُڇي،
ايترو دلربا ڏيان ڏاري ڇڏيو.

ڪو تہ ڪافر چوي، ڪو تہ مؤمن چوي،
چو ٿا ’استاد‘ جو نانءُ ڪاري ڇڏيو.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

پنهنجي ٻَر ۾ هُو ڪٿي سچُو ته هو،
پر پسي مونکي ڀڳو، ڪوڙو ته هو.

چو وڇايل وقت کي ويٺي ڪُٺيوَ؟
نانگ نڪري ويو، بڇيو ليڪو ته هو.

رات، ڪارونيار، جهڙ، طوفان، لُڙ،
ڪجهه وڏو ها، وڄ جو تجلو ته هو!

عيش جي محفل ۾ ڳاياڻون نچي،
پوءِ ٻه پنهنجي گيت ۾ پٽڪو ته هو.

گوڙ ۾ گوهر فشاني ڪيئن ڪجي،
بيت بازي ڪانه هئي، جهيڙو ته هو.

گگهه اونداهيءَ کي گهوگهو ڏئي ڏنم،
صبح هن جي ساهه جو سهڪو ته هو.

اوچتو، ڪنهن ڪُنڊ کان حملو ڪيو،
مون وڏي ڀاڪر وڌس، پنهنجو ته هو.

هن انڌي اونڌي کي ڏونڏاڙي ڏسيو،
جو ٻه منهنجو شعر هو شعلو ته هو.

زندگي، دوکو نه هئي 'استاد' پر،
دلبري، سنسار جي، دَلبو ته هو.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

گگن جي گفتگو تارا تہ آهن،
پتر هن پونءِ جا نعرا تہ آهن.

ڏنو آ چنڊ، ڏاٽا تا نپايون،
اُتو، اڻ وِرچ، لاٻارا تہ آهن!

جيالن جي جري جوتن جي هينان،
دٻايا تا وجن دارا[66] تہ آهن.

جتي ڪاراڻ اتي چانڊاڻ چمڪي،
دغا جا رنگ دوڏارا[67] تہ آهن.

نوان نُڪتا، گلابي گوُنچ نڪتا،
پراڻا پن هلڻ هارا تہ آهن.

سڄي ڪُري[68] تي قبضو ناهہ پنهنجو،
ٻہ ٽي ٻارا، ٻہ ٽي ڏارا تہ آهن.

ڏنڊون، ڏورا، ٻير، ٻيلا، پهاڙيون،
چتائي ڏس، اُهي چارا تہ آهن.

تڙپ جن کي پياريل تجَ ۾ آ،
اُهي 'استاد' اسان پارا تہ آهن.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

هوءَ تي هاءِ ڳڏي ويندي آ،
شرم ۾ شام، ٻڏي ويندي آ.

وَڏ ڦڙو مينهن لڳاتار وسڻ سان،
هر ٻڪي پيڙهہ لُڏي ويندي آ.

روز، ڪونجن جون قطارون ڪُهندي،
تي تہ ڪاتي بہ مُڏي ويندي آ.

مور، مورن ڏي تين جي مائل،
ڍيل، ڍيلن ڏي ڪُڏي ويندي آ.

ڪو ڪندو ڳالهہ گهڙي جي آهي،
لوڏ، سُهڻيءَ جي لُڏي ويندي آ.

پيت جي ڏور ڏسي پيچري ۾،
پنک جي آس اُڏي ويندي آ.

قُرب ڏي ڪنڌُ جُهڪي پوندو آ،
هوڏ ڏي، هام هُڏي ويندي آ.

دل جي ’استاد‘ جي لرزي، ڇا ٿيو؟
دوست! ڏرتي بہ ڏُڏي ويندي آ.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

متي تي مماتي، وڏي ڳالھ آهي،
هلي پئي حياتي، وڏي ڳالھ آهي.

وڏي ڏُند، دونهات دوکي، ڏکي ۾،
سچائي سچاتي، وڏي ڳالھ آهي.

حُسيني شهادت، يزيدي تباهي،
ڪٽي ڪند ڪاتي، وڏي ڳالھ آهي.

ٻَري وئي، مَري وئي، وري ڪين سسئي،
سَتي سند تاتي، وڏي ڳالھ آهي.

ڪني سچ ڪِيندي، وٺي ٻنب ٻجندي،
جوانن جي جهاتي، وڏي ڳالھ آهي.

دليرن جي دل، ديس جي دل تہ آهي،
ڇڳيرن(70) جي ڇاتي، وڏي ڳالھ آهي.

ڦتيل فڪر، ڏايل، ڏڏيل ڏيل ۾،
ڪلا ڪائناتي، وڏي ڳالھ آهي.

'بخاري' جڏهن جا ٻہ، ڳائي ڀلائي،
چُمي ڏيھ ڇاتي، وڏي ڳالھ آهي.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

جياپو جيالو، وڏو ڪارنامو،
نياپو نرالو، وڏو ڪارنامو.

قصيدا نہ چئجن وڏيرن وڏن جا،
جتن جو جمالو، وڏو ڪارنامو.

ستمگار سنگسار جيتر ٿين ڪي،
مٿانئن ملهالو، وڏو ڪارنامو.

ڪلهوڪيءَ ڪلا جو، ڪمال آهي ڦيٿو،
اجوڪو اپالو، وڏو ڪارنامو.

سيئي روشنيون ڏيان ڏاران ڏُنڌلڪيون،
اندر جو اجالو، وڏو ڪارنامو.

ڪُڏيا ڪونڌ، ڪنڌار ڪُڏندا ئي رهندا،
هينئڙ ڪو حوالو، وڏو ڪارنامو.

چنيون، شعر، فوٽا، بہ سونا 'بخاري'،
اهوئي اٽالو، وڏو ڪارنامو.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

اَڄ، رڄَ رنديا ها تہ ڪٿي ٻڙڄ اُٿون ها،
مڃ موت ٻچي، تنھن کان اڳي ڪيس مُچون ها.

سر گھُرج ۾ تاريخ کي هو، گھور ڪجي ها،
ڪو هرج نہ هو پاڻ هُجون ها نہ هَجون ها.

رت- ريج، ٻهر ريت، ڪتو ٿي جي وطن کي،
ٻي ڪابہ نہ هئي واهہ، کُھون ها يا کُسون ها.

اونداهہ جو راڪاس، ڳليون، ڳوٺ ڳھي پيو،
گھرگھات ڪري لاٿ، اچون هان نہ ٻچون ها.

آن آهہ تہ ايمان، لَٽو آهہ تہ لڄ آ،
هي ڪفر ٿئي ها، جو اجھي لئي نہ لڇون ها.

ڪانيءَ جا نهيل ناهيون، نہ ٿون لوهہ جي هاني،
مغرور نہ چٽو مور، جُهڪو ها تہ جُهڪون ها.

'استاد' ڪٿي عشق، ڪٿي عقل هلائي،
ماحول مُنجھائي ٻہ، ڪڏهن ڪين مُنجھون ها.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سِٽ سِٽ ۾ مون ساهه وڌو آ،
واس، وڄا(71)، ويساهه وڌو آ.

دلڙي منهنجي، درد جهان جو،
دٻليءَ ۾ درياهه وڌو آ.

وقت ڪرائي ٽنگو ٽالي،
اونڌهه ۾ آڙاهه وڌو آ.

ظالم زار، ٽبرو ٽوٽي،
عام ته ڇا، الله وڌو آ.

طوفانن جا طرف ٽڪيو، جن،
صحرائن ۾ ساهه وڌو آ.

جنهن ڏرڙايو ڏڙ ۾ چقمق،
تنهن هڏ- چم ۾ چاهه وڌو آ.

ڪلڪ- ڪلا جي هلڪي سَرسَر،
ٽاڪوڙن ۾ ٽاهه وڌو آ.

ايندي سان 'استاد' اسان ٿي،
ڳارائن ۾ ڳاهه وڌو آ.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

وهم، وِڇا ڪي ونگ وڄهين ٿو،
ڪرٽا، پاڇي منجهه ڪڙين ٿو!

پوپاڙيءَ جو پاڇو بنجي،
پنهنجي پاڇي کان بہ ڀڄين ٿو!

ڪرها ڪارُن سان ڪيئن پُڄندا،
توڙي تلهڙن ساڻ تڙين ٿو.

ڪلهہ اُلهي ويو، اڄ اُبري پيو،
سانجهي، سنجها، سڄ وڏين ٿو!

دقيانوسي[72]، دڙدون ڪائي،
چوٿين سن جي ڏوڙ ڇڻين ٿو!

ڪاتن وانگر ڪُوڙ نپائي،
ووڙي ووڙي سچ وڍين ٿو.

وهڪ شعور جي واهُہ نہ ناهي،
شوق، شعاع کي ٻنڌ ٻڌين ٿو!

تنهنجو ڪوبہ ستارو ڪونهي،
تارا ڪنهن جي ڪاڻ تڪين ٿو؟

جو ڪجهہ ٿئي، ’استاد‘ اتيئي،
ويڙهيچن ۾ وند، وندين ٿو.

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڏڏر ڏڏر ٻت ڏهر ڏهر[73] جو،
پگهر پگهر مُنهن پهر پهر[74] جو.

نکٽ نهاري[75]، جڳت اُجاري،
الڳ الڳ ڏڳ نظر نظر جو.

وسن ڪٽيون يا ڪرن وڇون پر،
وٽن تڪيو رُخ ڪڪر ڪڪر جو.

ٻکين هٿن ۾ ٽنبن هٿوڙا،
جگر ڏري پيو پٿر پٿر جو.

الف وجهي ٿَل، اَٿل ڪريون ٿا،
اثر انوکو اکر اکر جو.

ڪٽڪ اُٿي پيو، اجهل عمل جو،
اجل اچي ويو، اگر مگر جو.

چڪر چلي ڪو چگو ’بخاري‘،
سفر سکر ٿئي، اڌر- سڌر جو.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪوهه تي، ٻيهي رهين، ڳورو نہ ٿيءُ!
واءُ تي، وڪري وڃين، هلڪو نہ ٿيءُ!

ديس تي، درياهہ تي، هالار ٿيءُ!
نوجوان، بازار جو سودو نہ ٿيءُ!

شينهن ٿي، شهزور ٿي، شودو نہ ٿي،
ڪير ٿو توکي جهلي، دودو نہ ٿيءُ!

ٻُوٽ ٻوٽا ڙيل، ڳچئين ڳارا ٻڌل،
ڳاهہ ڳاهيندڙ ڏڳو، ڍانڊو نہ ٿيءُ!

آدمي، جيڪي بہ ٿين سو ٿيءُ، جيءُ!
بس فقط ٻيوس نہ ٿي، باندو(76) نہ ٿيءُ!

سنڌ جو ٿيءُ، سچ جو ٿي سات جو،
اوپرو سونو هجي، تنهنجو نہ ٿيءُ!

چيٺ- چر، آڪاڙ- جهڪ، ٻُوسٽ ٻڌو،
مُند مٽجي ٿي پئي، ماندو نہ ٿيءُ!

سچ جو 'استاد' سهٽو سوجهرو،
وڄ وارو بي ٽُڪو تجلو نہ ٿيءُ!

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪير تو چئي ٽاڪئان شيشا ٽيون،
پاڻ ۾ ٽڪري ٻه ٽا ٽُڪرا ٽيون.

تيز اوتر ۾ پتر ييهي نه ٽي،
ڪوهه، ڪيرا، لوهه جا ٽنيا ٽيون.

چو پڇايون پاڻ کي پروانا ٽي؟
شمع جو جي شوق آ. شعلا ٽيون.

حُسن جي سامهون ٻه هيٺائي چڙيون،
قرب جي ڪوري تہ چو ڪنڙا ٽيون؟

هار سجٽن کي کپن، مالهي هجون،
ونگ جي ويري وجهن، وادا ٽيون.

باغ جي حد ۾، گلن جي گود ۾،
ڪوئلي[7/1] ڪُو، ينڙڪا پٽڪا ٽيون.

ڏير ڏادايون ڪري، هاڙهي هلن،
حقّ جا هوڪا، وڏا واڪا ٽيون.

شاعريءَ جي رمز ۾ ئي شاعرو!
قوم جا ڪُڙمي، ڪمي، رازا ٽيون.

داد سان بيداد کي پوري پجي،
پونءِ جي بنياد تي بريا ٽيون.

سونهن سان 'استاد' پنهنجو سر لڳي،
سو سيبئي سونهن جا راڪا ٽيون.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

مارُلَ جو ماتامر، ٽر ۾ ٽر ڪان ٻاهر ٽيو،
لوئياريءَ جي لاءِ، اوسر[78] اولهه، اوير ٽيو.

هيڏو هاٺو[79] هول، ڪارين ڪوٽين ڏاڍو ڏول،
راتو رات رتول، دالو دالو در در ٽيو.

حيرت ۾ هالار، ڪاراڪورمر[80] سڪتي ۾،
بي چين ۽ بيتاب، راوي، سنڌو، ساگر ٽيو.

ڪاري الفي وقت اوڙهي اوندهه آڏي رات،
صحرا ٻاتي ڏوڙ سر ۾، اوجهو[81] اوتر ٽيو!!

محلاتين ماتاب[82]، ڏوڏو ڏمر، نعرا ناچ،
پُونگن ڏي ٻلڪار، گوندر- غوغا، گهر گهر ٽيو.

ڏاڍي تولئي ڏاڍ، ڏرتيءَ ڏاري آهه ڏڪار،
پِٽ پِٽ تي بيزار، ٿُوٿو، توهر توهر ٽيو.

هيڏو حَبس[83] همير، ڪنني، ڪَچ جو سوڪ سرير،
ويجهو ڪو وسڪار، ڏاڍو آتو ٽر بر ٽيو.

آد جڳاد 'استاد'، مانجهي مارُو زنده باد،
مارو[84] مرده باد، نعرو نينهن نشانبر ٽيو.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

اٺين ڏير، ڏاگها، پڳا ٿا وڃن ڙي!
جيئن پويان پاڇا، پڳا ٿا وڃن ڙي!

ملي لڪَ روڪيو، هٽي ڏڪَ روڪيو،
ڪيون ڏاڍ، ڏاڍا، پڳا ٿا وڃن ڙي!

بچيا مردَ ميدان ۾، جُنگ- جوڌا،
پُٺا، پيلا، پاڙيا، پڳا ٿا وڃن ڙي!

ڏسي موت مُنهن ۾، جگر جهڙا جاني،
دلي دوست گهاٽا، پڳا ٿا وڃن ڙي!

الائي مزو ڪهڙو ماضيءَ ڏي آهي،
ڏهاڙي، ڏهاڙا، پڳا ٿا وڃن ڙي!

گهٽو ئي نگاهن جون، واجهون وجهون ٿا،
نظر مان نظارا، پڳا ٿا وڃن ڙي!

هي ڪنهنجو ڪلام آهي، جنهنجي ڪلا سان،
قلعا، طوق، تالا، پڳا ٿا وڃن ڙي!

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

بُزدلي، بي غيرتيءَ جي دوستي،
مرد سان مردانگيءَ جي دوستي.

سچ سان 'سقراط، سرمد، حُر، حُسين،
ظلم سان شمري شقيءَ جي دوستي.

هڪ غلاميءَ تي هزارين لعنتون،
عزت ۽ آزادگيءَ جي دوستي.

هر گهڙيءَ پيا موت جي دل ۾ هُرو،
جي گهُرو ٿا، زندگيءَ جي دوستي.

ڪنهن ڦُريندڙ سان ڦريل جو واسطو،
دوزخيءَ سان جنّتيءَ جي دوستي.

ڪٿين وَلر پيا ٿا پکيڙن جا پِسُون،
پر نہ طوطي، ترمتيءَ جي دوستي.

شمع پجري وئي، پتنگا ويا پچي،
سر گهري ٿي، روشنيءَ جي دوستي.

اعتدال 'استاد' آٿي طبع جي،
ڪجھ تتيءَ جي ڪجھ ٿڌيءَ جي دوستي.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

پَڪَ، پرک جي دنيا ۾، انومان اچي نڪتو،
ماڻهن جي مدد لاءِ هنومان اچي نڪتو.

الياس، خِضر ڪي چيو: گهر ُشر[85] کان خير،
جبريل جي پوشاڪ ۾ شيطان اچي نڪتو.

هر بيت هو بڪواس تہ هر شعر هو شوشو،
دانا ءُ تخلصُ رکي، نادان اچي نڪتو.

سنگسار تڏا ساھ ڪيا، پوھ جي پاري،
آڙاھ تي، آڪاڙ جو طوفان اچي نڪتو.

اونداھ جو اڌ رات ڪانپو، هانءُ ٿُتي پيو،
آفاق[86]. چيس: صبح جو سامان اچي نڪتو.

گهر آھ سو سڪرات ۾، در آھ سو دم تي،
تي موت مٿان صحن تي مهمان اچي نڪتو.

ڪلھ رات، گهرن لاءِ گهري جوت وتائي[87]،
اڄ شام، پري شهر ڏي شمشان اچي نڪتو.

پُنڻ تي وڃي برباد، مگر باغ سلامت،
مضمون ڪري دفن ڪو عنوان اچي نڪتو.

دل- درد جي درمان لئي 'استاد' پُڪاريو،
دلدار جو در بند هو، دهمان اچي نڪتو.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

بهار جو انتظار ڇاجو، خزان ڪڏهن پيا بهار بنجي
گهٽي گهٽي گونججي چڪي آ، پڪي پڪي ويو پڪار بنجي.

هوا ۾ ڳاڙهي گلاب جي بوءِ، سڄي ڪبي ڪان اچي رهي آ،
نظر نظر ۾ نچي رهي آ، خوشي، خوشبوءِ جو نکار بنجي.

سنپال گلچين(88)، نهار مالهي، ڪلي ڪلي تي نه پئي ڪٽاري!
تڪڙ تڪڙ ۾ متان ڪٽائين، تلهڙ تلهڙ(89) پئي ترار بنجي.

ڪنول، هزارو، عقيق ٽهڪيو، رتن، چنبيلي، گلاب مهڪيو(90)،
پٽي پٽي ڪير ڇا پٽيندو، ٻٽي ٻٽي وئي قطار بنجي.

هتي ته ڪٽڇي جي ڪوڪ ٻرجي، اُڌر اڌو اڌ ڪندي رهي ٿي،
ٿڌي پڌي تا اچن شڪاري، شقي وجن تا شڪار بنجي.

ڪڇو- پڪو سڀ ملير تي ويو، ننڊي- وڏي تي ماروي پئي،
ڇڙي ڇڙي تي هري هنئين ۾، جٿي جٿي جي تنوار بنجي.

ٻني- ٻني تي ٻهر لڳي ويا، ڪسيءَ ڪسيءَ، تي قدم ڪپي ويا،
سلڻ- سلي تي صفا ڄمي ويا، جوان- جوان جان نثار بنجي.

ڦڙي ڦڙي تي تلاءُ بنجي، ڪٽي ڪٽي تي ڪراڙ بنجي،
ڪٽو- ڪٽو تو خرار بنجي، ڄٽو ڄٽو ويو هزار بنجي.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ميان تو: ديس- دل کي، تنين، سگهي رت جي ضرورت آ،
مگر رت کي وري پاڃي، ڳيي، پت جي ضرورت آ.

لٽاشو، ميرڙو سنڌوءَ جو پاڻي پيا اسانکي ڏيو،
اسان ڪاتي پڪاريو آ تہ شربت جي ضرورت آ.

پڄي پٺي چيلهہ پرماريءَ جي پر چوٽي چتي ناهي،
اجا هن ناڱ کي لت جي مٿان لت جي ضرورت آ.

الائي ڪيتري ڪوشش ڪيي هڪ قوم ناهڻ لاءِ،
جڏهن هڪ نظم جوڙڻ لئي بہ محنت جي ضرورت آ.

قسم حق پاڪ جو، ان کان وڏو ٻيو ڪُفر ئي ڪونهي،
اُتي انصاف چٽجي، جاتي لعنت جي ضرورت آ.

غلامي، غير، غم ڇاڇا، غريبي، غرض ڪجھ ناهن،
فقط هر عين ۾ هڪ غين غيرت جي ضرورت آهي.

پُڇن ٿا: ”سنڌ ۽ سنڌين جي جو تسبيح ٻيو سورين؟“
چيم: هاڻي پچاڙي آ، عبادت جي ضرورت آ.“

’بخاري‘ سنڌ، سنڌي ۽ سدا سنڌونڊي دائم!
نہ ڪوثر جي، نہ حُورن جي، نہ جنّت جي ضرورت آ.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

جمدوتن سان جنم جنم چا، گهنتو گهارڻ ڏاڍو ڏکيو آ،
انڌ اکين کي، صبر زبان کي، پل پل پيارڻ ڏاڍو ڏکيو آ.

مارڻ ڪارڻ مار به ماري، ٻلوانن کي ٻار به ماري،
دانشور کي دار به ماري، يار، جيارڻ ڏاڍو ڏکيو آ.

انڌ، اُگهاڙو تي ٻيهي جي، تم، ڪُهاڙو تي ڪَڙڪي جي،
آڙو- ٻاڙو ڪنڌ ڪٽي چا، صرف نهارڻ ڏاڍو ڏکيو آ.

چنڊ لتاڙڻ سولو تي پيو، انڌ مٽائڻ اوکو آهي،
ڏونگر ڏارڻ کيل هٿن جو، ڏاڍو ڏارڻ ڏاڍو ڏکيو آ.

سقراط، عيسيٰ، سرمد ۽ منصور، عنايت ماريا ويا،
مرندي جيڪي جيئرا تي پيا، تن کي مارڻ ڏاڍو ڏکيو آ.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

گهَر گهَر ڏي انصاف گُهلن جي، اُڏرن امن امان،
کيئن کٿوريون، کِيرون ڏئي کن اُلفت جا اعلان.

سچ جي بچ تي، چِٽ جي چُرتي، گهوگهي جا ٿي گهٽ،
تڙپن تاتي تيز ترن مان نفرت جا طوفان.

قدرت، قسمت، مذهب، ملت، ڪنهنکي ڇئجي ڪوھ؟
انسانن کي جو بہ ڏنو آ، ڏک يا سک انسان.

گهر گهر جي اوطاق ٿئي، پوءِ ٿيندي سنڌ سراءِ،
مهمانن کي مانيون ڏينديءَ، مارُو ٿيا مهمان!

قُرلت جا ميدان مچن جي، جِيون ٿئي جنگاه،
ڪڙکن ڪان غضب جا، هٽکن قهرن جا ڪيڪان.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

چَبجي، چٽجي، چِپجي ويو آ،
سچَ، گهاٽي ۾، تہ بہ جِي ويو آ.

سُرهي سچ جو تيل نکرندو،
گهر گهر گهاٽو پهچي ويو آ.

سوچ ٽئينءَ کي سوگهو رکجي،
ساڳيو سنسو سهڙي ويو آ.

صاف ڪرايو ڪَن جون پاڙون،
ڪُوڙ چِچڙ تي چُهٽي ويو آ.

آسَ وسايو، واسَ گهُلايو،
حُبس[91] جهان تي مڙهجي ويو آ.

بگريءَ ۾ يونچال بمن جا،
تڙڪو[92] پُنڻن تي تر تي ويو آ.

هُو چاهي، هي چاهي، هاڻي،
هرڪو سياڻو سمجهي ويو آ.

سانگي ساڳيا، سُنگ سنگايا،
ايرو گهيرو[93] اڏجي ويو آ.

در در تي 'استاد'، ادا ڙي!
دانهن ڪري ڪا دردي ويو آ.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

اوهان ليکي اولهہ ۾ الهي وياسين،
ڏسو! هوڏي اوير ڏي، ايري وياسين!

مَرون ها ٻَڌي ٻوت، ٻُتجي وجون ها،
ڪري ڪُوڪ، گهر گهات گونجي وياسين.

هٽي سُوٿا، سُونبا(94)، اوهان جنس جاچيو،
اسان پاڻ اڳوات اُڊڙي وياسين.

جهنگن کي جهنجهوڙي، ڄرن کي ڇڇولي،
تکو تيز اوتر تي اُڏري وياسين.

چنبا، ڪنب، اکيون، ڇُهنب، ڇري ۾ پيا تَوَ،
ڪري لات، پرپات اُڏري وياسين.

مُڪرجي(95) متايو تہ تا يونءِ ياتي،
ڏسو! پنهنجي ڇاتي تي، ڄُرجي وياسين.

لڳاتار اُلجهي، وٺي سوچ سلجهي،
سهي سُور 'استاد'، سُڌري وياسين.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڊاهيندا رهون ڊوهه، اهو ڏوهه نه ناهي،
ڏوهن کي سڏيون ڏوهه، اهو ڏوهه نه ناهي.

طوفان ذرا سوچ، تڪو تي تو وڃين جي!
ڇوليون به ڪنديون ڇوهه، اهو ڏوهه نه ناهي.

ميدان جڏهن مرد نچائين تا ننگا،
روپوش ڪري[96] روهه، اهو ڏوهه نه ناهي.

جنهن جاءِ تي انصاف کي انڌير دٻائي،
ان جاءِ تي انبوهه، اهو ڏوهه نه ناهي.

جيسين ڪا تباهيءَ جي تلافي ٿئي تيسين،
افسوس ۽ اندوهه، اهو ڏوهه نه ناهي.

جي سوچ اٿون سون، ته ڪَس سون کي کهڙي،
جي لڳ ڪريون لوهه، اهو ڏوهه نه ناهي.

هڪبٺي کي گهُرون تا ته ٻري جو تو ٻهرتو[97]؟
پر پاڻ ۾ پاٻوهه، اهو ڏوهه نه ناهي.

حُورن جي رکين حُبَ، ڏنيون ٿئي نه ڇُهيون ٿئي!
مومل جو مِٺو موهه، اهو ڏوهه نه ناهي.

جيڪو به سچو آهه، وطن دوست ’بخاري‘،
سو تَر کي ڏئي توهه[98]، اهو ڏوهه نه ناهي.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

عشق هو، چرچو نہ هو، رؤنشو نہ هو،
باھہ جو شعلو هو گلدستو نہ هو.

عين عيشن ۾ تَتي تڙپي پئي،
اهڙي دل جو مون ڪڏهن سوچو نہ هو.

ديد، دل تي عشق آفاقي ڪيو،
چؤطرف گهيرو هو، ڪو لوگهو نہ هو.

جو وٺيو سو جيءَ سان جڙجي ويو،
دل چيو، ڪنهن جي متان تورو نہ هو.

مان بہ عيدن تي خريديان ها ڪٿي،
پر خوشي بازار جو سودو نہ هو.

پَرُ بہ هو، ٽيون سال، چوٿون سال هو،
درد دل هر سال هو، هڙو نہ هو!

پيار جي سچ پچ خراب ۽ خوار آ،
خوار هو هرڪو بچيو ڪو ڪونہ هو.

مفت ۾ محبت ڪانپوءِ لُٽجي ويو،
ايترو 'استاد' اڳ سستو نہ هو.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪا گهڙي بينسري وجي ٿي پٽي،
ڪا گهڙي نانگ ٿي ڏنگي ٿي پٽي.

چاپڙون ڳوٺ جون، اُسون غم جون،
زندگي ٻير ٿي پچي ٿي پٽي.

مؤج ۾ آهي دل سندم منڇر،
ڪا تہ نئين ڳاج ٿي اچي ٿي پٽي.

چو نہ دل، سنڌ جان رهي سَرچي،
سونهن- سنڌونديءَ وهي ٿي پٽي.

زندگي، سِڪ ڪري وڏي سهٽي،
تار- تانگها اچا تري ٿي پٽي.

تون تہ پنهنجون لُڇون لڪائين ٿو،
ديد، تنهنجون رُڇون[99] پڙهي ٿي پٽي.

تون تہ مُنهن جو پنو لڪائين ٿو،
ديد، دل جون سِٽون پڙهي ٿي پٽي.

ذات منهنجي ڪَڪر، پلر، ٻجلي،
ڪلڪ مان روشني وسي ٿي پٽي.

سونهن جي سَهج ڪي ڏسي آڏو،
آس 'اُستاد' جي وڏي ٿي پٽي.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڳٽيان ٿو تہ ڪافي جيو ٿو وڃان،
پُڄو ٿا تہ پايو لِيئو ٿو وڃان.

نہ جي اُڄ اُجهائي تہ مان ڇا ڪريان!
سڄي اڌ صديءَ کي پيو ٿو وڃان.

جو احساس، ادراڪ، اُلفت ڏنو،
اهو گيت ۾ اوتيو ٿو وڃان.

چون ٿا: ڏِئي مان ٻَري ٿو ڏيو،
ڏِيو پنهنجو ٻاريو ڏِيو ٿو وڃان.

اڙي وقت! مون کي ويندين تہ ڇا!
بروٽا ڀَهون(100) پوکيون ٿو وڃان.

سڄڻ، سُور، يا سهنج جيڪي هُئا،
اوهان سان اُهي اوريو ٿو وڃان.

جو ورتم سو واپس ڪيم، شُڪر جو،
اُتر ۾ بہ آهون ڏيو ٿو وڃان.

متان اوچتو موت 'اُستاد' گهوگهي،
بہ تي ٻولڙا ٻوليو ٿو وڃان.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سرس هو سهڻو هتي، ڪم هو نہ ڪو،
تون جتي پهتين، اُتي پهتو نہ ڪو!

غير- تنهنجي پير کي پهچي ڪٿي،
سونهن کي سهڙي ڪڏهن ڪوجهو نہ ڪو.

سر قرِئي کي سُرخروئي ڪٿ نصيب،
سچَ کي سمجهي سگهي ڪوڙو نہ ڪو.

چنڊ- داڳيل، سجَ، پڙڪيل تو لڳي،
تو سنئون سنسار ۾ سهڻو نہ ڪو.

سوچ ۽ سائنس جي سنسار ۾،
سنڌ ۾ رهجي ويو سنسو نہ ڪو.

دوست، دلبر ديس سان 'استاد' گڏ،
اڄ جي آجو هجي، اُلڪو نہ ڪو.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

پيئو پيئو، پريت جا پيغام ها،
جيئو جيئو، زندگيءَ جا جام ها.

تون ڪجئين منهنجي ۽ مان تنهنجي تلاش،
صبح سان هي شام جا انجام ها.

مون تہ هُن جا وار سُلجهائي ڇڏيا،
پوءِ پتو پيو، دوست آندا دام ها.

جرم بابت جيترا جملا مليا،
عاشقن تي ايترا الزام ها.

مان منهنجي، سوچ جو صحرا وڏو،
ناهہ تنهنجا مصر جا احرام ها.

جي گهڙيون گُذريون ڪَڙيون، سمجهيم سزا،
جي مٺا لمحا مليا، انعام ها.

عشق زرعي دؤر جو 'استاد' ابوءِ[101]!
خاص ها آباد، برباد عام ها.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ائين دلدار، منهنجي دل کي، محبت جي ضرورت آ،
جِيئين دنيا کي بي اندازِ، دولت جي ضرورت آ.

محبت هڪڙي اُڃ آهي، محبت هڪڙي بُک آهي،
نئون ڪو فلسفو ناهي، طبيعت جي ضروزت آ.

اوهان تي سونهن جي چؤنڪي، اسان تي عشق جو پهرو،
حقيقت کي پلا کهڙي، حفاظت جي ضرورت آ.

اڪيلي سونهن اڻ پوئتي، اڪيلو عشق اڻ واقف،
ٻنهي کي توڙ تائين، سات- سنگت جي ضرورت آ.

اهي ڳوڙهن- ڀنا ڳل مون، چپين، پلڪين اُگهيا آهن،
چون ٿا: هر عمل ۾ نيڪ نيّت جي ضرورت آ.

تون آئينو ڏسين چو تو، ۽ مان توڏي تڪيان چو تو؟
نظر کي ڪنهن به صورت، خوبصورت جي ضرورت آ.

نهاريان تو، نهارين تو، مٺا! مُرڪان تہ مُرڪين تو،
وٺي تي ڳالهہ ڏاڍي پَر، وضاحت جي ضرورت آ.

ڊڪي ڇڏ پنهنجي جذبن کي، متان 'استاد' پڌرو ٿين،
اديبن جي اڳيان آهين، فضيلت جي ضرورت آ.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سڪ سراب[102] آهي، سچ سيلاب هو،
جو نہ ٿي ساڀيان سگهيو سو خواب هو.

ڳالهہ ڳُٽبي محل ۾ ماحول جي،
ڏينهن جو مهتاب ٿيو بي تاب هو.

جو سدا ڇيڇڪي، سچ سو سمنڊ ڇٽو،
جو ٽپي، ٽڪڙو سُڪو تالاب هو.

بَر جو سينو، بحر جان بيچين ٿيو،
سون جو جهرڪو، سدا سيماب[103] هو.

هيءَ جهان جي خواب آهي، هُو جهان؟
پوءِ تہ هڪڙي خواب ۾ ٻيو خواب هو.

هُوبَهو ڪنهن جهڙو ڪو ماڻهو ڪٿي؟
نقش جو اُڀريو، اهو ناياب هو!

عشق بن 'استاد' بيشڪ الف- بي،
برهہ ڪانپوءِ هُو بہ هڪڙو باب هو.

o

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪچھريءَ ۾ ڇگو جو سوجھرو ٿيو،
پتنگن کي پڇاڻ جو ٻلو ٿيو.

پتنگن جو پڇڻ ڇئون يا نچڻ ڇئون،
ڀلو ٿيو، دل ڇيو: ڏاڍو ڀلو ٿيو!

متان ڀاڙي ۾ ڪنھنجو گھر جلي پيو!
اڱڻ تنھنجي تي ڇو ھي سوجھرو ٿيو!

سمندر[104]، آڳ ۾ سنجري، جٺي تو،
جيئڻ جو ھن جھان ۾ حوصلو ٿيو.

مرڻ جي ڪاڻ ھر ماٺھو جٺي تو،
جيئڻ جي لاءِ مربو، فيصلو ٿيو.

فلڪ آئي ڪتي ڪنھن تي فلڪ تو،
ڀلاري ڀونءِ تنھنجو ڀروسو ٿيو.

جڏھن ڪان عشق نونا تو چباڻي،
تڏھن ڪان سونھن جو سونو[105] متو ٿيو.

سليون ڪنھن سان نہ دل پنھنجي نہ ڏيدون،
اسانجو عضوو عضوو اوپرو ٿيو.

سڄي آڙاھہ، ڪٻي اوڙاھہ، 'بخاري'،
حياتي پلصراطي پيچرو ٿيو.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

هتان هوش روڪيو: رُڪي پئو! رُڪي پئو!
هُتان سونهن سهڪيو: پُڄي پئو! پُڄي پئو!

جتي پريت جرڪي، اُتي جهُومر جاني!
جتي پيار- پاڇا، لُڇي پئو لُڇي پئو!

ڪڏهن سونهن آرس پچيندي تہ هوندي،
ڪڏهن پريت جي پينگهہ پياري لُڏي پئو!

اُبس ايتري جو هينئون هارجي تو،
سِگهو تي، ٿڌي هِيرا تورو گهلي پئو!

هوا توکي پاڻهئي پکيڙي چڏيندي،
سچي سونهن آهين ڪتوري، ڪلي پئو!

ڏسين چنڊ، تارا تہ ڳاتو متي ڪڻ،
سُنگهين گل گلابي، ’بخاري‘ جُهڪي پئو!

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڏني ليل لولي: سُمهي پئو سُمهي پئو!
ٻَکي ٻاک آکيو: اُٿي پئو، اُٿي پئو!

او دل، منهنجي دُنيا، او دل، منهنجي ڌرتي!
مُٺي ماٺ ڇو آن، ڌماڌم ڌُڏي پئو!

ٿئين سوچ سسئي، ٿئين لوچ بخشي،
ڇُلين ڇو ڇپر ۾، ڇَپر سان ڇُلي پئو!

مزو زندگيءَ مان مڪمل وٺي ڇڏ،
ڏکيو جي نہ آهين، تہ هاڻي ڏکي پئو!

خوشيءَ ۾ اُيامي، غميءَ ۾ اُجهامي!
انهيءَ ڀاءُ سان ٿي 'بخاري' رُسي پئو.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سوچيان ٿو مان، جاڙ جيانِ يا نہ؟
چاڪَ لِڪائي، مُرڪ سڪان يا نہ؟

آڳ اندر ۾، داغ لڪايان ڪهڙا؟
ڏاگهہ زمانو، ڏاڪ ٿيان يا نہ؟

مُند مُند موڪي، زهر پياري ٿي،
ہَرُ پيتم پر، هيل پيان يا نہ؟

سُورَ سهيڙي، ساهہَ(106) ڪيم سرتيون،
ڏات ڏکيءَ کي، ڏاج ڏيان يا نہ؟

عقل ڏکي ٿو، عِشق ٻکي ٿو پيو،
هُن ڏي ڪنهن کي، ٿاڻ نيان يا نہ؟

يار چوائڻ، ؤارَ ڪرائڻ وارا،
تون جو سکيو آن، مان بہ سِکان يا نہ؟

تارَ ڪرايان، فون ڪٽي، ٻوليان،
ڪانگ اُڏاريان، ڦار وجهان يا نہ؟

هڪ هن تَرَ کان، ٻيو دلبر - در کان،
منهنجي مرضي، ڌار ٿيان يا نہ؟

پاپ نگر ۾ پيار ڪري 'استاد'،
نرڳ سرڳ جا ڏيک ڏسان يا نہ؟

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

جان کي جيون! ڏنئہ انعام ڇا؟
بانبڙا آغاز ’ ۾، انجام ڇا؟

زندگيءَ کان موت تائين زندگي،
هي تہ هڪڙو گام[107] ٽيو بيو گام ڇا؟

آد کان پهچي ابد، سوچيو خيال،
هيءَ تہ هڪڙي گام تي بي گام ڇا؟

وڏ ۾ وڏ ننڊ آهي آجيندي سڪون،
سا بہ جي سپنا تہ پوءِ آرام ڇا؟

ڪُوڪ ڪوئل تي چمن بي چين ٿئي،
وڄ جي ڪڙڪي، مچي ڪهرام ڇا؟

آه ٻاري ٻاه، جي ٻاهيون ٻرن!
ماٺ جي ماتام، پوءِ ماتام ڇا؟

شعر ڇا آجي، شعور اوچو[108] هجي،
ديد جي بي ديد، جم جو جام[109] ڇا؟

ماڪ، مڪڙي، بوءِ ڪرٽا، هير، سُر،
بيو اجا ’استاد‘ کي الهام ڇا!!

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

عشق اوتر، عشق کي آرام ڇا؟
ولولي تي ولولو، وسرام[110] ڇا!

شوق کي شايد ملي ڪا شانتي!
ارت کي آنند ۽ آرام ڇا؟

مون تہ ماڻھن جو ڪيو آ فيصلو،
صبح ماڻيم سُور، ماڻيان شام ڇا؟

اوپرو ڇو تو پرين زوريءَ ڪرين!
دوستيءَ ۾ ناتَ باتَ ۽ نام ڇا؟

عشق پنهنجي مُنهن 'بخاري' شهنشاھ،
حُسن جي سامهون هٽي هُو هام ڇا؟

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

روز رهزن وقت کي تو زندگي ڏيندو وڃان،
دل، جگر جاني جلائي، روشني ڏيندو وڃان.

ڪنهنکي طاقت آهه جو روڪي سگهي هن شوق کي،
هر نظر سان، هر نظاري کي تسي ڏيندو وڃان.

حال جا ماضِي تہ جا، پيو ڏور مستقبل ڏسي،
ديس کي تو دوست اهڙي درسني[111] ڏيندو وڃان.

قرض مون تي قرب وارن جو رهيو، باقي جيڪو،
هر گهڙي ڏيندي وڃي ٿي، هر گهڙي ڏيندو وڃان.

مينهن تي مهراڻ تي يا لاٽ تي چمڪات ۾،
حُسن، توڙي حقَ کي توري هٿي ڏيندو وڃان.

مونکي ڪم آهن يا غم آهن، انهيءَ کي ڇا ڪندين؟
وٺ تہ توکي ڪانہ ڪا ڳولي خوشي ڏيندو وڃان!

گيت جا سڪرات جي سا گيت تي 'اُستاد' پئي،
ويندي ويندي سنڌ توکي سوکڙي ڏيندو وڃان.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

جي درد دل اُماس ڪري، روشني ڪجي،
سِڪ، سونهن لاءِ لات سجي زندگي ڪجي.

تو دوستيءَ جو دنگ وڏو دائرو رکي،
هر درد مند دل سان وڏي دوستي ڪجي.

هي ڪو ضرور ناهه ته هُججي جتي ڪٿي،
جنهن جاءِ تي قيام ڪجي، ڪي نه ڪي ڪُجي.

ماڻهن جا مُنهن مزاج پڙهون يا پڙهون ڪتاب،
نيڻن جو پيئي نُور، پنهي سان پَڏي ڪجي.

هر شوق کي هزار دليون ٿيون کپن هتي،
هِڪ دل، هزار شوق، پُڇون چا پتي ڪجي!

محفل جي لاءِ مُحب گهڙا پيا پريون گهٽا،
بهتر ته بخش سنڌ کي، سنڌوندي ڪجي.

ڪوٽي خزان کَهي تي 'بخاري' سڏي بهار،
گهيرو ڪَري غمي ته ڪُليءَ دل خوشي ڪجي.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سانت هُن جي صحن جو عنوان هو،
تانگهہ جو هر ذهن ۾ طوفان هو.

هو تہ سيڪجهہ هو، نہ جي هو، ڪجهہ نہ هو،
ڇا چوان ڇا ڇا هُيو، ڇا ڇا نہ هو!

عشق اڻ جهل، پر پريشان هو ضرور،
حُسن سيڪجهہ هو مگر حيران هو.

دل جلي، سينو سڙيو، نيڻن رُنو،
آڳ پاڻي تي، اهو ارمان هو.

عشق جو عرفان اوتيندو رهيو،
عقل جو مون تي اهو احسان هو.

واسطو پنهنجو دماغ ۽ دل سان هو،
دوست ڪو داناءُ ڪو نادان هو.

تُرم[112] ۾ تڙپيو بہ، جهوميو چنڊ تي،
ڪيترو سوگهو، سگهو انسان هو.

جيترو اُوچو عظيم، ايڏو خسيس،
ڪيترو 'استاد' عجيب انسان هو!

هير هو 'استاد'، باغيچن چيو،
بريٽن باهيو[113]: تکو طوفان هو.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

کلفت ڪَني ڪرڻ کان، محبت رتي چڱي آ،
ڪوڙي قصي ڪٽڻ کان، هڪ سِٽ سچي چڱي آ.

محبت بچي پوي پوءِ، ميلا مچي ئي پوندا،
دل جا ٻچي انهيءَ کان محفل ٻڳي چڱي آ.

محبت جي مامري ۾، سنگت جي سلسلي ۾،
ڳٽتي ڪبي نه ناهي، پر جي ڪبي چڱي آ.

سُڏڪون نه تا ڏکن ۾، ٽهڪون نه تا سکن ۾،
هر حال ۾ چون ٿا سنجيدگي چڱي آ.

ڪاريون ڪٽيون نه ڪوليو، ٻوليون مٺيون ڪي ٻوليو،
رَسولِ رکي چڱي آ، ماکي چکي چڱي آ.

پنهنجا عزيز عضوا، ساٿي وڃن سَٽيندا،
’استاد‘! دل پڪي ڪر، جو دل پڪي چڱي آ.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

هيءَ گهڻ وٺي تہ ٿي پر گهڻ جي گهٽاڻ ۾،
ڪِيلي تہ ناهي ڦاٿي، ماڪيءَ مٺاڻ ۾؟

هڪ جرڪ جنتّي هئي، هڪ ڏرڪ دوزخي،
آئي نہ سونهن تنهنجي منهنجي سُڃاڻ ۾!

راتيون ۽ ڏينهن ساکي، گيسو ۽ ڳل گواه،
آ ڪائنات ساري ڪاراڻ، اڇاڻ ۾.

ڪارا ڪڪر مٿي تي، ڳاڙهي شفق ڳلن تي،
پريات مُنهن ٻسي پئي، نرمل نياڻ ۾.

جوين ۽ حُسن جاني، پالئي ٻہ شينهن ٻيلي،
ابرو تکيون تراروں ٻئي هڪ مياڻ ۾.

ڪافي چِٽا اشارا، وسڪار جا وِڄن ۾،
پنهنجي نظر پرين پر آ ٻڪ پڪاڻ ۾.

سسئي پنهونءَ جو ميلو، هر سال سُڄ ملهائي،
مومل ۽ مينڌري جي ورسي مساڻ ۾.

ڪلهہ ريج، ٻجَ، رونبا، اڄ لاب، ڳاهہ، وائر،
ڪلهہ ديد هئي ڪڪر ۾، اڄ اڪ اڪاڻ ۾.

هر روز صبح وانگر ’استاد‘ سونهن سهٽي،
هر ڏينهن نينهن آهہ نڪوري نواڻ ۾.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

تنھنجا جلوا، جھلڪن تنھنجي جوبن مان،
منھنجا جذبا، تڙپن منھنجي تن من مان.

رنگ ۽ روپ تہ ھرھڪ گل کي ھوندو آ،
خاص ڪتوري ايندي آھي ڪن ڪن مان.

عشق تہ آگ آھي ئي، سھڻا سُونھن بہ آ،
شوق ڪنيو مون، شوخي تو ڪنئي شعلن مان.

دل بہ ھجي ۽ دک بہ دکي ۽ دانھن نہ ٿئي،
اُدمان ڪيئن نہ اُٿندا ايندا چشمن مان.

ڪڪرن مان ئي مينھن پروڙي وجبو آ،
نينھن تہ نڪري پوندو آھي نيڻن مان.

باغ، بغيچن، عطر، عنبيرن ھوندي، ھوءِ!
رَت جي ڏپ چو مرندي ناھي محلن مان؟

اُڀ نہ ليندو ڪنھنکي تارا ووڙھ سان،
ڳول، پلي تون مونکي منھنجي لفظن مان.

خاڪ 'بخاري'، توتي تڏڙي ماڪ وسي،
شعلا پيا ٿا نڪرن تنھنجي شعرن مان.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ملیئہ جِیوَن، جواني، سُونهن، او جاني، بنا ناٽي!
ڏُکائي خوامخواهه ڏوکا، خوشيون پنهنجون ڇڏيئہ ڪاٽي.

اهو ئي پيار، جنهنکي پاپ چئي دل مان ڌڪارين ٿو،
منا توکي نہ جي گهُرجي، تہ مونکي ڏي پلا اٽي!

سِگهو ئي آءُ، جانيئڙا! اِجهو لولو پَکو آهي،
بهشتن مان هتي آدم کي آندو هو انهيءَ داٽي.

ڪڏهن موملُ جي ماڙڻ ڪاڻ، سوڍي سر سهايو پئي،
ڇُڪو ماٽي تہ سيجن تي، سُتل موملَ ڇڏي راٽي!

پنيان پيو موت ڊوهي، زندگي جهومي جهکي اڳتي،
ڇتيءَ ڇڪتاڻ ۾ انسان جي ماٽي تہ ڇا ماٽي؟

اڳي پچندا هٿاسين پيا، اهيئين ئي پاٽهئي پاٽهئي،
جڏهن ڪا شمع شعلا تي ٻجي پوءِ تا پڇون هاٽي.

اُڪنديِن عاشقن لئي تي سکي موکي، لڃي محفل،
ڏنو ڏوري اٿئون، منزل، تکي ڏي تيز تي تاٽي.

پَتائتي[114] پريت سان پورهيو، سچو سُرتيو سچڻ سهٽو،
'بخاري' بس گهٽي پاڳي، ۽ تي ٻاٽيون[115] اهي جاٽي.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سونهن سان سعيو ڪري دل لائجي،
نيڪ ڪم ۾ ڇو ڀلا گهٻرائجي.

سانجهه ساڻوڻ جي ”لبِ مهراڻ“[115] تي،
داستان ”بيدل“[116] سندو دهرائجي.

ڇا ته محبوب آهي ”موهن جو دڙو!“
ڪجهه ته ماضيءَ ۾ ڀي جهاتي پائجي.

نازپرور ساڻ گهمجي ”ناز باغ“[117]
سونهن کي سُرهاڻ ۾ تورائجي.

هل ته ”المنظر“[118] تي ڪا محفل ڪريون،
ڪو غزل ”سانگيءَ“[119] جو ڳولي ڳائجي.

چوڏهينءَ جو چنڊ، ڪينجهر ۾ ڪنار،
چنڊ کي ڪنهن قند سان ڦاسائجي.

هڪ مِٺو محبوب پيو ٻولي مٺي،
کير ۾ مصري ملائي کائجي.

آءُ ناهيان گيت تون ’استاد‘ ڳاءِ!
ڪنهن نموني قوم کي جاڳائجي.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

مان ڪٿي تو آڪيان، اوڪو نہ هو،
ڪجھ بہ هو جيون مگر ڏوڪو نہ هو.

ٿهڪ ها يا لُڙڪ ها يا ڇَهڪ ها،
جو بہ هو سڀ ساپيان، سنسو نہ هو.

چاھ جي چتڪي ۾ ڪُنڪو ساھ جو،
جهوم جي جَڙ ۾، لُڇڻ ڪيڏو نہ هو!

سَچَ ڪي صندلي نہ پر سولي ملي،
حق جو نعرو، هٽ جو ڪو هوڪو نہ هو.

ٿهڪ اهڙو مون نہ ڪنهن تائي ٻُڌو،
سَهڪ جنهنجي ۾ لِڪل سُڏڪو نہ هو.

ماڪ- ساگر، هِير- اوتر، چٽنگ- مچ،
ڪو جُزو ڪاتي رسي، ڪاتو نہ هو!

عشق جي سودا جي 'استاد' انتها،
هر مهل "هو هو" هئي، هو، هو نہ هو!

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

اسان آهون اُتاريون تا، اوهان پانيو تہ ڳايُون تا!
نہ تا ديدون ڏسو آليون، تہ، چا عيدون ملهايون تا!

سچي ڳالھ آهي سُندرتا، رکو تنهنجي سنوارڻ لئي،
ڪويتائيون(120)، سنگيتائيون ڪچهريون ڪئي سجايون تا.

هوا لهرون تي لچڪي تي، ڪُڀا ڪرڻا تي جهولن تا،
ڪلا جا ڪينرا چيڙي، نديون، نالا نچايون تا.

اسان جي سوچ ۾ هر رنگ ڪي پنهنجي ڪتوري آ،
ڪتوريءَ ڪي وري چاهيون تہ پنهنجو رنگ لايون تا.

ڪمن ۾ ڪا، غمن ۾ ڪا، مزي ۾ ڪا، ڏچي ۾ ڪا،
مَجون تا هر گهڙي سوچي، لُڄي، لوچي لنگهايون تا.

اسان تي هيءُ بہ الزام آ تہ سورج کي سڏيون چو تا،
اُڀرا تي، انڌاري رات جا تارا اُجهايون تا.

پڌر(121)، پاندو پسمر تي، پنپ اوندھ تي وچي تنهن ڪان،
ڪڏهن ديدون، ڪڏهن دلڙي، ڪڏهن جيرو جَلايون تا.

پلي جوڙي ڏِيڻن جي، پئي ٻري هڪڙي ئي جاري ۾،
نہ تا گل عقل کي ڪريون، نہ ڪو عشق ئي اُجهايون تا.

اڳياڙيءَ جي خبر ڪانهي، پڇاڙيءَ جو پتو ڪهڙو،
’بخاري‘ بس جلي، جرڪي وچين محفل مچايون تا.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

اوسر اُسري آيو اڳتي تنهنجي لئه،
ساڃهه سانجهه سويري جهرڪي تنهنجي لئه.

منصوري مَن، فرهادي فولادي هٿ،
صدين جو سرمايو تڙپي تنهنجي لئه.

عشق، عقل ٻئي ڳڏجي تنهنجي تات ڪندا،
جوش جهجهو تو سوچي، سمجهي تنهنجي لئه.

آسي پاسي پهتيون تنهنجيون خوشخبريون،
هير، ڪتوري گهر گهر ورچي تنهنجي لئه.

وقت برابر بيٺو ناهي ڪنهن جي ڪاڻ،
پوءِ بہ زمانو پيو تو ترسي تنهنجي لئه.

قرب وڃي تو وير، وڇوٽيون ڪاٽيندو،
اولهہ، اوير پيو تو پرچي تنهنجي لئه.

جوين ۾ ئي جيون کي سمجهايوسون،
جيتر جيئي تيتر تڙپي تنهنجي لئه.

ڪافيون ڪٽڇون، بيت ’بخاري‘ ڳيرا، مور،
منهنجي ڪَوتا[122] ساري ڪوڪي تنهنجي لئه.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

پل پل پيا ڏپ[123] ڏيندا آهيون،
موسم ته به ماٽيندا آهيون.

عقل جڏهن آزاريندو آ،
عشق آڏيءَ تي ايندا آهيون.

گھنگھر- گھوٽ اسان جو نالو،
پيڙون پيا پيڙيندا آهيون.

سونهن- سهاري، پيار- پناري،
موت متان جي ويندا آهيون.

گھورا، گھربل جا گولائو،
زخم، ملم ڏي نيندا آهيون.

جَرڪ جتي ڪا بَرڪ 'بخاري'،
ٽڙمر[124] تتي ٿي تيندا آهيون.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

لوڏي ناهيان، نوڳي ناهيان،
جنم جنم جو جوڳي ناهيان.

تن تم، من تم، دل تم دردي،
دوست، وڏيو تا دوڳي[125] ناهيان!!

منهنجا ڳوڙها، ڳوڙهيون ڳاهون،
مان تہ رڳي مينهوڳي ناهيان.

اڄ جو راڳي آءٌ 'بخاري'،
ڪالهہ رمئي[126] جو روڳي ناهيان.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ٻات وت ٻر منا، لات وت چو ٻرين؟
هيءَ چا تو ڪرين، هيءَ چا تو ڪرين؟

تون تہ منھنجو سڄڻ تو سڏائين وڏو،
منھنجو دشمن ڏسيو، نيڻ چو تو ٺرين؟ هيءَ چا تو ڪرين؟

ريشمي ريشمي تنھنجا ڳاڙها ڳٽا،
روئي تن تي منا، پرت وڻو پرين! هيءَ چا تو ڪرين؟

سونھن- سپنا ڏسيو، پَرِيُنِي چو پچين؟
ڳول ساپيان رڳو، پوڳ ۾ پيو ڳرين. هيءَ چا تو ڪرين؟

پَرُ بہ ڦرڪئين پئي، هانءُ ڦتجي پيو،
هيلھ سينا وريو، زور سان تو ڦرين! هيءَ چا تو ڪرين؟

پيار سان جي نھين ها تہ ’استاد‘ نيڪ!
سوچ ڪر سادڙا، خار سان تو ڪرين! هيءَ چا تو ڪرين؟

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

جو پهتو پنهنجي محفل ۾، سو پنهنجو ئي نظر آيو،
ڏنو جنهن جُوهہ تي جنهن ڏي، سو سهڻو تي نظر آيو.

ملي وياسين تہ سمجهيوسين، حياتي هينئن بہ هوندي آ،
وڇوڙو هو تہ هر لمحو، مسئلو تي نظر آيو.

ڪنارن جان وجهي ياڪر ڏنا دلبر دلاسا تي،
هينئون- ساگر مگر بي چين ڏاڍو تي نظر آيو.

سُڃاڻُو دوستو، هي ڪير هو، منصور يا عيسيٰ؟
عظيم انسان، سوريءَ تي بہ سرهو تي نظر آيو.

ازل ڪاتي، ابد ڪاتي، زمانو بي ڪناري پر،
ڪشادو تي جي سوچوسون تہ سوڙهو تي نظر آيو.

تو ويچاريو "اڳي پوءِ" تي ۽ هن سوچيو "هينئر هت" تي،
تڏهن 'استاد' هر ڏرَ تي اُڀرو تي نظر آيو.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

جھليو عشق کي، مونکي چو تو اُجاڙي!
ٻچي لوچ، اُچلي اُماڙيون الا ڙي!

ڏسي ڏيھہ ٻيئو، چِٽي ڏينھن ھوندي،
ٻبر شينھن تي تو، ڦڦڙ نينھن ڦاڙي.

الا عشق آڪاڙ جو سچ آھي!
اڳياڙي تہ ساڙي، پڇاڙي بہ ساڙي.

جگر، جوش سوڙو، ھِينئُون، ھوش سوڙو،
نظر جي سَبَنگھر ۾ ستمگر سلھاڙي.

اچا پيو انھيءَ کي لڳاتار ڳايان،
ڏنو پيار ھو يار ھڪڙي ڏھاڙي.

اسين قُرب جا آھيون قرضي 'ٻخاري'،
ڀلي قرب وارو اچي ڪو اُڳاڙي.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

نشو جيئن رهندو، شرابن ۾ آهي،
ائين حُسن هوندو، حِجابن ۾ آهي.

محبّت ثواب آ، پڪي ثابتيءَ سان،
سڏيل ڏوهه ڪن ڪن ڪتابن ۾ آهي.

متيون جلد، عنوان، نالو اڪيـن تي،
مگر ذات جي بات بابن ۾ آهي.

پڇاڙي بـ هن کي ڦِٽائي نـ سگهندي،
رڱيل شوق منهنجو شبابن ۾ آهي.

اوهان جي اُرهـ ڪي اُٿاريا سوال،
اسان جُوهـ پاتي، جوابن ۾ آهي.

محبت هجي ساڻ، پوءِ موج مستي،
اڪيلو 'بخاري' عذابن ۾ آهي.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڏسي، مَرڪي، مُنا منهڙو ڏيکي ورتئہ!
ٻُڪاري ڪي ڳيو ڏيئي کسي ورتئہ!

اکين چاهيو، اجا دل کي بہ سُڌ ناهي،
وڏو عاشق شناس آهين، لکي ورتئہ!

اجا انڪار کي ريڙهي ڪڍيئہ مس مس،
حِجاب ۽ هور کي هڪدم سڏي ورتئہ!

ڪڙي مُرڪئين تہ سهڻو گل ٽِڙي بيٺو،
اُتيئي گهنڊ پائي، سو پٽي ورتئہ!

صداقت وئي تہ پوءِ 'استاد' سنگت ڇا،
ڏِکا ڏڙ جو نہ ڪائي سر وڌي ورتئہ.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

مِٺي ڏاڍي مِٺي تنهن کان مِٺي آ،
غضب جي زندگيءَ ۾ دلڪشي آ.

ٽڙيءَ مان وِرهه جي وِهُ کي ڪڍان پيو،
ڏُکي مون سونهن مان سُرڪي پري آ.

گهڙيون- صديون، مهينا، عمرِ خضري،
وڇوڙي جي ڪرامت ڪيتري آ!

منجهيل، مجبور، سادي، بي سهاري،
ڪَسي ڪيڏي نہ ڪنهن جي بيوسي آ.

سياڻي جي خوشيءَ جو غم بچو،چو،
اجوڪي غم جي ئي ڪافي خوشي آ.

ڏُکڻ، ڏورڻ وڌيو ’استاد‘ ڏاڍو،
ڪم از ڪم عشق ۾ ڪجهہ زندگي آ.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

منهنجون ساريون محبتون، منهنجا منا، تنهنجون هجن!
تنهنجون ساريون دلبريون، دل تي چوي، منهنجون هجن!

منهنجا جذبا، تنهنجا جلوا، پيار جا دريا وهن،
تانگهه جي طوفان ڪئين ڇيڙي ڇڏيون ڇوليون هجن.

گفتگو تنهنجي گلابي، نهڪرون، ڏاڍيون، ڪنڌا،
جڻ بدن ڳاڙهي ۾ پدريون ڪي نسون نيريون هجن.

زندگي هڪڙي، انهيءَ ۾ هي هزارين هُرڪرون،
جڻ پيل ماڪيءَ جي شيشي ۾ ڪئين ڪوليون هجن.

صبح سان 'استاد' چو، تنهنجون اکيون ايڏيون تکل،
جڻ تہ ساري رات سي جاڳيون، تتيون، تڙپيون هجن.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

موت تائين، مون بنائي زندگي تنهنجي بلي،
موت کانپوءِ، منهنجي ساري شاعري تنهنجي بلي.

ڇا ڇوان دل منهنجي توسان هيتري يا هوتري،
جيتري تانگهه آهه جاني، تيتري تنهنجي بلي.

دل گهري ٿي دلربا، توسان سِڌو سودو ڪريان،
تنهنجا غم منهنجي بلي، منهنجي خوشي تنهنجي بلي!

تون جڏهن آئين تڏهن مونکي ڏنئه ڏاڍو مئو،
مون ڪڏهن ناهي ڪئي، ڪا شيءِ ڪڙي تنهنجي بلي.

جي ڪٺي دلدار ڪڻ، 'استاد' ڪي اهڙو اُکو،
جو ٿئي منهنجي ڪَسي توڙي پَڪي تنهنجي بلي.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

عشق کي هلڪو ڪيم ۽ حُسن کي ڳورو ڪيم،
هيئن ڪرڻ گهُربو نہ هو مونکي، الائي ڇو ڪيم؟

حُسن آهي بي بها ۽ دل بہ آهي بي بها،
بي بها تي بي بها ڏئي، بي بها سودو ڪيم.

حُسن جي آڳر وٺي هڪ پار جان هلندو رهيس،
زندگيءَ جو پيچرو اوکو ائين سوکو ڪيم.

عقل کي ڪجهہ اعتراض آهي سو ان کي ڇينپيم،
دل ۾ آهي دلربا سو دل کي البيلو ڪيم.

پيار ڪنهنجي جي ڪٿي پرواهہ، پاتيم پاڻ کيّ،
روح هو رولاڪ سو 'استاد' ائين سوگهو ڪيم.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

دل جي دک دک پٺي ڪري، پيدا تمنا ڪانہ ڪا،
نيڻ جي چيمبا تہ تيندي پٺي تقاضا ڪانہ ڪا.

چنڊ چَمڪيل، ڦول واسيل، ڪوڪ ڪوئل جي مٺي،
سو سڄڻ سڀ ڪنهن ۾ آهي سونهن سوڀيا ڪانہ ڪا.

زندگي پر ساٿ ڏي، يا زندگي پر وٺ مِنا،
ڪر پرين! پوري اسانجي من جي منشا ڪانہ ڪا.

زندگي انسان جي بِن بندگي گذري نہ ٿي،
پيار جي نہ تہ پيت جي، پر آهہ پُوڄا ڪانہ ڪا.

ڪجھہ رسالي مان ڪُڇو، ڪلياڻ نہ تہ ڪيڏارئي،
ڪُوڪ، ڪوهياري 'بُخاري'، آڪ آسا ڪانہ ڪا.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

شوق تنهنجو ٿي ٿي ٻنجي ويو،
دل لڳي مان، زندگي ٻنجي ويو.

چنڊ تارا، گل سڀ سودا نہ ڏين،
حُسن تنهنجو هڪ - هٽي ٻنجي ويو.

چؤطرف چمڪار تنهنجي سونهن جا،
چاهہ منهنجو چؤڏڳي ٻنجي ويو.

سونهن سان جيڪو جُڙيو سو جنتي،
جو ٽِڙيو سو دوزخي ٻنجي ويو.

قرب ۾ ڪؤڙو، ڪسارو، هي سمو،
شاهہ جي واڻي مِٺي ٻنجي ويو.

منهنجو سينو آ سدوري سنڌڙي،
تنهنجو سِرُ سنڌوندي ٻنجي ويو.

عاشقن آڏو وڏو هيڏو پهاڙ!
ڏوڙ جي آخر ڏڙي ٻنجي ويو.

جنهن کي تون 'استاد' ورڙيندہ رتين،
سو تہ تنهنجي شاعري ٻنجي ويو!

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

روز ڇيھون ڇيھون چوري[128] زندگي،
روز نڪري نٿين نڪوري زندگي.

جي گھسي ايندي تہ اڻ ڪوني الا!
جي رُسي ويندي تہ زوري زندگي.

ڪھڪشائن ڪانسواءِ ڪوڪو خلا،
پيار ڌاران پوري پوري[129] زندگي.

لطف ٿي اوڙ آھي جي توسان جيان،
ھاڻ تي تور آھہ توري[130] زندگي.

ڪي ڪچايون ڪي پڪايون تي ويون،
ڪجھہ ٺدوري، ڪجھہ سدوري زندگي.

ڪٿ گلن جا ھارَ، ڪٿ پاھڻ مٿان،
جا تہ ھلڪي جا تہ ڳوري زندگي.

زندگيءَ جي ذوق ۾ تا زندگي،
ڪير آھي جنھن تہ جھوري زندگي؟

قرب جو قطرو 'بخاري' بحر آ،
ٿورڙي، پر ناھہ ٿوري زندگي.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

اِئين عشق تنهنجي اشارن ۾ آهي:
جيئن لاٽ جي ڇاٽ تارن ۾ آهي.

تون ٻانهن ۾ مونکي وڪوڙين نہ ٿي پر،
نہ درياھ، ڪڙيو ڪنارن ۾ آهي.

ڪَپر ڏانهن ڇوليون هڻن ڇال ڇو ٿيون؟
ڪشش ڪا غضب جي اُڇارن ۾ آهي.

نہ مَڌ ۾، نہ مَٽ ۾، نہ موڪيءَ جي هٽ ۾،
هي هستي، هي مستي ميٺارن ۾ آهي.

متيءَ جي ڏِٺي تي ڏجي ڏوھ ڪهڙو؟
شرارت ۽ شوخي شرارن ۾ آهي.

ڪڪر تي وسان مان، ڪنوڻ تي ڪنوين تون،
ملڻ جو مزو ڪوهسارن ۾ آهي.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

مِني مَند، ڇوٽير چانڊاڻ آهي،
هوائن ۾ هاڻ نار هڳساڻ آهي.

مٺا مُشڪ، عنبر مَڪي، آئي موسم،
سرينهن ۽ سوتفن جي سرهاڻ آهي.

ملي مهل ميلاپ جي آهه مس مس،
ملهي ماڻ، ڇڪتاڻ، ڇاڪاڻ آهي؟

جيئن چنڊ ڏي چال چوليون هڻن ٿيون،
تيئن يار توڏانهن ڪا تاڻ آهي.

پنن ڪان گهٽي پريت توسان پرين ٿي،
وٺن ڪان مٿي تنهنجي واڪاڻ آهي.

اثين گيت، 'استاد' منهنجا گلابي:
جيئن تنهنجي ميندي ۾ لالاڻ آهي.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڪلا حُسن جي تو ڪٽي ئي ڪِٽي آ،
ڪنڌي عشق جي مون لڏي ئي ڪٽي آ.

رفيقن جي غفلت، رقيبن جي نفرت،
اسان تان مصيبت، لٿي ئي ڪٿي آ.

اوهان وارَ پنهنجا وري تا ورايو،
اسان آس پنهنجي ستي ئي ڪٿي آ.

سچو دور لاهي ڇڏيندو ڏکڻ پر،
ڪُني پئي رجهي سا، رڌي ئي ڪٿي آ.

وِٽي جنهن وڌي آهه بيجا 'بخاري'،
اها ليڪ ڊوهي ڊٽي ئي ڪٽي آ.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

حَسينن کي هر روز تحفا ڏيون ٿا،
جي نغما نہ آهن تہ سُڏڪا ڏيون ٿا.

اوهان جيڪي دلدار دوکا ڏيو ٿا،
سي دل کي بنائي دلاسا ڏيون ٿا.

چريءَ دل کي تنهنجي چپن جو قسم آ،
دلاسا نہ هوندا تہ دڙڪا ڏيون ٿا.

گهڙيون چار، بازار جو ڇهڇٽو آ،
اسان ڪان وٺو پيار، هوڪا ڏيون ٿا.

ٻہ ڳوڙها، تڏي ساهہ ۾ يار ويڙهي،
اُتي وقت 'استاد' پيٽا ڏيون ٿا.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سِڪندي سِڪندي نيڻ سُڪي ويا،
ڏِسندي ڏِسندي سال کُسي ويا.

جوڙ تہ جاني جِيون جوڙيون!
مُرڪ مري وئي، ٽهڪ ٽُٽي ويا.

پوءِ بهارون ڪهڙي ڪم جون،
ٽُڙ ڪان ٽِڙڪي تار ٽُٽي ويا!

آ آ پيارا، مُند مٽي آ،
ڪٽڪ ڪڪوري، قول ڦٽي ويا.

نينهن- نگاهون، پاند- پناهون،
لوڪن ليکي تير کُپي ويا.

قائم- دائم قرب ڪچهريون،
جوڙ ’بخاري‘، ڪوڙ اُٽي ويا.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

محبت وانجي، سرچائين ٿو صورت سان!
مانيءَ جي بُک لهڻي ناهي شربت سان.

ياڪرُ، بوسا ڪوڙ خريدي سگهجن ٿا،
دل تہ خريدي ناهي سگهبي دولت سان.

عشق مٺا آئينو ناهي جو ڏسجي،
پيار ڪرڻ آ سر ٽڪرائڻ پربت سان.

تاج محل[131] يا موناليزا يا ٽيمپيسٽ[132]،
هر فن پارو روپ وٺي ٿو رت ست سان.

ڪنهن ناهيو آ، ڪيئن ناهيو آ، هيءَ همڙو!
حُسن هميشہ آهہ ڏٺو مون حيرت سان.

ماندو هوندي، واندو ويهي چو 'استاد'،
توکي ڪيرون، پالو پيو ٿي پورهيت سان.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

هڪ وار نهاريو تو، ٻي وار نهارين ها،
ماري ته ڪٿي وڃجي، مڃجي جي جيارين ها.

عاشق ته نه آهين، پر معشوق به تون ناهين،
نه ته ميڻ بتي بنجي، پيو پاڻ پگهارين ها.

هڪ ڳالهه چڱو ٿيو جو تو چاهه چکيو ناهي،
بروقت پيڙڪين ها، هر وقت پُڪارين ها.

ٻئي رات لڙيءَ تائين انگ انگ نچائن ها،
مان عشق اُتاريان ها، تون سونهن اُتارين ها.

پاڙي جون پريشانيون ڪي ٻيون به اُڌيون هونديون،
جنهن مهل اُٿئين مون ڪان، گيسو ته سنوارين ها!

ميخانو سڄو جاني! انعام ڏنئه ڇا ٿيو؟
جنهن ڪاڻ سڪان، سهڪان سا سُرڪ پيارين ها.

جو پيار ڪٿي آيو، هر حال آگهامي ويو،
'استاد' عجيب آهين، ڪنهن کي ته ڏڪارين ها!

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

زندگيءَ ۾ مزو ڪٿان آيو؟
جوش، جذبو جهجهو جتان آيو.

سونهن سينگارجي جتان نڪتي،
عشق پاسو ونيو اُتان آيو.

چند چو تي ڪِڪو وِڪو ويو آ،
منهنجو محبوب آ ڪٿان آيو.

سمنڊ سيني ۾ تو تپي، تڙپي،
مينهن بنجي اِجهو مٿان آيو.

پيار 'استاد' هو ٻنهي پاسي،
عشق اُسري هُتان، هِتان آيو.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

موسمِ بهار ۾ به آبالو اداس هو،
بعضي هراس ۾ هو بعضي نراس هو.

اونداهه اڌ جهان تي قبضو ڪيو، مٿان،
سورج مُڪا سلام، اتي آس پاس هو.

ابليس جا حبيب، سرافيل جا سقه،
جبريل جو انهن جي جتي تي لباس هو.

احقر، حقير اهل تي اعظم، عظيم ٿيو،
انسان جي شناس اُڏي، اڻ شناس هو.

ڄاڻيءَ بغير جيڏيون، جوين اُجاڙ آهه،
پيتم نه هو ته پورنماسي اُماس هو.

نڪريو ڏسي ’بخاري‘، مٿي آب جو مزو،
وڪري ويو ضرور اهو واءُ واس هو.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

چاهيان ٿو تنهنجو عشق لڪايان، لڪي نہ ٿو،
مان ٿو مُنين ۾ مُشڪ ڇُپايان، ڇُپي نہ ٿو.

تشبيهہ ڪابہ توسان ملايان ملي نہ ٿي،
شعرن سان شان تنهنجو وڌايان، وڌي نہ ٿو.

محفل ۾ شمع ناهي، رڳو گل گلاب جا،
ڏاڍو ٿو پيار پنهنجو پچايان، پچي نہ ٿو.

روئي ٿي ديد، باهہ ٻکي ٿي دماغ ۾،
سورج ٿو مينهن ساڻ اُجهايان، اُجهي نہ ٿو.

هاڻي تہ پيار يار 'بخاري'! ڇڏي بہ ڏي،
جيون ڪان ٿو جهان ڇڏايان، ڇڏي نہ ٿو.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

هاڻي تہ هلي آ ني، هي عمر وهامي ٽي،
احساس اُجهامن ٽا، آس آ، سا وسامي ٽي.

جي حُسن املهہ آهي، دل جي بہ بها ناهي،
هڪ چيز خريديان تو، ٻي چيز وِڪامي ٽي.

ريءَ چيٽ هوا مهڪي، ريءَ چنڊ اڱڻ چمڪيو،
شايد تہ دعا منهنجي، اي دوست اَگهامي ٽي!

رَسُ جوش نوان جهٽ پٽ، نہ تہ راند ٽو هارايان،
تقدير تہ ڪاتل آ، تدبير بہ ڪامي ٽي.

’استاد‘ جي ڳوڙهن ۾، تون جو ٽو وڃين ڳوڙهو،
جيرو ٽو جلي جنهن دم، دل دوست اُيامي ٽي.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

هن دل جي اداري جو هينئر حال اهو آ،
برباد يا آباد، بهرحال اهو آ.

هر رات، نئين ٿاٽ اڻين ورهيه وهي ويا،
هڪ روز نه آ سوز، سڄو سال اهو آ.

ماڻهو به گهٽا ملڪ ۾ ناڻو به گهٽو ٿي،
محبت جو ڏڪار آهه وڏو ڪال اهو آ.

هن عشق جي ماحول جو هڪ ٻول ٿي ڪونهي،
جهٽ جهول ۾، جهٽ ڏول ۾، جنجال اهو آ.

آزار جي اونداهه ۾ ڪو شوق ٻري پيو،
هي شعلو جئي شال! جو مشعال اهو آ.

ڪي گيت گلابي ۽ به ٽي ميت مدامي،
’استاد بخاري‘ جو مڏي، مال اهو آ.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

تاز ۽ نهار هئي مارا،
گهورا هزار، مون پارا.

روڪين نہ ٿو ڀرون ڀورل!
لاهي ڇڏيائون لابارا.

تون ڪِل ڪٿي نہ مان ميڙيان،
چوڦير چنڊ ۽ تارا!

سوچون دماغ ۾ تنهنجون،
باغ ۽ بهار- ڦوهارا.

’استاد‘ حُجتون پنهنجون،
ڳوڙها، ٻہ- چار ڦوڪارا.

۱۵

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

اڄ تہ سوچون سياڳ جون ڳالهيون،
سونهن، تنهنجي سهاڳ جون ڳالهيون.

پئي پچاڙي ڪبي پرين سُرهي،
محب موکيون مهاڳ جون ڳالهيون.

ڪجھ ڪريون پانت پانت جون ٻاتيون،
پر جهجهيون محب ماڳ جون ڳالهيون.

نند مومل مُني، ڪُني سسئي،
ڪيئن نياڳي! نہ، جاڳ جون ڳالهيون.

ڳاءِ ’استاد‘، راڳ جيون جا!
ويڳ روڳي، ويراڳ جون ڳالهيون.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

زندگيءَ جو مزو، مسئلو ٿي لڳو،
ڪجهہ مِنو ٿي لڳو، ڪجهہ ڪڙو ٿي لڳو.

زلفِ زنجير جي ڏيگهہ نبري نہ ٿي،
ور ورن ۾ وڏو سلسلو ٿي لڳو.

عشقِ آزار جي آهہ، مون جي ڪئي،
ناز- انداز کي زلزلو ٿي لڳو.

جوڳ جوڳو ڏئي، يوڳ جنهن ٿي ڪيا،
يال تنهنجا وڏا، پرجهلو ٿي لڳو!

جو بہ جوڀن چڙهيو يا سَنيو يا ڦَٽيو:
لَنءُ لڳڻ کان اڳي لاڏلو ٿي لڳو.

پيار ۾ ڪو سُڪي، پنڊ پاهڻ ٿيو،
ڪو وڏي ۾ وڏو ولولو ٿي لڳو.

عقل کي، عشق اوڳو ڪري ٿو وجهي،
هي 'بخاري' تڏهن بودلو ٿي لڳو.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

دوستي، دشمني درميان، ٿي وٿي وارَ جي،
دل لڳيءَ، دل ڀڳيءَ درميان، ٿي وٿي وارَ جي.

اڪ ڪُلي ٿي نہ ٿي، اڪ ڪُلي ٿي پوي، جيڪڏهن،
موت ۽ زندگيءَ درميان، ٿي وٿي وار جي.

هيڏڙي دل وڏي دوست! هيڏي ٿڌي عشق ۾،
هيتريءَ، ايتريءَ؟ درميان، ٿي وٿي وار جي.

مُرڪ ڪوني وڃي، گهنڊروڪي ڇڏي، راهہ ڪي،
رهبري، رهزنيءَ درميان، ٿي وٿي وار جي.

پهڻ پوڄي بہ پيو ۽ تراشي بہ پيو آدمي،
گندگيءَ، بندگيءَ درميان، ٿي وٿي وار جي.

هوءَ 'استاد' ڪان دور رهندي ڀلا ڪيترو؟
شاعر ۽ شاعريءَ درميان، ٿي وٿي وار جي.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

نيٺ تورو ئي هو ڪٽي تو پيو،
تير، تاڻي، تڪي هٽي تو پيو.

گهٽگهرا تو سَجو، مجو مون پر،
هو نہ ڏس، ڪيترو وٽي تو پيو!

هڪ، ٻہ، ٽي، چار، پنج، ڇهہ، ست، اٺ،
شوق گهٽڪيو، گهڙيون ڳٽي تو پيو.

سونهن سينگار جي رهي آهي،
بخت ڪنهنجو ٻٽيو ٻٽي تو پيو.

هاءِ هئہ! هاڻ موڪلائي هي!
ڇاڙهہ مان ڀن ڇِڇي ڇٽي تو پيو.

سوز 'استاد' ساز تي پيو آ،
ساهہ تاڻيو- تٽيو تٽي تو پيو.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سونهن مونکي سچي خوشي بخشي،
زندگيءَ کي تتي، ٿڌي بخشي.

يوڳ ناهي، سٺو سنجيدو ٿي،
سونهن سرسي سچي پچي بخشي.

ڏينهن جو وار، چانورو آچن،
رات جو روءِ روشني بخشي.

هانءَ هرجا حضور حيراني،
ديد، ديدار- درسني بخشي.

عشق 'استاد' وت اتور آتو،
توئي توهي اها رتي بخشي.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

حُسن کي حرص جو شڪار نہ ڪر،
پاڻ تي پاڻ وار، يار نہ ڪر.

مان منگان، پوءِ ڏي، ائين ڏيئي،
مونکي محبوب شرمسار نہ ڪر.

منهنجي دل ۾ الائي ڇا ٿو ٿئي،
تيز ترڇي نهار يار نہ ڪر.

جوش، جوين سان گڏ گڏيو ايندو،
عشق جو ڏار انتظار نہ ڪر.

جو تہ قدبت ۾ ئي نہ ٿو ماپي،
سو تہ حد کان وڌيڪ پيار نہ ڪر.

ساهہ ’استاد‘ جو ائين، سمجهہ،
ايترو اؤنت اعتبار نہ ڪر.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

دوستي جيڪڏهن سچي ناهي،
زندگيءَ ۾ به زندگي ناهي.

تون به سهڻا، اجا ته اڻ پورو،
دلڪشي آ ته دلبري ناهي.

قول تنهنجا پڪا- پڪا بيشڪ،
زندگي پر پرين پڪي ناهي.

سيگهه ڪر، ڏيگهه ڪان ڏجان تو مان،
جو وتي ايتري وڏي ناهي.

دل ڦري جنهن ڪان ناهي ڪنهن ڦورو،
ڪا بلا آهي، آدمي ناهي.

ڪَئين سهيليون ڪنيون وتي ڳُڻتيون،
ڪٿ اڪيلي ملي خوشي ناهي.

جو اسان کي چوي چريو 'استاد'،
چاهه چٽڪي انهيءَ چکي ناهي.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ڳهورون ڏسي سگهاريون، ڳهرائجي وڃان ٿو،
ڳهائينِ ٿيون نگاهون، مان گهائجي وڃان ٿو.

درياهه دلربا تون، ٻانهون ڪيم ڪنارا،
ٻائينم تو تہ پيارا! مان ٻائجي وڃان ٿو.

مون کان تہ ڇا، اوهان کان، ڪنهن کان نہ تو لڄي ٿئي،
هن شوق بي شرم کان، شرمائجي وڃان ٿو.

چاهيان چڱن، چڱن کي، ڪجھ چاهبو بہ هوندس،
ڳايان رڳو ڳڻن کي، سو ڳائجي وڃان ٿو.

چُپ چاپ، نيڻ نوڙيا 'استاد'، سو انهيءَ مان،
سهڻا! ائين نہ سمجھو ڪو ڊائجي وڃان ٿو!

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ماٺو ملڻ جي مَهل ٻ، ڪوجهو ننڍو لڳي،
پر تانگهہ تيز آهہ تہ، سُهڻو ننڍو لڳي.

منهنجا گمان گواهہ، نشا ئي ٽُٽي ويا،
تنهنجو اهو خمار، هيئنر ڪونہ تو لڳي.

جو پيار مان سُٺان، پِيو، پارس سمان آ،
دل تي لُڄي ڇهاءُ، اهو ڇو نہ تو لڳي.

هي نيڻ سيڻ تنهنجا، هي هاڻ ٿاڻ تنهنجو،
مونکي تہ ڪجهہ ٻہ پنهنجو، منهنجو نہ تو لڳي.

’استاد‘ آهہ، جندڻ- جگر کي ڇُپي ڪٽي،
ڪوڪو، پکي پهاڙ ۾ سولو نہ تو لڳي.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

اي دوست، اُداسايون ڪنيو ڪوڙ وتان ٿو،
ڏاري ٿيون وجهن هانءُ جڏهن جوڙ ٻڌان ٿو.

ڪاٽي ٿو ڏيان داد، الا، درد ڪي پورو،
ساڙيو ٿو وجهي ساھ، رڳو آھَ ڪيان ٿو.

ماٺيان ٿو منا جوت رتي، ڏات- ڏِئو ٿي،
هر رات تکي تات لڳاتار جلان ٿو.

هر ماھ جي محرم، تہ ملي عيد ڪٿان ڪا،
هر روز نوان نيش، ڪٿان عيش ڪيان ٿو؟

رڳ، رڳ کي لڳي آڳ، چونءِ راڳ چوين ٿو،
لُونءِ لونءِ تي لڇي يار، تہ ڇا چيچ وجهان ٿو!

هي مون جو محبّت ۾ منا ميت پُڪاريو،
ڪو گيت، غزل ناھ، ڪيم ڪُوڪ مچان ٿو.

فرياد ڪرڻ لاءِ بہ 'استاد' هجي ڪو،
ڪو جارُ جياري ٿو تڏهن يار جيان ٿو.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ملي ذات ۾ زندگي ڏيڏ دم آ،
لڪان ٿيا، پڙهان ٿيا، ڪيان ٿيا، ستم آ!

هجن ڪئين حياتيون تہ ڪو لطفڙو ٿئي،
هي هڪڙي حياتي تہ هڪڙو وزم آ.

سچو پيار محبوب، پياري ڇڏين تون،
جي ڊاپي وڃان مان تہ تنهنجو قسم آ!

وڃان تو وسامي، جڏهن سوچيان ٿو،
هو ساٺول، هي پورل بہ آخر پسم آ.

اڳيان سونهن سينگار جي آهہ آئي،
پٺيان موت ’استاد‘، ڪيڏو ستم آ!

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

گهڻ ۾ گهڻ روئين لُڇين، تڙپين ته ڀلا!
ڪجهه پرين ها خون منهنجي جي بها.

زلزلي تي زلزلا هن عشق ۾،
ٿرٿلي تي ٿرٿلا تي ويا ٿيا.

سگ نه ٿي سهڪي ڪري پئي ڪوششون،
دل نه ٿي دهڪي، هٽي ٿي دَنبا[134].

لوڏ تنهنجي هيرَ تي لهرون هلن،
چيلهه تنهنجي بيت جا چِيڙها ڇَها[135].

وچڙنديون، ويندا وڏي ڏاڍا ڏچا،
پرچنديون، پوندا چڙهي پنهنجا ڀُها.

ڪا گلابي گهور، گهورون تي گهُري،
ننهن نه ڪر، هر حال ڪر، 'استاد' ها.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

رُڻ ڪم ڪانئرن جو ٿيو،
هلو ڪجهہ بوجهہ هلڪو ٿيو!

اڙها ڳوڙها، لتا لِينگها،
عزيزو! منهن تہ اُجرو ٿيو.

ستايل سَمجهہ سادائي،
ستائينڊرڙ ڇَسو[136] ڇو ٿيو؟

سوَن سُڏڪيو، ڏهن ٿهڪيو،
مزو محفل ۾ هيءُ هو ٿيو.

اڪين سان ٿيو مگر تورو،
گهٽو دل ساڻ دوکو ٿيو.

مليم صدما، ڏنم نغما،
اثر 'استاد' اُبتو ٿيو.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ٻري تي دل، سِگهي ساقي!
ڏِري پئي هانءَ جي تاڪِي.

ڪلالڻ، ڪوءِ تنهنجيءَ ۾،
ڇلي ڇوڪير چالاڪي.

اسانکي ڏي ٻَڪي موڪي،
ڀري ڀرپور ٻيباڪي!

جي تون اڄ آهين اوتاري[137]،
ته مان اڄ رات اوطاقي.

سموري سونهن جي سانگي،
اسان جو عشق آفاقي.

’بخاري‘ آخري خاڪي،
بچي تي بات ڪا باقي.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

تنهنجي تڪ، تيز نگاهن ڪان بچو ڪو ڪونهي،
جو نہ هر تير لڳو نيڪ، ڳُتو ڪو ڪونهي.

عشق جي آڳ ڪچهريءَ ڪي بنايو آوي[138]،
جو هتي آ سو پڪو آهہ، ڪچو ڪو ڪونهي.

سونهن ۽ نينهن جي سڀ ڳنهن ڪي سڃاڻپ آهي،
ايترو يار صفا ٻوپ انڌو ڪو ڪونهي.

ڪو ٻري پيو، ڪو ڳري پيو، ڪو ڀري پيو آهون،
تنهنجي ٻاڙي ۾ سڄي رات سُتو ڪو ڪونهي.

عشق جو آند نہ ڪو پاند ٻُڌون ٿا 'استاد'،
سونهن جي ذات نہ ڪا پات، پتو ڪو ڪونهي.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

جو سَجهي تو سو ڪري، گهور گهمايان توتان،
دل تَنبي تي تہ ٻهر ريت نيايان توسان.

تاس ترڙپي تہ وڏي سونهن سنڌ ۾ مان سُرڪيان،
جوت گهرجي تہ اچي ديد ملايان توسان.

تون پلي رعب رکي، مُحب پرم[139] رک پنهنجو،
مان قسم سان، تو ڪئين قرب ڪمايان تومان.

مان جي معشوق هجان، تو هجين عاشق منهنجو،
توکي ايڏو نہ سِڪايان نہ ستايان توجان.

منهنجي مجبور محبت تي صحيح ڪر 'استاد'!
جو لُڪان تو سو گهران تو تہ لڪايان توکان.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

جنهنکي جنهنکيءَ جيڙجي تو سو وجي تو پيو،
سوز وارا، پيارا پيارا سر ڪڏي تو پيو.

مون مکو مُرکي، نظر مان نينهن جو نغمو،
شوق کو هن جي نگاهن ۾ نچي تو پيو.

جنهن کي ساقي سمجهندي سُرکي گهرون ٿا پيا،
سو اڳي پياسو وڏو پيالو منگي تو پيو!

ڪا نه آگ آهي اندر ۾ جا جليو جرکي،
مُنهن حسينن جو هميشه چو بري تو پيو.

مون رُنو نيٺين 'بخاري'، هيءَ نه کي کينهي،
هُو پگهرجي هاڻ رڳ رڳ مان رئي تو پيو.

o

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

هُئا! پرين پرچي وڃي پوءِ ڇا ڪبي!
اجنبي ٿڙبي وڃي پوءِ ڇا ڪبي!

ڪير تو ڪنهن کي ڏسي هن دؤر ۾،
جو ڏِسي، سمجهي وڃي پوءِ ڇا ڪبي!

چنڊ، تارن، جون تلاشون ڪيتريون،
جهنگ جهر جهرڪي وڃي پوءِ ڇا ڪبي!

اوجهرو[140]، اُلجهي ٿي ويندو آ آئين،
سوجهرو، سُلجهي وڃي پوءِ ڇا ڪبي!!

جهانجهه، ڪارونجهر وڄائي، ڇَرَ نچي،
ڇاڇرو[141] ڇمڪي وڃي پوءِ ڇا ڪبي!

هن سمي سونهين نہ ٿو وحشيپڻو،
ماڻهپو، مرڪي وڃي پوءِ ڇا ڪبي!

آر- پار 'استاد' آهي اورڻو،
پريتڻو پڪڙي وڃي پوءِ ڇا ڪبي!

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

چيم: جهڙي گهران تو دوستي، اهڙي پَڪي ناهي،
چيائين: زندگيءَ کان اڳ ٽُٽي، ايڏي ڪچي ناهي.

چيم: مونکي الائي عشق پهچايو ڪٿي آهي،
چيائين: مون بہ پنهنجي جاچ اجا پوري لڌي ناهي.

چيم: اپياس ڪي پورو پتو، تنهنجو نہ منهنجو آ!
چيائين: سونهن، سڪ کي ڪا نظرُ سمجهي سگهي ناهي.

وچوڙو زهرِ قاتل پر هزارين آسرا اڪسير،
مِٺي ناهي مِٺا توريءَ حياتي پر ڪڙي ناهي.

اڪيلو او خضرا ڪيئن تو گهنگهر جهڙيون گهڙيون گهارين؟
هجي جاني، جواني، عمر پوءِ تنهنجي وڏي ناهي.

مان مجنون کان عليل آهيان، تون ليليٰ کان حَسين آهين،
تيون پاڳل، رُلون پٽڪون، سڄڻ اهڙي صدي ناهي.

لڙي وئي آ وَهي، دل ۾ اهيئي دلربا اڌمان،
هٿي ڏرتي وئي آ، سڄُ مان گرمي گهٽي ناهي.

لڪين موکيون، متارا پين، پيارن پيا، پڏارن پيا،
متي پئي آ، مچي تي پئي، پکي محفل، تکي ناهي.

پڇيم، 'استاد' کان: تنهنجو اڪيلو ڇا مقام آهي؟
اِکي قطرو، چيائين: پر ٻَڏيءَ جي ڪا ڪنڌي ناهي.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

پيار پيڙي ٿو، پتو هوندو آ،
پيار ۾ پوءِ بہ مزو هوندو آ.

جو سوا سونهن، بنا هُن گذري،
سو سچو ڏينهن ڏچو هوندو آ.

تنهن مهل هوش جهڪو ٿي سمجهو،
جنهن مهل جوش جهجهو هوندو آ.

جو جوان، تيز، توانو، تازو،
سو زمانو بہ تہ ڪو هوندو آ.

اڳ، جڳ کي جو لڳائين اوڳا!
ماڳ، تنهنجو بہ تہ ڪو هوندو آ.

عشق 'استاد' آگهو جو ٿيندو،
سونهن جو سات سگهو هوندو آ.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

تنهنجون نظرون مزو غضب جو آ!
توبهہ- توبهہ نشو، غضب جو آ!

چنڊ جو آ رڱو چِٽو چهرو،
تنهنجو نقشو سچو غضب جو آ!

ڪنڊ، ماکي مِني سُني ساٿي،
تنهنجو بوسو مٺو غضب جو آ!

هجر جو مسئلو قيامت پر،
وصل جو مرحلو غضب جو آ!

تنهنجي 'استاد' کي مٺا تنهنجي،
شوق، شعلو ٻڄيو غضب جو آ!

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

ميخانن کان منهن تو مٽائين، منهن ۾ مٽيندين ڪيسيتائين؟
سرڪ پري ڏس سهٽا سائين، چرڪ پريندين ڪيسيتائين؟

آءُ اُجارو،تون تاسارو، سڌ ۾ سڌ ڏي، سوچ سهارو،
سوسو تي تو ساهه سُڪائين، سهٽا سڪندين ڪيسيتائين؟

پيار ته ڪنهن سان تون ٻه ڪرين تو، دل جو دل ۾ درد ڌرين تو،
دل جي ڇڪ کي ڇو تو ڇُپائين، لڪندي ڇُپندين ڪيسيتائين؟

چاهه اهو جو چڳ چڳ چمڪي، تڙپ اها جا رڳ رڳ تڙپي،
ڪوڙي لالي، ميندي لائين، دوکو رکندين ڪيسيتائين؟

اڄ نه سيان، 'استاد' اجائي، ترت ڪري وٺ قرب ڪمائي،
مهل اها ٿئي مور ملهائين، جِي جي جيئندين ڪيسيتائين؟

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

تنهنجي منهنجي ڳالهہ هلي پئي، يارن ۾ اغيارن ۾،
سرير، سُس پُس سنهڙي پسجي، اوڙي پاڙي وارن ۾.

هلڪا هلڪا واچوڙا، هر چؤواٽي تي ڏوڙيا ڪن،
انڌاريون، طوفان اُتن تا، اوطاقن اوتارن ۾.

ايڏان تون پيو پاسا بدلين، هيڏانهن اُتلان پٽلان مان،
تارن شايد تاڙي ورتو، چربر چِم چِم تارن ۾.

مجنون ناهيان، پوءِ پي، سيڪي سھٹو پوندو مجنون تي،
ٻڌجي تو ٻاڦور پئي آ، ٻيڙي ٻوڙين ٻارن ۾.

هاڻي ڇا تو سوچين، سڀ ڪجھہ اڳ ۾ سمجھيئہ تي ’استاد‘!
خون، ڪتوري لڪٹا ناهن، ٻاري ٻاري ٻارن ۾.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

۱

عاشقي آزاهہ پڙڪائي وئي،
عاشقي، اوريڪ برسائي وئي.

درد ڪان دن- رين دنيا پٿي لُڇي،
چند، سچ سمجهيو تہ سهسائي وئي.

هي ڪتان، هيڏي تڪي تڙپي هوا؟
پن تہ چا، پجرا بہ ڦتڪائي وئي.

سوجهري جهر جهنگ جهومائي ڇڏيو،
سانجهہ، سارو سهنج سهڪائي وئي.

ڪا گهتي، مقتل ۾ گهاگهائي گهڙي،
ڪا مهل، محفل ۾ گهبرائي وئي.

ڪوڪ جا 'استاد' پڙڪي ڪنن مان،
بر تہ چا، پر بحر پڙڪائي وئي.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سونهن تي هر هر هتي آئي وئي،
جا متي محفل، مچي جائي وئي.

اوچتو الهام تي، ڪاتي لتي؟
ڳالهه هيءَ ساڳي، اڳي ڳائي وئي.

باک، پڳ پڳ، ماک چنڪاري ڇڏي،
شام، وک وک تي وڌي ڇائي وئي.

مَنڊجي مهراڻ ته به مستي ڪري،
سَنڌ سَنڌ تي بَنڌ ٻڌرائي وئي.

هاءِ، سپنن سان سوين سپنا ڳنڍي،
آرزو، فردوس پهچائي وئي!

شاعري، فرياد، آلاپ، انتظار،
دل، دکي، ’استاد‘، وندرائي وئي.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سمجهڻ جهڙي سوچ اسانجي،
سانڍڻ جهڙي سوچ اسانجي.

هيج– هنئين جي هندوري ۾،
لوڏڻ جهڙي سوچ اسانجي.

شوق، شعور جي تارازيءَ ۾،
تورڻ جهڙي سوچ اسانجي.

مشرق– مغرب، محفل– محفل،
اورڻ جهڙي سوچ اسانجي.

ڪلندي ويندي، وٺندي ويندي،
سُرهڻ جهڙي سوچ اسان جي.

وير، وڇوڙا، ويڇا ڇاڇا،
سرڇڻ جهڙي سوچ اسان جي.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

عشق بنا بيراڳي دل،
سڪ ڀڪائي ساڳي دل.

چوڏهينءَ جي چنڊ وانگي چمڪي،
دوست اسان جي داڳي دل.

توڏي تاٽي تاٽي هاٽي،
جُوهہ سُتي تہ بہ جاڳي دل.

هوندي هنج- هڳائن ۾ آ،
واسن سان جا واڳي دل.

ڏڳ- ڏڳ ڳائي، وڳ وندرائي،
ٻنجي مائي ياڳي، دل.

ماڳ مليو تيو ياڳ 'بخاري'،
روڳ پڳو تي، راڳي دل.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سنڌ سنڌ سوڳها، ڇيج وڃهان ڪهڙا؟
رڳ رڳ رينگا، راڳ چوان ڪهڙا؟

رمز، ڪنايا، ارت، اشارا ڇا ڇا؟
سانگي سادا، راز رکان ڪهڙا؟

مان به ڪلان ها، دل به چوي ٿي، لا!
پاڙي پتڪا، ٺهڪ ڏيان ڪهڙا!

پيلا چهرا، تن تي نيلا پاڇا،
هائي چاچا! حال پڇان ڪهڙا؟

ننڍڙا ننگا، انگ منگن ڪپڙا،
هيلهه وڏيرا! ونئڻ وڃهان ڪهڙا؟

شاعر، تنهنجون سڀ تشريحون ٽانڊا،
وٺجن آنڊا، داد ڏيان ڪهڙا!

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

•

نراسائيءَ جي ساگر ۾، اُداسائيءَ جي اوتر ۾،
هزارين همتون تہ بہ تيز آهن تانگھہ جي تر ۾.

پڇون پولا، ڪيڏون دل هول، بس محبوب سامهون آ!
اڃهو سيخون ٽُٽيون، ڏارون اُڏيون ديوار ۾ در ۾.

اهو آفاق جو پيرو وڪوڙي تو نگاهن کي،
خيال آهي اجان اڳتي، اُڏام آهي اجا پر ۾.

عذاب آ، عيش آ، ڏُک دوڙ آ، جنت، جهنم آ،
هوشياري، پنهنجي دنيا پهچي وئي آ، هاڻ محشر ۾!

وسايو ماڻهپو، محبت، اُجهايو ايتمي باهيون!
سڙايو تا وڏا ڏاها، لڳايو آگ تا گھر ۾؟

پتو ناهي تہ ڇا پرمار- پرماڻن رٿيو آهي؟
اسان 'استاد' سوچيون پيا بهاريون، بستيون بر ۾.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

بين بي چين وو وو، وڄائي ڇڏيون!
چو نہ، چمڪار، ڇيرون لڄائي ڇڏيون!

اونگهہ وگهري وئي، اوجهراٽيون اُڏيون،
جاڳ جيءَ کي لڳي، آڳ ڳائي ڇڏيون.

ڪير جهڙ جو ڪري ڪيترو انتظار؟
سمنڊ، ٿر جي هٿن ۾ ٿمائي ڇڏيون.

سست پهٽن جا سِينا، پنا بي مَنا،
شعر ماٺهن جي من تي ڇپائي ڇڏيون.

دوزخي دور کي جنتي ڪو ڪري!
مشرقي، مغربي آزمائي ڇڏيون.

پوءِ مقامن، مساٺن ۾ موقعو ڪٿي؟
آ ’بخاري‘ ، ڳليون، ڳوٺ ڳائي ڇڏيون!

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سٽ سٽ منجھ سڏوريون سارون،
پڊ پڊ پيار پُڪارون، ڪارون.

اکر اکر جا ارٿ نرالا،
زيرون، زبرون، جيتون - هارون.

پوھہ پٽن تي، چيٽ چٽيون پيا،
برف پٽن تي، بيت بهارون.

مونجهارن جي مَرُ ٿي لهي وٿي،
آس وسي پٿي ڏٿي اوچنگارون.

"رنبا- رنبا" چنگ- چنجورون،
جهومي پومي آرون- پارون.

لوءِ لوءِ جون 'استاد بخاري'،
لٿي- لٿي ۾ تڙپايون تارون.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

لوڪ جِتي: لهوارا رهندا، عاشق اُت، اويارا رهندا،
سهڻي- ساهڙ، پارا رهندا، موسيٰ، مائو، وارا رهندا.

جي ها! جُهرندا گهر گيسر جا، جي ها! جيئندا جود جتن جا،
پنگ- پتا برباديون ٽيندا، رنگ- رتا اوتارا رهندا.

صحرا ڪيسين صحرا ڏسبا، ويرانن ۾ وسنديون وسنديون،
آب مٺي جا گهر گهر گهورا، ساگر سي ٻہ نہ کارا رهندا.

چوٽا تَرَ مان چاڻ ٽڙايو، جيجل ڏر جو هاڻ جلايو؟
پيلا باغ ڪٽايو تا پر، پيجيل پنيون، پارا رهندا.

مور، ڪبوتر، ڪونجون، ڳيرا، هيٺئن جي ٽيندا ٻُوٽيون پيرا،
پوءِ، هوا ۾ هاءِ بکارن بازن وارا جهارا رهندا!

جعلي ڪوڙيون ڪالونيون ڪي، ڌرتي ڪي ڌمڪائن ڇا؟
جڙتو انڌ، انڌارن تارڻ ڪارڻ سجُ- سهارا رهندا.

پائي پائي جا پائيندين؟ ٻوڙي ٻوڙي جا ٻوڙيندين؟
دريا، ڌرتي، ديس ڪشادو، ڪاڇو، ڪڇ، ڪنارا رهندا.

ماري، ماري پاڻ بہ مرندو، قائم قاتل ڪوبہ نہ هوندو،
ڪنجي ڪنجي دز تي ويندا، ڪيتر ڪات، ڪنارا رهندا؟

قدرت ڪي منظور اهو آ، اوسر جو دستور رهيو آ،
جن جا ڏنگ ڏيرا، ڏرڪيا، سوڳها سنگ سگهارا رهندا.

جيون سڀ ڪجهہ سمجهہ 'بخاري'، خوشبو، بدبو جر تر جاري،
سوڏن تي ساراهون وسنديون، پاڙين تي ٻوهيارا رهندا.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

نہ تنهنجا نہ منهنجا اُهي آر رهندا، هميشہ هميشہ!
پرين پيار جا پر پتاپار رهندا، هميشہ هميشہ!

ويا حُسن وارا هتي هوڪ پنهنجي وسائي، رسائي،
سي سهڻي ۽ ساهڙ جا سينگار رهندا، هميشہ هميشہ!

نچي نرتڪي تي، جڏهن جنهن بہ جاءِ تي، جواني جيالي،
انهيءَ جا اهي انگ، آثار رهندا، هميشہ هميشہ!

نہ نوريءَ جو جلسو، نہ سسئيءَ جي ورسي، ڏنيسين نہ چاهي،
ڪندا ياد ڪينجهر ۽ ڪُهسار رهندا، هميشہ هميشہ!

چڪي تانءُ چوڪو، چڙي نانءُ سهڻو، ستارا ملهي ويا،
مغي، مڌ، ميخانہ، ميخوار رهندا، هميشہ هميشہ!

نوان ويس پائي، نئين سونهن ايندي، نوان نينهن ٿيندا،
مزا زندگيءَ جا مزيدار رهندا، هميشہ هميشہ!

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

قصا هوند، اڻ هوند جا هن جهان ۾ ڪڏهن ڪين مُڪندا،
تباهي، ترقيءَ جا تڪرار رهندا، هميشہ هميشہ!

لڪين راز ڪولي رکياسين، اڃا روز ڪئين ڪولبا پيا،
اڳيان پوءِ بہ اڻ انت اسرار رهندا، هميشہ هميشہ!

گفا ڪان فضائون، تڪي ڪان تڪايون، اڳي ڪان اڳاهون،
لقا، ارتقا جا لڳاتار رهندا، هميشہ هميشہ!

يسر ييم ياندا، ڳري خاڪ، خاقان، قارونَ ٿيندا،
رڳو يار آچار، ويچار رهندا، هميشہ هميشہ!

’بخاري‘ تہ ڇا پر، پٿائي بہ برقعو مٿائي، سَتي ويو،
پٺيان ڪي ڇڱا چار اشعار رهندا، هميشہ هميشہ!

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

هونگڙين ڪان هوڪ، ساري زندگي،
سيج ڪان سامي، سگهاري زندگي.

روشنيءَ جو عشق ڪو روشنو نہ هو،
چاهہ[142] لئي هر چيز هاري زندگي.

جهد، جهومون، جرجلي، جنگاهہ ۾،
مون بہ گوناگون گذاري زندگي.

ناسجي، ايري، چڙهي، ناهي لڙي،
اوچتو، آ جا اياري زندگي.

آدمي، ڦوٽا ڦٽي، پوندا ڦسي!
دائمي درياهہ جاري زندگي!

ڦيڻ مان ڦولارجي، فردوس ٿي،
دوستو، دڙ، ڏوڙ واري زندگي!

ڪيتري موهي[143] مٽي اتسين ڪئي!
ڪيتري ڪوڙي، ڪساري زندگي!

اٿرو پڇرو آجل، آفاق جو،
پر 'بخاري' پٿي اڏاري زندگي.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

پنهنجي منزل تڪجي پوندي، پُنتي هٽندي هٽندي،
هيءَ محبوبا ماٺينداسين، اڳتي وڌندي وڌندي.

پٽڪو- پٽڪو، مشعل- مشعل، پوتي- پوتي جوت،
اوندهه تي وٺي اونداهيءَ ڪي پيرين پوندي پوندي.

چنبو، چنبو- تيشو، ماٺهو- ماٺهو، ڏونگر- ڏار،
مات مجيندا هاٿي پاٿهي، ڏونگر ڏڪندي ڏڪندي.

واٽون ور ور ونگ، هٽن تيون ڪاريهر تي ڏنگ،
تن جون چوٽيون، چٽيون ملبيون وڪ وڪ رکندي رکندي.

ڳڏجي سڏجي اڏبي جيڪا، جُڙندي ڪيڏي قوم؟
سنڌو ٻٽبي آهي واهڙ، واهيون وهندي وهندي.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

موت جيتي، محبت مچائي ڇڏيون،
عاشقيءَ کي اُڪو آزمائي ڇڏيون.

مون مجيجي مجيو، عشق آولو گهٽو!
سوبہ سولو، سسي جي سهائي ڇڏين.

جي ڪُچون، ڪاتجون، جي چپايون لچون،
عشق، آڙاهہ تاهي، اُجهائي ڇڏيون.

آءٌ تہ پيدا ڪريون، ننگ ناتا توان!
پينگ، بستي 'بخاري'، بنائي ڇڏيون.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

تو خوشيون بخشيون، چن چن کي،
مون اوتون آچيون، بر بن کي.

پڳ پڳ جي ڳٽتي پد پد ۾،
لوءِ لوءِ جي لوري لفظن کي.

ڪنهن ريت ڪنن ۾ جاڳ جلي!
شل اڳ لڳي کا غزلن کي!

پهچين تہ نچان، وچڙين تہ لُچان،
کا ماڻ ڪتي هن تن من کي.

مَنَ محفل کي هيءُ رنگ لڳي!
ڏي گونج گلابي گيتن کي!

’استاد‘، اسان وٽ جو ڪجهہ هو،
سو سونپيوسون پئي سجڻن کي.

○

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

گيت

(1) سقو: پکالي، پاڻي پيارينڙ، ڀشتي.
(2) خٽڪ: خوشحال خان خٽڪ.
(3) کالينگن: ڪارمنهن، ڪارن.
(4) اڳنا: اڳتي، آڏو، اڳيان.
(5) پيلڻ: مورا، جمالا، همرچا، لوليون، جانيئڙا آ. پٺاري، گيچ، گيا، هچڪي، مٺيارو، چلڙا، ورسارو، چوماسو، لوڪ گيتن جا نالا آهن.
(6) سرهي: گاهه جو قسم جو ٿورڙو سرهو ٿئي ٿو.
(7) خنرير: سوئر، مرون.
(8) معلڻ: مرونءَ جو زمين کي ڳڏڻ، گاهه فصل کي پيلڻ.
(9) ودڙتي: اُپرتي، ميري.
(10) سروڙ: ساز، سرود.
(11) ڏانيا: ڍڳا (ڪُراڙا)
(12) جنگم: فقيرن جو ٽولو، جو گهنڊ وڄائيندو رهندو آهي، جو زندگيءَ جو ثبوت آهي.
(13) جمدوت: موت جو فرشتو.
(14) کامه: اتر - اولهه کان گهلجندڙ هوا.
(15) هٽيو: خزان جي هوا.
(16) واهوندو: بهار جي هوا.
(17) ڪيتڪي: هڪ ٻوٽي جو قسم.
(18) ڪيل: سنهڙو گلابي، قرمزي رنگ جو گاهه، جو بهار ۾ آلي زمين تي گلم وانگر لڳندو آهي.
(19) پون: گرلو= گلوب (انگريزي) ڌرتي
(20) ڦريرو: جهنڊو، عَلم، ڦڙهيو= مٿان مڙهيو (مروج)

غزل

(21) کٽتا: ڳالهه ڪماڻي.
(22) رَتا: رڱيا.
(23) آتا مَتا: چيهه، ندان.
(24) آگهوري: بي حد، تمام گهڻو.
(25) پونچال: زلزلو.
(26) پيتم: پريم، پيارو.
(27) آرو: ڪرت.
(28) وروڌي: ڪاوڙيل، غضبناڪ.
(29) نيرو: روم جو ظالم بادشاهه- شمرو: امام حُسين عليه السلام جو قاتل- زار: روس جو ظالم بادشاهه- مدد: مدد خان پٺاڻ، جنهن سنڌ ۾ قهر ڪيا.
(30) جُڪ جُڪ: هنڌ هنڌ، هر جاءِ.
(31) روٽيءَ موٽي: روٽيءَ جي ڪري.
(32) مير چاڪر ۽ مريد خان: بلوچي ڪردار، مير چاڪر، مريد خان سان وڏو دوکو ڪيو.
(33) همنشين: دوست، يار.
(34) روپلو: روپلو ڪولهي، جنهن جي آڱرين کي وٽون ويڙهي، ٻاهيون ٻاريون ويون، پر، سات سنگت تي چغلي نه هنيائين.
(35) ديت: ديرُ- دشمن.
(36) ماهو: موت يا موت جو ساڻو قتل- مَهاساتو: وڏي بيماري، ويا.
(37) همون: گهڻو ڪري، عام طرح، هميشه.
(38) پِرم: سنسو، وهم.
(39) تُڪي: سڪي.
(40) رچن: ٽانون.
(41) تم: اَج، تاس (سرائڪي)

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

(42) ڪَرٽ: ڪاوڙ، غصو، ارو.

(43) ڪَسي: نالي، واهي.

(44) چَسي: تسي، هٿ ڏيڻ، ملڻ.

(45) ڪانگڙ: جوئر جو لِڪو ڪانو يا ڪارو ڪانو.

(46) ٽُري: جوئر جو مِٺو ڪانو، مٺي ڪاني واري جوئر.

(47) پکڙ: انبوريءَ جو قسم، جنهن سان پيچ ڪوليا ۽ بند ڪيا آهن.

(48) سوسو: ڪنجوس، ڪفايت شعار.

(49) مِڪڙ: ڳالهائڻ ۾ هُبڪندڙ.

(50) پَرو: نشان، حد، پتو.

(51) پرين: پرينهن، سياڻي نہ ٿي ڏينهن.

(52) ڳلا: قافلا، ساڳا.

(53) الهو پلهو ٽلهو: ڏيکيءَ کي ڏکر سان لڳاتار ٽي ڏک هڻڻ، پهرين ڏک کي الهو، ٻئي کي پلهو ۽ ٽئين کي ٽلهو چئبو آهي.

(54) سرا: عنوان- اوتر: طوفان.

(55) ترمتي: ترمچي، شڪاري پکيءَ جو نالو.

(56) بي ڳاڻ: بيشمار.

(57) ٽاڻ: ٽاڻو، وقت.

(58) اُباڻ: اُباڻڪو، اُداس.

(59) اُڪي: سموري، سڀي.

(60) ملمالا: جهيڙا، جهڳڙا، رڳڙا.

(61) پوپا: جادو منتر، ڪاري علم وار، ٻت وڃهندڙ، ڪيندڙ.

(62) ساڱا: هندن جا سن، جيڪي لڪن سالن تي حاوي آهن.

(63) ڪامم: اُتر- اولهہ جي هوا.

(64) مولم: اوير جي هوا.

(65) چڙوايو: چوطرفو واءُ.

(66) دارا: ايران جو بادشاھ.

(67) دوڌارا: ٻٽا، ڌوڪيباز، فريبي.

(68) ڪُري: ڌرتي، سنسار.

(69) پنک: کنڀ، مراد، پکي، پرواز.

(70) چگيرت: پهلوانن، بهادرن.

(71) وِچا: وديا، علم، ڄاڻ.

(72) دقيانوسي: قدامت پسند، رجعت پسند.

(73) ڏهر: ٻن پٽن جي وچ ۾ ميدان، مراد- هنڌ هنڌ.

(74) پهر: ڪو ماڻهو- ڄڻو، شخص.

(75) نکٽ نعاري: مراد - تارا ٽڪي - اُپ ٽڪي.

(76) باندو: غلام.

(77) ڪوٺلي: ڪوٺل جي- پنترڪا: پنترجا.

(78) اوسر: ماتام، پتڪو.

(79) هاٺو: ڏاڙيل، ڏاڍو.

(80) ڪاراڪورم: جبل جو نالو.

(81) اوجهو: هُو، اوهيو.

(82) ماتاب: روشني، آتش بازيون.

(83) حُبس: گهُٽ، سوڙهہ- ڪنئو: ڪچ جو پاسو.

(84) مارو: ظالم، پاپي- نشانبر: پڌرو، نروار.

(85) شرّ: خير جو ضد، شرارت.

(86) آفاق: اُفق جو جمع.

(87) وتائي: وتائي فقير گهُريو هو تہ گهوڙي سواري لاءِ ملي، پر رهندو گهوڙي جو ڦر ڪٽڻو پيس.

(88) گلچين: گل پٽيندڙ.

(89) تلمڙ: چهبڪ، لڪڻ.

(90) گلن جا نالا

(91) حُبس: پوسٽ، گهُٽ، گرمي.

(92) ٽڙڪو: خوف، لرزو.

(93) اپرو گهيرو: آسو پاسو.

(94) سونبا: وڏو سوئو، ڳوڻ مان آنّ ڪڍڻ جو اوزار.

(95) مُڪرجي: مڪري، ڦري، انڪار ڪري.

(96) روپوش ڪري: ڍڪي، لڪائي.

(97) پهرتو: ٻاهريون.

(٩٨) توھ: پناھ، آسرو، سھارو.

(٩٩) ڏچون: جبلتون، دل جا لاڙا.

(١٠٠) ٻمون گھٽيون (سرائيڪي)

(١٠١) ٻروٽا ننڍا ٻير، ننڍا وڻ.

(101) ابو: ابول يا ابو- انسرس جو ڪلمو.

(102) سراب: رَح- سيلاب: اُٿل، ٻوڏ.

(103) سيماب: پارو، پيتاب.

(104) سمندر: روايتي ڪوئي جھڙو جانور، جيڪو آتشڪدي ۾ پيدا ٿيندو آهي ۽ آڙاھ ۾ جيئرو رهندو آهي.

(105) سوٽو: سھارو.

(106) ساھ: سپ گھه، گھڻ جو سيٽ.

(107) گام: وک، قدم-
نوٽ: گام مذڪر ۽ مؤنث ٻني نمونا استعمال ٿئي پيو.

(108) اوچو: هلڪو، سادو.

(109) جم جو جام: جمشيد جو مشهور جام.

(110) وسرام: آرام، اطمينان.

(111) درسني: آئينو، آنهري.

(112) ترم: قيد، بند.

(113) ٻاميو: چُغلي هڻني.

(114) پتاٽتي: ويساھ، يقين واري.

(115) ٻاٿيون: وايون، ڳالهيون.

(116) لب مهراڻ: سکر ۾ دريا جي ڪناري جو نالو.

(117) بيدل: مشهور شاعر.

(118) نازباغ: قاضي احمد جو نازباغ.

(119) المنظر: ڄامشوري پُل وارو.

(120) سانگي: مير عبدالحسين سانگي، سنڌي ٻوليءَ جو مشهور شاعر.

(121) ڪويتائيون: سنگتيائيون- شاعري ۽ سنگيت جون.

(122) پڌر: هڏائون ڍانچو.

(123) ڪَوِتا: شاعري.

(124) ڳپ: طاقت، ست.

(125) ٽڙم: گڏ، ڪنا.

(126) دوڳي: بند جي چيريل ٿلهي ڪاٺي.

(127) رمٺي: ريل، گڏريل.

(128) سودا: سوداءُ، فڪر، ٻي معنيٰ: وکر، وٺون- سهي صحيح.

(129) چوري: چوري چني، پيو: چوڪري، ٽيو: پورو پنجوءَ جهڙي.

(130) پوري: خالي، سکٽي.

(131) تورو: بار، بوجھ، تڪليف.

(132) تاج محل: آگره. موناليزا: جڳ مشهور مُرڪ پري تصوير-

(133) ٽيمپسيٽ: شيڪسپيئر جو مشهور ڊرامو.

(134) پيڙڪين: پڙڪين.

(135) ڏنبها: نعرا.

(136) ڇَما: سنبڙا ڇُهبڪ.

(137) چسو: بيوقوف.

(138) اوتاري: اوطاق تي، آستان تي، جاءِ تي.

(139) آوي: ڪنيرن جي آئي، نهائين.

(140) ڀرم: شرم، رک رکاءُ.

(141) اوجھر: سوجهري جو ضد.

(142) ڇاڇرو: ٽر جو هڪ تعلقو، ٽر.

(143) چاھ: باھ، مچ، پريم.

(144) موھڻ: گھه، شربت يا پاڻيءَ ۾ ڪا شيءِ ملڻ، ريجهائڻ، خوش ڪرڻ، موهڻ.

روشني پبليڪيشن جا وڪري لاءِ موجود ڪتاب

اسلاميات

قرآني قصا (پنج جلد)	مولانا محمد قاسم سومرو	400/=
قرآني قصا (مڪمل)	مولانا محمد قاسم سومرو	330/=
ڏو ن جا ڏنگرءِ بخشش جي برسات	مترجم: مولوي سليم الله سومرو	90/=
قرآني نصيحتون	مترجم: مولوي سليم الله سومرو	50/=
اخلاق نامو	مترجم: مولانا محمد قاسم سومرو	33/=
نبوي حديثون	مولانا محمد قاسم سومرو	30/=
منتخب احاديث	مترجم: سليم الله سومرو	210/=
سُخن سچي سردار ﷺ جا	مولوي سليم الله سومرو	90/=
پندنامو	شيخ فريد الدين عطار	100/=
خواب نامو	مترجم: پروفيسر غلام حسين جلباڻي	180/=

لطيفيات

شاهه جو رسالو (الف - ب وار)	ڊاڪٽر محمد عالم سومرو	300/=
شاهه جو رسالو (ٽيئي جلد گڏ)	هوتچند/ مولچند گربخشاڻي	300/=
شاهه جو رسالو (مڪمل)	ڪلياڻ آڏواڻي	250/=
شاهه جو رسالو (معنيٰ سان)	ڪلياڻ آڏواڻي (وائيٽ پيپر)	250/=
شاهه جو رسالو: معنيٰ سان (ڊيمي سائيز)	ڪلياڻ آڏواڻي	180/=
شاهه جو رسالو(ڪرائون سائيز)	ڪلياڻ آڏواڻي	120/=
شاهه جو رسالو(ڪرائون اعليٰ)	ڪلياڻ آڏواڻي	150/=
شاهه جو رسالو	غلام محمد شاهواڻي	250/=
شاهه جو رسالو (موضوع وار)	ايڇ. سدا رنگاڻي ۽ گل محمد	100/=
پيغامِ لطيف	جي. ايم. سيد	100/=
شاهه لطيف جي شاعري	تنوير عباسي	150/=
مقدمہ لطيفي	هوتچند گربخشاڻي	35/=
گربخشاڻيءَ وارو شاهه جو رسالو منهنجي نظر ۾	پيرو مل مهر چند آڏواڻي	70/=

صوفي بزرگن جو ڪلام

شاهه ڪريم جو ڪلام	ميمڻ عبدالمجيد سنڌي	90/=
سچل جو رسالو (سنڌي ڪلام)	عثمان علي انصاري	200/=
سچل جو رسالو (سرائڪي ڪلام)	مولانا محمد صادق رانيپوري	200/=
سچل جو رسالو (سنڌي ۽ سرائڪي)	مولانا محمد صادق رانيپوري	400/=
قاضي قادن جو ڪلام	هيرو ٺڪر	90/=
ساميءَ جا سلوڪ	پروفيسر ناگراڻي	180/=

شاعري

گرندڙ ريندا گدري	ابراهيم منشي	100/=
ڌرتي دين ڌرم	ابراهيم منشي	120/=
وساري نہ ڇڏجو	ادل سومرو	120/=
زندگي زندگي	استاد بخاري	100/=
نہ ڪم نبريو - نہ غم نبريو	استاد بخاري	120/=
ولولو ۽ ووڪ	استاد بخاري	100/=

ميلا ملهالا	استاد بخاري	100/=
لهري لهري ۾ لالان	استاد بخاري	125/=
گلدستي ۾ گيت	استاد بخاري	300/=
وطن ۾ ويساهه	استاد بخاري	125/=
ڪرڪن يا ڪليان	استاد بخاري	150/=
ڳائي پيو جاڳائي پيو	استاد بخاري	125/=
تڙ تڙ تيڏيان ڳالهيان	استاد بخاري	90/=
ڳجهڙيا سي چڙهيا	استاد بخاري	80/=
پيير نه هٿن پرونتي	استاد بخاري	150/=
هي گجرا هي گولا	استاد بخاري	80/=
لهر لهر درياهه	استاد بخاري	90/=
ڏک جي نه پڄاڻي آ	اياز گل	250/=
ساجن سونهن سرت	تنوير عباسي	60/=
راهون پنڌ پيرون	نارائڻ شيام	200/=
نکريو آهي نينهن	نارائڻ شيام	180/=
گيڙو ريس غزل	شيخ اياز	200/=
ڪاري رات ڪنگ	شيخ اياز	100/=
مينهن ڪٿيون	شيخ اياز	80/=
هوا جي سامهون	امداد حسيني	200/=
خوشبو خوشبو خواب	علي دوست عاجز	130/=
جهڙا تارا جرڪنا	علي دوست عاجز	30/=
اڃن پوئر پنيوليا	علي دوست عاجز	100/=
دل جو رستو	مرتب: اسحاق سميجو	100/=
وفا	وفا ناٿن شاهي	100/=
دادڻ فقير جو ڪلام	مرتب: اياز لاکير	200/=
سنونهن جي ساڃاهه	محسن ڪڪڙائي	120/=

ناول

سنڌ باد جو سفر	علي بابا	50/=
درد جو درياهه	موهن ڪلپنا	60/=
ڏونگر منجهه ڏينهن	بورس پوليوائي / پرويز	100/=
پرين پڳهه چوڙيا	شهيدالله قيصر / غلام نبي ناشاد	65/=
رهجي ويل منظر	طارق عالم ابڙو	70/=
عشق	ٽالسٽاءِ / مصطفيٰ نانگراج	75/=
سيتاهرڻ	قرة العين حيدر / ولي رام ولڀ	100/=
ٽوڪيو جي گيشا گرل	الطاف شيخ	90/=
نيٺ گونگي ڳالهايو	امرجليل	120/=

ڪهاڻيون

نسيم کرل جون ڪهاڻيون	نسيم کرل	125/=
منهنجون ڪهاڻيون (جلد I)	علي بابا	150/=
پاڻ ۾ وڇڙيا آهيون	نجم عباسي	65/=
حويليءَ جا راز	مانڪ	80/=
دل جي دنيا	امرجليل	80/=
ٽيون وجود	امرجليل	80/=
تاريخ جو ڪفن	امرجليل	80/=
جڏهن ماڻ نه هوندس	امرجليل	100/=

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

منھنجو ڏس آسمان کان پڇو	امر جليل	90/=
سنڌو منھنجي ساھ ۾	امر جليل	100/=
رني ڪوٽ جو خزانو	امر جليل	80/=
سيلاب جي ڳرلا ۾	طارق عالم ابڙو	90/=
چونڊ نوبل ڪھاڻيون	ترجمو: ممتاز بخاري/ حبيب ساجد	90/=
خدا ڏي خط	الطاف شيخ	80/=
ماسٽر هريام جو بئنڪاڪ وڃڻ	الطاف شيخ	100/=
لنڊن تائين لفٽ	الطاف شيخ	100/=
سوزيءَ سان پيار	الطاف شيخ	120/=
هيلسنڪيءَ جي حسينا	الطاف شيخ	120/=
ڏاهي جھرڪي	الطاف شيخ	100/=
جپان رس	الطاف شيخ	125/=
ڏنڊ ۾ ڳر ٽيل منظر	زيب سنڌي	80/=
پياسي سپ سمونڊ ۾	احمد علي صابر چانڊيو	80/=
عبرت ڪده	ڊاڪٽر ابراهيم خليل	180/=
روڳ	عزيز ڪنگراڻي	100/=
سفرناما		
مڪليءَ کان ملاڪا	الطاف شيخ	90/=
خيرون ڪيڙاڻن جون	الطاف شيخ	90/=
جپان جن جي جيءَ سان	الطاف شيخ	100/=
اچن جي ملڪ ۾ اسين ڪارا	الطاف شيخ	100/=
ملير کان مالمو	الطاف شيخ	90/=
سنگاپور وينڌي وينڌي	الطاف شيخ	90/=
موج نہ سھي مڪڙي	الطاف شيخ	120/=
ڳالھيون آھن ڳچ	الطاف شيخ	125/=
جت جر وهي ٿو جال	الطاف شيخ	150/=
سنگاپور ٿو سڏ ڪري	الطاف شيخ	130/=
مليشيا منھنجي من ۾	الطاف شيخ	130/=
پلي پار تان پيرو	الطاف شيخ	225/=
ڏوري ڏوري ڏيھ	تنوير عباسي	100/=
مون ڪي اڳتي وڃڻو آھي	تنوير عباسي	120/=
سفر من اندر	نصير مرزا	125/=
جبرانيات		
بغاوت	خليل جبران/ يوسف سنڌي	25/=
ڏوھاري	خليل جبران/ يوسف سنڌي	25/=
ڪنوار جي سيج	خليل جبران/ زيب سنڌي	30/=
موت ۽ زندگي	خليل جبران/ گل محمد	25/=
سوداڻي	خليل جبران/ گل محمد	25/=
پيغامبر	خليل جبران/ گل محمد	25/=
پڳل ڪنيزاڻيون	خليل جبران/ گل محمد	30/=
مرشد جو پيغام	خليل جبران/ مسعود جمالي	25/=
خليل جبران جي جيون ڪٿا	خليل جبران/ زيب سنڌي	25/=
غلامي	خليل جبران/ عطاءُ الله ابڙو	30/=
پھاڙن ۾ پڪار	خليل جبران/ نجم عباسي	30/=
مسيح ۽ ماٺھو	خليل جبران/ گل محمد	70/=

جبران جا ناوليٽ	خليل جبران/ گل محمد	100/=
جبران جون ڪهاڻيون	خليل جبران/ گل محمد	100/=

تحقيق/ تنقيد

سنڌي نثر جي تاريخ	منگهارام ملڪاڻي	90/=
سنڌي ادب جي مختصر تاريخ	عبدالجبار جوڻيجو	75/=
ڀڳرت گيتا "هڪ اڀياس"	سنڌيڪار: ولي رام ولڀ	51/=
نيٺ معنيٰ خيال جاڳيا	تاج جويو	60/=
شاهه - سچل - سامي	محمد ابراهيم جويو	66/=
سنڌي پهاڪا ۽ محاورا	ڊاڪٽر مرلي ڌر جيٽلي	70/=
سنڌي ادب جو تنقيدي اڀياس	ڊاڪٽر ميمڻ عبدالمجيد سنڌي	210/=
سنڌي ادب جو تاريخي جائزو	ڊاڪٽر ميمڻ عبدالمجيد سنڌي	150/=
سنڌي ادب جو ادبي جائزو	پروين ميمڻ	100/=
شاعريءَ جون صنفون	ظفر عباسي	35/=
سنڌي ورڇيسي ٻولي	ڊاڪٽر شمس الدين عرساڻي	100/=
سنڌي ٻوليءَ جي جهان جي کوجنا	ڊاڪٽر شمس الدين عرساڻي	180/=

آتم ڪٿا/ جيون ڪهاڻي/ يادگيريون

منهنجي ڪهاڻي	جواهر لال نهرو/ رتن مل ملڪاڻي	100/=
اسان زنده رهنداسين	ليليٰ خالد/ زيب سنڌي	35/=
پڪ، عشق ۽ ادب	موهن ڪلپنا	75/=
گليلو	سنڌيڪار: محمد ابراهيم جويو	66/=
حضرت سائين پير وارا	مولانا محمد قاسم سومرو	310/=
ڇا ته شخص هو	عبدالواحد آريسر	160/=
بوستان	شيخ سعدي/ محمد قاسم سومرو	150/=
گلستان	شيخ سعدي/ محمد قاسم سومرو	90/=
ديارِ دل ۽ داستان محبت	جي. ايم. سيد	150/=
صوفي شاهه عنايت شهيد	مرتب: حسين بادشاهه	150/=
ڇو، ڇا ۽ ڪيئن؟	عبدالقادر جوڻيجو	155/=
آديسي اُستاد	علي دوست عاجز	250/=
ڪجهه ڳالهيون ڳوٺ جا	عبدالواحد آريسر	200/=
مونجهارا منهن ڪارا منهن	ڪامريڊ مير محمد ٽالپر	200/=
ڪنن ڏٺا اکين ٻڌو	ڪامريڊ مير محمد ٽالپر	130/=
يادگيرون	ڪامريڊ مير محمد ٽالپر	150/=
حر گوريلا جنگ	مترجم: عطا محمد ڀنڀرو	175/=
ويڙهه جو فن	مترجم: عطا محمد ڀنڀرو	90/=
تاريخ جون بدنام عورتون	ترجمو ۽ ترتيب: علي اظهار	100/=

فلسفو/ مذهب

فلسفي جو ابتدائي ڪورس	سنڌيڪار: محمد ابراهيم جويو	120/=
ڏاهيون ڏک ڏسن	افلاطون/ ڊاڪٽر گل	80/=
يوناني ڏند ڪٿائون	يوسف شاهين	80/=
قيمتي قول (قولن جو خزانو)	محمد صالح کهڙو	100/=
ڏند ڪٿائون ۽ قصا	مترجم: حسين بادشاهه	80/=
دوستي	افلاطون/ ڊاڪٽر گل	60/=
موڪلاڻي	افلاطون/ شاهنواز پيرزادو	65/=
فائوسٽ	يوهان وولف/ چينمل پرسرام	80/=
پکين جي پارليامينٽ	شيخ فريد الدين عطار	80/=

راماڻ	مترجم: حُسين بادشاهه	160/=
شريمد ڀڳوت گيتا		120/=

تاريخ

سنڌ ڪٿائي	ڪيول ملڪاڻي/ تاج جويو	120/=
نئين سنڌ لاءِ جدوجهد	جي ايم سيد	100/=
سڪندر جي ڪاهه	ايرين/ عطا محمد ڀنڀرو	225/=
ثقافتي ورثو	غلام علي الانا	166/=
سنڌ سياحن جي نظر ۾	ميمڻ عبدالمجيد سنڌي	100/=
ميمڻ برادري	ڊاڪٽر ميمڻ عبدالمجيد سنڌي	100/=
تاريخ جا سبق	مترجم: عطا محمد ڀنڀرو	90/=
اڌ رات آزادي	مترجم: نثار کوکر	180/=
سنڌ ڳالهائي ٿي	جي. ايم. سيد	160/=
فحاشيءَ جي تاريخ	علامه نياز فتحپوري	150/=
قديم سنڌ جي تجارتي تاريخ	چيتن ماڙيوالا/ عطا محمد ڀنڀرو	100/=
ٺٽو صدين کان	رسول بخش تميمي	250/=
حيدرآباد جي تاريخ	حُسين بادشاهه	350/=
سنڌي واپاري	ڪلاڊ مارڪووٽس/ حُسين بادشاهه	200/=
سنڌ ۾ جاگيرن جا تاريخ	سنڌيڪار: حُسين بادشاهه	300/=
شڪارپور: تاريخ ۽ تحقيق	مرتب: خليل مورياڻي	180/=
شڪارپور: هڪ اڀياس	نقش 'ناياب' منگي	100/=
شڪارپور جي صحافتي تاريخ	ڊاڪٽر انور فگار هڪڙو	125/=

سياسيات

چٽگانگ جا عظيم انقلابي	ڪلپنا دت/ سرواڻ	30/=
عورت ۽ قومي آزاديءَ جا انقلابي	آزاد قاضي	32/=
پيءُ جا ڌيءَ ڏي خط	جواهر لال نهرو/ پرويز	80/=
شهزادو	نڪولو ميڪاويلي/ محمد موسي	80/=

سائنس

آسان علاج	حڪيم شمس الدين احمد	160/=
مردانه طاقت	حڪيم شمس الدين احمد	160/=
طبِ يوناني ۽ جديد ميڊيڪل سائنس	حڪيم اعجاز حسين چانڊيو	180/=
ڪليات شمسي	حڪيم شمس الدين	100/=
الطبيب	حڪيم غلام رسول لاکو	120/=
تحفا طبيبن جا	حڪيم اعجاز حسين چانڊيو	100/=

زراعت

فصل ۽ گندگاهه	ڊاڪٽر شمس الدين تنيو	120/=
ٻج ٻج - پيداوار	ڊاڪٽر شمس الدين تنيو	100/=

ڊڪشنري

The New Scientific Dictionary English to Sindhi	Dr. Shamsuddin Tunio	550/=
Glossary of Agriculture Terms	Dr. Shamsuddin Tunio	160/=

استاد جي شاعريءَ جي اپياس مان معلوم ٿيندو ته اها عام ماڻهن جي وچ ۾ ويهي ڪٿي وئي آهي. بيشڪ هي شاعري نه الهام آهي نه نزول، پر هيءَ شاعري حسين ۽ پياري آهي. هوءَ سڌي ٿي، پڪاري ٿي ۽ موجود انسانن لاءِ ڪٿي وئي آهي.

استاد وٽ سڪ ۽ سوز، سور ۽ سرور، حسن ۽ عشق پڻ نرالي حيثيت ۾ ملن ٿا. پر هو پنهنجي ماڻهن جي معصوميت ۽ قوت سان گڏ محتاجي ۽ سماجي نفسيات تي به لکي ٿو.

هي گيت ۽ غزل اسان جي ملڪيت آهن ۽ اسان جا نسل هنن گيتن، غزلن کي ڳائيندا ۽ انهن جي اندر ۾ اوتيل ذوق ۽ حسن، همت ۽ ڀروسي جي قوت تي زنده رهندا. ان ڪري اهو اسان جو فرض آهي ته اسين هن "عظمت جي مناري" کي پري کان رکو ڏسندا نه رهون، پر ان مينار جي روشنيءَ ۾ پنهنجي زندگيءَ کي ڳوليون ته ڪيتن ۽ ڪٿي آهي؟

ڊاڪٽر الهداد ٻوهيو

A ROSHNI BOOK
POETRY
PAKISTAN, Rs. 150.00

www.sindhsalamat.com books.sindhsalamat.com

سنڌ سلامت

www.sindhsalamat.com

سنڌ سلامت جو مشن ۽ مقصد سنڌي ٻوليءَ جي ڊجيٽلائيزيشن ۽ پکيڙ کي وسيع ڪرڻ آهي ۽ پڻ دنيا سان گڏ سندس رفتار سان هلڻ جو سانباهو آهي، ڇو تہ تاريخ هميشہ انهن قومن جو احترام ڪيو آهي جن پنهنجي علمي سرمائي جي حفاظت ڪئي آهي. سنڌ سلامت پڻ پنهنجي ٻوليءَ جي بقاء خاطر سنڌي ٻوليءَ ۾ لکيل قيمتي ۽ ناياب ورثي کي ضايع ٿيڻ کان بچائڻ ۽ ان کي نہ رڳو محفوظ رکڻ پر پنهنجي اديبن، ليکڪن، محققن ۽ شاعرن جي علم، هنر ۽ تخليقن کي ڊيجيٽلائيز ڪندي دنيا جي ڪنڊ ڪڙڇ ۾ موجود سنڌين تائين مفت ۾ آسانيءَ سان پهچائڻ جو عزم ڪيو آهي.

اسان جي خواهش هئي تہ سنڌي مواد تي مشتمل هڪ اهڙو ڪتاب گهر قائم ڪجي جتي هر موضوع تي مشتمل ڪتاب موجود ملن. ڪتابن کي ڳولڻ ۽ ڊائونلوڊ ڪرڻ آسان هجي ۽ اينڊرائيڊ سميت آئي فون يا ونڊوز آپريٽنگ سسٽم سميت هر قسم جي ڊوائيس تي آسانيءَ سان آن لائين پڻ پڙهي سگهجي.

۽ اهو سڀ ”سنڌ سلامت ڪتاب گهر“ ذريعي ئي ممڪن ٿي سگهيو. اميد تہ سنڌ سلامت ڪتاب گهر ذريعي سموري دنيا ۾ موجود سنڌي نہ صرف ڀرپور لاڀ حاصل ڪندا پر سنڌ سلامت ڪتاب گهر کي وڌيڪ فائديمند بنائڻ لاءِ پنهنجو ڀورو ساٿ نڀائيندا.

books.sindhsalamat.com

سنڌ سلامت ڪتاب گهر جي اينڊرائيڊ اپليڪيشن پلي اسٽور جي هن لنڪ تان ڊائونلوڊ ڪريو:

https://play.google.com/store/apps/details?id=com.sindhsalamat.book

سورهہ سنڌي ادب جي واٽس ايپ گروپ جي لنڪ:

https://chat.whatsapp.com/Ccc0pAnEJWk79h92OCt6Nu